

**ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA EKONOMIKY – PEF**

**PRIVATIZACE VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ
V ČESKÉ REPUBLICE V KONTEXTU PŘECHODU
NA TRŽNÍ HOSPODÁŘSTVÍ V 90. LETECH,
JEJÍ PRŮBĚH A DOPADY NA ČESKOU EKONOMIKU
A KONCOVÉHO SPOTŘEBITELE**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří ČERMÁK Ph.D.

Diplomant: Bc. Robert PLEVAČ

2019

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Robert Plevač

Regionální environmentální správa

Název práce

Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní hospodářství v 90. letech, její průběh a dopady na českou ekonomiku a koncového spotřebitele

Název anglicky

Water Management Privatization in the Czech Republic in the Context of the Changeover to a Market Economy in the Nineties, Progress and Effects on the Czech Economy and End Consumers

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zanalyzovat klíčové momenty privatizace, používané metody, změny, které byly výsledkem přijatých kroků, a reálné dopady na českou ekonomiku. Zvláštní pozornost bude věnována vývoji cen vody, které tvoří významnou část finančních rozpočtů českých domácností, ale i průmyslových podniků.

Metodika

Téma diplomové práce se týká problematiky privatizace českého vodního hospodářství po společensko-politických změnách koncem 90. let minulého století. Vzhledem k šíři problematiky bude pozornost zaměřena především na situaci v hlavním městě Praze. Význam tohoto celospolečenského problému – tedy vlastnictví zdrojů vody – je podtržen skutečností, že se jedná o část aktuálního celosvětového problému současné doby, které má ekonomické, finanční, ekologické, politické i vojenské aspekty, resp. dopady.

Práce bude rozdělena na 3 hlavní části. První část bude teoretická. Zde budou vysvětleny základní pojmy. Literární rešerše bude založena na analýze dokumentů, s jejichž pomocí se student seznámí se stavem řešené problematiky. Základním pramenem informací bude odborná literatura, případně odborné časopisy a periodika.

Následovat bude část praktická, která bude založena na využití primárních a sekundárních dat. V podmínkách České republiky se jedná především o dopady ekonomické a ekologické, i když ani další aspekty nelze přehlížet. Diplomová práce však bude primárně zaměřena na popis východisek privatizace, její průběh, a také dopadů, jak na celkovou ekonomickou situaci státu, tak na dopady pro koncového spotřebitele, tedy odběratele vody ve městech a na vesnicích. Pozornost bude věnována i tzv. velkým odběratelům, tedy průmyslovým podnikům.

Okrajová pozornost bude věnována i některým průvodním jevům, jako byl tehdejší lobbying, signály o možném korupčním jednání aktérů privatizace i státní správy či samosprávy. Tyto informace však budou mít pouze doplňující charakter, i když se dá konstatovat, že v procesu privatizace mohly sehrát svou nepopíratelnou roli a dokreslit tak celkový pohled na problematiku privatizace.

Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a případné návrhy a doporučení.

Doporučený rozsah práce

60 – 90 stran

Klíčová slova

Voda, water, vodní hospodářství, privatizace vodního hospodářství, dodávky pitné vody, vodné, stočné, ceny vody, strategie vody, Vodovody a kanalizace, Veolia Water, Vivendi.

Doporučené zdroje informací

BRAGG, C. Paul. Šokující pravda o vodě. Olomouc: Fontána, 1998. ISBN 80-86179-06-0.

GOLDIN, I. *Je planeta Země už plná?*. Praha: Nakladatelství Libri, 2016. ISBN 978-80-7277-546-0.

HAVLICE, M. – ČÍŽEK, J. – POLÁK, M. – BRONCOVÁ, D. *Po stopách pražského vodárenství*. Praha: Milpo media s.r.o., 2015. ISBN 978-80-87040-35-5.

HRKAL, Z. *O lidech a vodě*. Praha: Česká geologická služba, 2014. ISBN 978-80-7075-864-9.

HRKAL, Z. *Voda včera, dnes a zítra*. Praha: Mladá fronta, a. s., 2018. ISBN 978-80-204-4989-4.

JUST, T. – ZAJÍC, J. – SŮVOVÁ, Z. – CÍLEK, V. – STORCH, D. – NOVÁKOVÁ, T. – MORAVEC, P. – MUDRA, P. – ROHOVEC, J. – DOSTÁL, I. – HAVEL, P. – MIKULÁŠ, R. – KOHOUTOVÁ, M. *Voda a krajina : kniha o životě s vodou a návratu k přirozené krajině*. Praha: Dokořán, 2017. ISBN 978-80-7363-837-5.

KROČOVÁ, Š. *Strategie dodávek pitné vody*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. ISBN 978-80-7385-072-2.

SIEGEL, S M. – ŠKAPOVÁ, H. *Budiž voda : izraelská inspirace pro svět ohrožený nedostatkem vody*. Praha: Aligier s.r.o., 2016. ISBN 978-80-906420-0-3.

SYRŮČEK, M. *Voda, jak ji neznáme*. Praha: EPOCH, 2011. ISBN 978-80-7425-105-4.

VAŠKŮ, Z. *Hold slunci, dešti, půdě a pluhu : pranostikon*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2313-1.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 2. 12. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 12. 2019

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 05. 12. 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma »Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní hospodářství v 90. letech, její průběh a dopady na českou ekonomiku a koncového spotřebitele« vypracoval samostatně, pod vedením vedoucího diplomové práce Ing. Jiřího Čermáka Ph.D., a uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

V Praze, 9. prosince 2019

Robert Plevač

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, Ing. Jiřímu Čermákovi Ph.D. z Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze, zejména za možnost konzultací a tím udílení věcných připomínek k obsahu diplomové práce. Svým nejbližším, rodině a přátelům za podporu během mého studia.

V Praze, 9. prosince 2019

Robert Plevač

ABSTRAKT

„Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní hospodářství v 90. letech, její průběh a dopady na českou ekonomiku a koncového spotřebitele.“

Již samotný název této diplomové práce ukazuje, jaký se řeší problém, jaké je téma. Práce neopomíná však pouze negativní planetární aspekty, zdali bude dost vody pro všechny miliardy lidí na této planetě, ale byla zaměřena dílčím způsobem mnohem hlouběji do problémů s vodou jednoho malého středoevropského státu s 10,5 miliony obyvatel – České republiky.

Cílem diplomové práce bylo popsat klíčové momenty privatizace vodního hospodářství v České republice vznikuvší kolem roku 2000. Byly zpracovány stovky článků a desítky knih pojednávající právě o těchto problémech. Vyhodnocení a analýza negativ a pozitiv byla dalším cílem a úkolem této práce.

Převážná část zájmu byla věnována cenám vody, tyto byly porovnávány. Žádná jiná komodita nezdražila od začátku 90. let v Česku tak výrazně, jako právě voda. Ještě v roce 1990 se za jeden kubík vody platilo pouhých 80 haléřů. V roce 2000 to byla částka kolem 32 Kč. V roce 2019 se v některých lokalitách Česka vyšplhaly ceny vodného a stočného za jeden kubík vody až k částce 90 Kč, včetně 15 % DPH. Zvláštní pozornost byla věnována francouzské firmě Veolia Česká republika, a.s., která od privatizace až dosud obhospodařuje pražskou vodu. Způsob privatizace vody v Praze je jednou ze stěžejních částí této práce.

Přínosem diplomové práce je výsledek analýzy privatizace „vody“ v Česku, a konečně vyhodnocení, zdali byla či nebyla privatizace vodního hospodářství nutná, úspěšná nebo ukvapená. Z práce vyplývá důsledek, že vodohospodářské společnosti nemohly čerpat dotace, a to jak z České republiky, tak i EU. Reálně tedy přišly řádově o stamiliony korun. Dalším negativním dopadem bylo ovládnutí „české vody“ zahraničními subjekty, jejichž primární zájem spočíval ve vyvedení zisků do mateřských zemí, což mimo jiné mělo, a má za důsledek navyšování ceny vody. Reálný stav infrastruktury zajišťující dodávky pitné vody, který je, přes průběžné zlepšování, resp. zkvalitňování, stále na problematické úrovni, potvrzuje obavy, že ceny vody neustále porostou, a to i v případě snižování spotřeby vody na jednoho obyvatele České republiky.

Klíčová slova: voda, ekologie, životní prostředí, stočné, vodné, Veolia Water

ABSTRACT

„Water Management Privatization in the Czech Republic in the Context of the Changeover to a Market Economy in the Nineties, Progress and Effects on the Czech Economy and End Consumers.“

The title itself reveals what is a subject and issues discussed in this diploma thesis. The thesis doesn't show only negative aspects, whether there will be enough water for billions of people living on this planet, but also goes deeper into problems with water management of a small Central European country with 10,5 million inhabitants- the Czech Republic.

The main aim of the diploma thesis was to describe crucial moments of privatization of water management in the Czech Republic, which was established in 2000. Hundreds of articles and tens of books on this topic were processed. Evaluation and analysis of advantages and disadvantages were the other goals of this thesis.

Major attention was drawn to the prices of water, which were compared. Any other commodity hasn't increased the price from the nineties so greatly as water itself. In 1990, only 80 heller was paid for a cubic meter, in 2000 it was already 32 CZK and in 2019 in some regions of the Czech Republic the price has reached 90 CZK, VATs including. Particular concern was focused on company Veolia Česká republika, a.s. which has had the rights of water management in Prague district since privatization to nowadays. The method of water privatization in Prague is one of the fundamental part of the thesis.

The main contributions of the thesis are the analysis results of water privatization in the Czech Republic and evaluation, whether privatization was useful, successful or vice versa. As the thesis shows, water management companies didn't obtain any donations neither from the EU nor from the Czech Republic which in consequences meant for them loss of hundreds of millions Czech crowns. Other negative impact had a possession of "Czech water" by foreign companies with their main interests targeted to enhancing profit for their maternal countries, which had and still has consequences in rising up the price of water.

Current infrastructure providing drinking water supply, which is still facing great problems, despite the constant improving of services, prove concerns about rising the price of water, even in the case of lowering water consumption per person.

Keywords: water, ecology, prizes of water, Veolia Water, environment.

Obsah

1.	Úvod, zaměření diplomové práce	1
2.	Cíle diplomové práce	2
3.	Literární rešerše	3
3.1	Voda, zdroj života na zemi	5
3.2	Národní hospodářství	6
3.3	Kritéria národního hospodářství	6
3.4	Technická infrastruktura	7
3.5.	Monopol	8
3.6	Vodní hospodářství, hydrologie	9
3.7	Situace vodního hospodářství	13
3.7.1	Počátky vodního hospodářství v Čechách	3
3.7.2	Vodní hospodářství v době 1. Republiky	15
3.7.3	Změny ve vodním hospodářství po únoru 1948	17
3.7.4	Stav po společenských změnách	18
3.7.5	Legislativa	21
4.	Charakteristika studijního území	24
5.	Metodika diplomové práce	34
6.	Současný stav řešené problematiky	41
6.1	Vývoj privatizace v České republice	42
6.2	Privatizace prodeje VS formou prodeje akcionářského podílu	42
6.3	Privatizace prodeje VS formou prodeje akcionářských práv	46
6.4	Privatizace prodeje VS formou tzv. akcionářské dohody	52
6.5	Privatizace PVK	59
6.6	Aktuální stav v Praze	63
7.	Výsledky, predikce	76
7.1	Ekonomické dopady na odběratele	76
7.2.	Vlastní výpočty, dedukce	80
8.	Diskuze	95
9.	Závěr a přínos diplomové práce	104
10.	Přehled literatury informačních zdrojů	107

1. Úvod – zaměření diplomové práce, význam tohoto tématu

H₂O, binární sloučenina vodíku a kyslíku, čirá, bezbarvá, v silné vrstvě namodralá kapalina, bez chuti a zápachu, teplota tání 0⁰ C, teplota varu 100⁰ C. Nejrozšířenější sloučenina, v přírodě ve skupenství plynném, kapalném i pevném. Samozřejmě, řeč je o **vodě**. Podle salinity se rozlišuje voda sladká, brakická (poloslaná) a slaná.

Voda je podmínkou života na zemi! Slovo voda se bude skloňovat čím dál více. Pokud lze pominout otázku, odkud se na Zemi vzala voda, která pokryla 71 % zemského povrchu (moře a oceány), může si lidstvo začít lámat hlavu tím, jak ještě dlouho pitná voda vydrží a zachová tak život miliardám obyvatel této planety.

Země, jedna ze čtyř terestrických planet (je složena především z křemičitanových hornin) naší sluneční soustavy a jediné planetární těleso, na němž je dosud potvrzen život, čítá v roce 2019 cca 7,2 miliardy obyvatel. 95 % výsledků demografického modelu říká, že v roce 2100 bude na Zemi 9 až 13,2 miliardy lidí.

Je všeobecně známo, že v roce 2019 zhruba 2 miliardy lidí nemají zaručený přístup k vodě, a zhruba 1 miliarda lidí nemá přístup k pitné vodě. Tato čísla jsou alarmující a znepokojující.

Diplomová práce neopomíjí tyto negativní informace a skutečnosti o vodě, ale ve vlastní části se zabývá její spotřebou, cenou, dopady a dalšími problémy s vodou spojenými. Ze světa přechází až do střední Evropy, kde se věnuje problematice vody trochu z jiného pohledu, ve vztahu k celosvětové vodě, ne tak významnému. Kromě Evropy se zabývá malou středoevropskou republikou s 10,5 miliony obyvatel, která po přechodu na tržní ekonomiku po roce 1989, po vzniku České republiky dne 1. ledna 1993, a zejména kolem roku 2000, „ztratila část své vody“.

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku privatizace vodního hospodářství v České republice, která sice nemá takové dramatické důsledky, ohrožující životy lidí, ale která přesto jejich život výrazným způsobem ovlivnila a nadále ovlivňuje. Myšlen je tím vliv na ekonomickou situaci obyvatelstva. I když v České republice, na rozdíl od mnoha zemí především na asijském či africkém kontinentu, není problémem přístup obyvatel k vodě, existuje tu problém ekonomický, vytvořený stoupající cenou vody a tím ovlivňující životní úroveň prakticky každého z obyvatel.

Výrazný vliv na vývoj ceny vody měla přitom privatizace vodního hospodářství, proběhlá v nedávných letech po společensko-politických změnách v roce 1989, zejména však kolem roku 2000.

Vzhledem ke kontroverznosti tohoto tématu, politické citlivosti a v neposlední řadě i složitosti, nebyla v minulosti problematika privatizace a jejího dopadu na českou ekonomiku, a především koncového spotřebitele dostačujícím způsobem komplexně zpracována. Určitým pokusem o takový globální a historizující pohled je pouze analýza Transparency International z roku 2009, dále např. materiály zveřejněné na portále „Pravda o vodě“, výrazně prezentující názory Ing. Radka Novotného.

Tématu se věnuje také množství článků v odborných i všeobecných periodících, včetně bulváru, přičemž zde jsou akcentovány především katastrofické scénáře, vyplývající z údajného nedostatku vody a „hrozící smrti žizní“.

2. Cíle diplomové práce

Cílem diplomové práce bylo popsat klíčové momenty privatizace vodního hospodářství v České republice, včetně situace, která jí předcházela, používané metody privatizace, změny, které byly výsledkem přijatých kroků a reálné dopady na českou ekonomiku.

Zvláštní pozornost byla věnována vývoji cen vody, které tvoří významnou část finančních rozpočtů českých domácností, ale i průmyslových podniků. Vzhledem k velkému množství privatizovaných subjektů (v České republice více než tisíc) působících v této oblasti ekonomiky byla primární pozornost zaměřena na pražské vodohospodářské podniky a jejich činnost.

V hlavní kapitole praktické části byl popsán současný stav řešené problematiky nejen celorepublikově, ale i v Praze, kdy v roce 2002 byla realizována privatizace Pražských vodovodů a kanalizací a 100 % akcií získala za nestandardních okolností francouzská vodohospodářská firma Veolia Česká republika, a.s. Tato společnost je současně i světovým lídrem v hospodaření s vodou. Má 171 000 zaměstnanců a stará se o dodávky vody pro 95 milionů obyvatel po celém světě. Mimo vodu provozuje služby v energiích a v odpadovém hospodářství.

Přínosem diplomové práce je výsledek analýzy privatizace „vody“ v Česku, a konečně vyhodnocení, zdali byla či nebyla privatizace vodního hospodářství nutná, úspěšná nebo ukvapená. Z práce vyplývá důsledek, že vodohospodářské společnosti nemohly čerpat dotace, a to jak z České republiky, tak i EU. Reálně tedy přišly řádově o stamiliony korun. Dalším negativním dopadem bylo ovládnutí „české vody“ zahraničními subjekty, jejichž primární zájem spočíval ve vyvedení zisků do mateřských zemí, což mimo jiné mělo, a má za důsledek stálé navyšování ceny vody. Reálný stav infrastruktury zajišťující dodávky pitné vody, který je, přes průběžné zlepšování, resp. zkvalitňování, stále na problematice úrovni, potvrzuje obavy, že ceny vody neustále porostou, a to i v případě snižování spotřeby vody na jednoho obyvatele České republiky.

3. Literární rešerše

3.1 Voda, zdroj života na Zemi

Za klíčový moment je v diplomové práci považována privatizace nejen vodního hospodářství v České republice, ale privatizace jako taková. V diplomové práci je mapován celý průběh, následek privatizace a v neposlední řadě i dopad na obyvatele nebo na konečného spotřebitele vody. Otázkou zůstává, zdali šlo vůbec překvapivý vzrůst ceny vody po privatizacích kolem roku 2000 v České republice zastavit nebo snížit. A na to se právě snaží diplomová práce odpovědět.

Voda je určitý fenomén, který má nezastupitelné místo v životě všech lidí, i když si to mnohdy neuvědomují. Bez ní by na Zemi neexistoval život, i vývoj flory a fauny je spjat s vodou. Jak uvádí Ian Goldin ve své knize „Is the Planet Full“, na této elementární úrovni je voda nutná pro celou škálu rostlinných fyziologických procesů, které podporují potravinovou síť.¹ Díky vodě mohou lidé využívat řadu charakteristických aspektů svého způsobu života a jeho radostí – od prostého pití a hygieny přes jídlo, energii a oblíbené produkty až po nejrůznější vymoženosti, které voda poskytuje, a to přímo ve formě rekreačních možností, nebo nepřímo podporou zdravých ekosystémů.²

Obecně se dá říci, že vody je na zeměkouli dostatek a nikdy nedojde.³ Vypočítat, kolik vody je na Zemi, je poměrně složité, ale některé údaje existují. Většina prací na toto téma se přibližně shoduje na hodnotě 1 386 100 000 km³. Takový gigantický objem odpovídá krychli o hraně 1 114 km. Většina tohoto množství se ale nedá využít, protože se jedná o vodu mořskou, tedy slanou. Na sladkou vodu zbývá 34 969 000 km³, což je krychle o hraně 327 km. I tento údaj je ale poněkud zavádějící, protože většina této vody je zmrzlá ve formě ledu a sněhu, a navíc ve velmi nepřístupných oblastech okolo pólů a vysoko v horách. Skutečně volné sladké vody je na planetě zhruba 11 656 000 km³, což představuje krychli o hraně 226 km. Zajímavé číslo, byť pouze teoretické, lze získat vydělením celkového objemu volné sladké vody množstvím lidí na Zemi. Výsledkem je 1 670 000 m³ na osobu, což představuje krychli o hraně přibližně 119 metrů.

Toto číslo by však platilo pouze za předpokladu, že by voda byla rozdělována spravedlivě, k čemuž z mnoha důvodů však nedochází ani z části. Lze konstatovat, že problémem není jen fyzický nedostatek vody, ale i nedostatek ekonomický.

Zajímavé jsou v tomto ohledu i čísla o spotřebě vody jednotlivci v různých zemích světa. Ve Spojených státech Amerických každý obyvateľ spotřebuje denně v průměru okolo 300 litrů vody, přičemž některé interní zdroje uvádějí až číslo 600 litrů. Ve vyspělých zemích Západní Evropy je to zhruba polovina, tedy denní spotřeba jednoho obyvatele se pohybuje v rozmezí 150 až 200 litrů, přičemž mezi některými městy jsou poměrně velké rozdíly. Vídeňan spotřebuje cca 140 litrů, Londýňan 180 litrů, Pařížan

¹ Goldin, Ian, „Is the Planet Full?“, Oxford University Press, 2014

² Goldin, Ian, „Je planeta Země plná?“ Ian Goldin Nakladatelství Libri, Praha 2016

³ Hrkal, Zbyněk, „O lidech a vodě“, Česká geologická služba, Praha 2014

260 litrů a Říman až 450 litrů vody denně. V tomto ohledu je spotřeba obyvatele České republiky výrazně menší – zhruba 120 litrů denně.

Podle Světové zdravotnické organizace je minimum spotřeby 100 litrů na osobu a den. 10 % z toho jde na pití a vaření, zbytek na hygienu. Například napuštění vany představuje 120–150 litrů, sprchování 60–80 litrů, spláchnutí toalety 10–12 litrů, praní v pračce 40–80 litrů. Jen kapající kohoutek odebere za den v průměru 4 litry.⁴

Voda má vliv na různé stránky života lidí, nelze nezpomenout i na další skutečnost, což je bezesporu ohromný vliv na ekonomiku, politiku i vojenství. Voda je strategická surovina a z historie je známo, že suroviny byly často příčinou vojenských konfliktů. Nejinak je tomu i dnes. Konflikty, jejichž příčinou je přístup k vodě, jsou i dnes, jsou vidět například při konfliktu mezi Izraelem a některými okolními státy. Například bývalý ministr životního prostředí Richard Brabec na toto téma uvedl v létě roku 2018 toto:

„Jestli o něco bude v budoucnu válka, tak to nebude o ropu, ale o vodu. Dnes je jasné, že voda je už nyní částečně příčinou migrační krize. V některých oblastech zásoby vody docházejí velmi rychle, například na Arabském poloostrově. Podívejme se, jak rychle voda došla v Jižní Africe nebo v Kalifornii, kde to bylo nepředstavitelné. Vodou se plývalo, každý měl trávníky s umělými závlahami.“

„Dneska tam jsou suché hlídky, které kontrolují používání vody, a voda je tam doslova na přídel. Dopady klimatické změny ve světovém rozměru jsou nepředstavitelné. Je to něco, z čeho je potřeba mít respekt, připravit se na to.“

Richard Brabec dále pokračoval: *„Jak by se to dotklo České republiky? Tak jako se nás týká migrační krize. Pokud se stovky miliónů lidí hnou, protože nedostatek vody znamená neúrodu a hladomor, to by se nás dotklo samozřejmě významně, jako by se to dotklo celé Evropy. Ale opusťme nyní krizové globální scénáře. Držme se dopadu klimatické změny, kterou zažíváme. Nikdo už nepochybuje, že se s počasím něco děje. Je poměrně hodně důkazů na to, že čelíme trendu, kdy dopady globální klimatické změny i na ČR jsou v míře, kterou by si před deseti lety málokdo uměl představit, a mnozí ji čekali až za desítky let. Ale jsme v roce 2018 a čelíme rekordnímu suchu.“⁵*

Ze všech těchto důvodů je vodě všeobecně věnována velká pozornost, a to v mnoha aspektech. Její význam v poslední době vzrůstá v návaznosti na zvyšující se počet obyvatel na zeměkouli, ale také v návaznosti na klimatické změny, kdy je stále častěji

⁴ Syrůček, Milan, „Voda, jak jí neznáme“, Epoque, Praha, 2011

⁵ Interview Richarda Brabce redakci Novinek, 29. 8. 2018, rozhovor redaktora Daniela Takáče <https://www.audiolibrix.com/cs/Podcast/Listen/32507/interview-ct24-richard-brabec-29-8-2018>

vidět dva extrémy spjaté s vodou – její nedostatek a na straně druhé její přebytek, projevující se v ničivých záplavách. Problémem je také rozdílná dostupnost.

Vodní hospodářství je velmi širokou oblastí, obsahující v sobě řadu podoblastí. Jejich společným jmenovatelem je však přímý a významný vliv na život obyvatelstva, ale i na přírodu, či průmysl. Podoblastmi je myšleno především zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, dále zmírnění následků extrémních jevů počasí jako jsou sucha, či povodně, ochrana vod apod. Hlavní pozornost však byla věnována pitné vodě, její distribuci a vývoji její ceny v návaznosti na privatizaci.

O množství vody uvádí ve své knize i americký lékař a vědec Paul C. Bragg spolu se svou manželkou Patricií Bragg. Podle těchto dvou autorů je množství vody v různých zdrojích následující:⁶

Množství vody podle Paula Bragga		
	zásoba vody v m³	podíl na celkové zásobě
Povrchová voda, Sladkovodní jezera	125 mil.	0,009
Slaná jezera a vnitrozemské vodstvo	104 mil.	0,008
Řeky a toky	1 230 mil.	0,001
Podzemní voda		
Vlhkost půdy	68 mil.	0,005
Spodní voda do hloubky asi 1 km	4 166 mil.	0,31
Spodní voda ve větší hloubce	8 400 mil.	0,31601
Ledové kdy a ledovce	291 mil.	2,15
Atmosféra	13 mil.	0,001
Oceány a moře	1 321 000 mil.	97,2
CELKEM cca	1 359 000 mil.	100

7

Tabulka č. 1, vlastní

⁶ Bragg, Paul C. „Šokující pravda o vodě“, Olomouc: Fontána, 1998

⁷ Bragg, Paul C. „Water: The Shocking Truth that Can Save Your Life!“, Health Science, 1998

3.2 Národní hospodářství

Pro správné pochopení významu vodního hospodářství pro život společnosti je nutné ujasnit si jeho postavení v rámci národního hospodářství (NH). Národní hospodářství je souhrn činností hospodářského charakteru uskutečňovaný na určitém státním území za účasti všech výrobních faktorů. Národní hospodářství je základem každého státu. Mezi činitele ovlivňující národní hospodářství je i přírodní bohatství, jehož součástí je právě i voda.⁸

Pro členění národního hospodářství se používají různá kritéria ve vztahu k zadání, pro které má dané členění sloužit.

3.3 Nejvýznamnější kritéria národního hospodářství:

- Kritérium odvětví – skupiny ekonomických aktivit, odvětví výroby a služeb
- Kritérium sektoru – soubor odvětví, která realizují statky s obdobnou mírou produktivity práce, sektory primární, sekundární, terciární, kvartární, kvintární
- Kritérium vlastnictví – soukromý sektor, municipální sektor, státní sektor
- Kritérium financování provozu a rozvoje – ziskový, tržní sektor, neziskový, netržní sektor

Veřejný sektor je ta část národního hospodářství, ve které se ve veřejném zájmu realizují veřejné služby, které jsou financovány převážně z veřejných rozpočtů, jsou řízeny veřejnou správou, rozhoduje se o nich veřejnou volbou a podléhají veřejné kontrole. Na základě privatizačních cílů v oblasti vodního hospodářství v ČR se však ukazuje, že situace v České republice a nastavená privatizace vodního hospodářství je s touto charakteristikou v určitém rozporu a tím deformuje toto ekonomické prostředí.

Vodárenské společnosti měly být vyjmuty a zůstat součástí veřejné části národního hospodářství. Veřejný sektor je podle kritérií potřeb členěn do šesti bloků odvětví.

První blok je odvětví společenských potřeb, druhý blok je odvětví rozvoje člověka, třetí blok je odvětví poznání a informací, čtvrtý blok je odvětví technické

infrastruktury, pátý blok je odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů a šestý blok je existenční jistoty.

Do odvětví technické infrastruktury, kromě dopravy, energetiky, spojů a odpadového hospodářství, patří i vodní hospodářství. To má v tomto kontextu za úkol uspokojování potřeb plynoucích z dodávky vody, odkanalizování a čištění.⁹

⁸ Zacharníková Ing., Eva, „Národní hospodářství, Praha, Educo, 2016

⁹ Rektorič, Jaroslav a kolektiv, „Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru“, Ekopress, s.r.o., Odborné nakladatelství, Praha, 2002

3.4. Technická infrastruktura

Infrastruktura je soubor odvětví, služeb a zařízení, který umožňuje průmyslovou, zemědělskou a jinou ekonomickou aktivitu. Infrastruktura zahrnuje dopravní prostředky a zařízení (dopravní infrastruktura), spoje, energetické zdroje, zásobování vodou, kanalizaci atd. Investice do infrastruktury se považují za podmínku ekonomického rozvoje a její kvalita odráží životní úroveň daného státu či regionu.¹⁰

Infrastruktura je soubor podmínek, které zabezpečují fungování ekonomiky. Taktéž je definována jako „společenský režijní kapitál“ a zahrnuje i nezbytné investice do konkrétního odvětví, které podmiňují ekonomický rozvoj.

Technická infrastruktura zahrnuje obecně dopravu, energetiku, telekomunikace, vodní hospodářství, odpadové hospodářství, ekologické služby a popřípadě i další aktivity podobného charakteru. Vedle technické infrastruktury existuje ještě sociální infrastruktura a ekonomická infrastruktura, které však pro zaměření této diplomové práce nemají zvláštní význam.

Infrastruktura obecně hraje významnou roli v ekonomice. Nejen že podporuje ekonomický rozvoj klasických výrobních odvětví, ale její fungování je i bezpodmínečnou podmínkou celkového ekonomického růstu.

Vyplývá z toho, že dynamiku vývoje ekonomiky lze ovlivňovat právě i různým důrazem na rozvoj infrastruktury. Podmínkou je přitom strategické plánování. Je otázkou, zda právě v oblasti vodního hospodářství je tato podmínka ze strany zahraničních subjektů poskytujících tyto služby, dodržována.

Řada kvalifikovaných kritiků současného stavu tvrdí, že nikoliv. Potenciální nebezpečí, přinášejícím budoucí problémy v této oblasti (a například další zvyšování cen vody pro koncové odběratele) přináší i skutečnost, že významnou vlastností infrastruktury je obecně nižší mobilita s delší reprodukční cyklus, ve srovnání například s průmyslem.¹¹

Na stav v této oblasti má vliv i přirozený monopol. Ten je typickým atributem většiny odvětví technické infrastruktury. Znamená to, že odběratel (v tomto případě odběratel vody) má z technických, objektivně existujících důvodů omezenou volbu, jak své potřeby uspokojovat. Časté jsou i situace, že má pouze jedinou volbu. Náhradní dodávky pitné vody (ale například i energie) si lze představit pouze teoreticky.

Úloha přirozeného monopolu je při fungování technické infrastruktury nezanedbatelná. I když je jeho existence věcí legitimní a přirozenou, nelze vyloučit i jeho zneužití. I k tomu, podle některých odborníků, v oblasti vodního hospodářství a primárně v oblasti dodávek pitné vody, dochází.

¹⁰ *Velký slovník, Encyklopedie DIDEROT, Praha 1999, str. 608*

¹¹ *Rektořík, Jaroslav a kolektiv, „Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru“, Ekopress, s.r.o., Odborné nakladatelství, Praha, 2002*

K řešení tohoto problému (resp. nebezpečí) mají sloužit různé techniky kompenzace přirozeného monopolu, které, při správném využití, mohou být velmi účinným nástrojem.

V případě českého vodohospodářství to byly například zlaté akcie státu, umožňující vetování neakceptovatelných rozhodnutí vodohospodářských společností. Je však otázkou, zda a jak byly ze strany státu, měst a obcí využívány a zda byla politická vůle je využívat. Na základě analýzy stavu je zřejmé, že tato politická vůle v době po privatizace nebyla a nástroje k regulaci monopolu uplatňovány nebyly.

Technická infrastruktura tvoří vždy jeden logický celek. Kromě toho existují i vnitřní vazby, respektive vztahy mezi jednotlivými obory technické infrastruktury uvnitř odvětví. Jde jak o vztahy kooperační, tak i konkurenční. Nezřídka existují současně kooperační i konkurenční vazby, jako je tomu například mezi silniční a železniční dopravou. Například uvnitř odvětví energetiky je určitý konkurenční vztah mezi plynárenstvím a teplárenstvím. Vedle infrastrukturních aktivit, které jsou z ekonomického hlediska atraktivní a zpravidla i ziskové (jako energetika, nebo telekomunikace), jsou i činnosti veřejně prospěšné, ale ztrátové, nebo takové, kde je užitek jen těžko definovatelný. Poté existuje poměrně velká skupina aktivit, u nichž se považuje za úspěch vyrovnané hospodářství a kam patří i vodní hospodářství. I zde však lze vidět v České republice určité popření tohoto axiomu. Na stranu druhou je pravda, že například publikace *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru* v tabulce Členění technické infrastruktury z hlediska ekonomického uvádí vodní hospodářství do skupiny hospodařící se ziskem (na rozdíl od kanalizace, která obecně hospodaří vyrovnaně).

Technická infrastruktura se dělí podle různých kritérií. Základní je dělení na technické, ekonomické a prostorové. K němu se přidává i doplňkové dělení – manažerské.

V případě členění technické infrastruktury podle technických kritérií se vodní hospodářství oborově člení na vodní toky, vodárenství a kanalizace. Druhem je výroba a distribuce vody.¹²

3.5 Monopol

Jak bylo uvedeno, úloha přirozeného monopolu je při fungování technické infrastruktury nezanedbatelná. Monopol se dá charakterizovat jako situace na trhu, v níž na straně nabídky vystupuje jeden subjekt a na straně poptávky četné menší subjekty, které se monopolu nemohou vyhnout. Výsadní postavení nabízejícího subjektu (jednotlivce, organizace, státu) mu umožňuje vytvářet nabídku tak, že bude určovat cenu a dosahovat (maximálního) monopolního zisku. Subjekty na straně poptávky se pak mohou buď přizpůsobit daným podmínkám, nebo přestat kupovat.

¹² *Rektořík, Jaroslav a kolektiv, „Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru“, Ekopress, s.r.o., Odborné nakladatelství, Praha, 2002*

Získání monopolu je nabízející subjekt povinen ohlásit příslušnému státnímu orgánu. Je zakázáno monopolu zneužívat na úkor jiných podnikatelů, spotřebitelů nebo veřejného zájmu. Ve skutečnosti je opravdu „bezkonkurenční“ prostor monopolisty problematický, protože o celkovou kupní sílu spotřebitelů soutěží řada spotřebních statků, které jsou v určité míře vzájemně zastupitelné.^{13 14 15}

3.6 Vodní hospodářství, hydrologie

Základním pojmem je **Vodní hospodářství (Vodohospodářství)**. V odborné literatuře se často využívá i zkratka VH. Pod tímto pojmem chápeme činnosti směřující k ochraně, využití a rozvoji vodních zdrojů a k ochraně před škodlivými účinky vod. Přírodovědným základem vodního hospodářství je hydrologie. Vodní hospodářství se obecně rozděluje na tři základní oblasti:

- Využití vod (pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a zásobování průmyslu a zemědělství, hydroenergetika a využití toků pro plavbu).¹⁶
- Ochrana vod
- Ochrana před nepříznivými účinky vody jako je sucho, nebo naopak povodně

Hydrologie je dalším odborným pojmem a označuje vědní obor, zaměřený na studium vody ve všech jejích skupenství a procesů, které s vodou souvisejí. Může se konstatovat, že předmětem zkoumání hydrologie je hydrosféra. Hydrologie se člení na jednotlivé obory, které se zabývají jednotlivými složkami hydrosféry. Sama Hydrosféra neboli také „vodní obal Země“ je soubor všeho vodstva Země – tedy povrchové vody, vody obsažené v atmosféře a vody v živých organismech. Podle některých pramenů je na **Zemi zásoba vody v celkové výši 1.385.989.610 km³**, přičemž sladká voda představuje 2,53 % z tohoto množství. Tyto výpočty se mohou u různých autorů lišit, jak je uvedeno v další části této práce, která se týká zásob vody a jejího množství na jednoho obyvatele zeměkoule.¹⁷

Vodní dílo je pojem, který sice v této zprávě často uváděn není, ale který má úzkou návaznost na problematiku vodního hospodářství. Vodní dílo je stavba, která slouží zejména ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, k ochraně před škodlivými účinky vod nebo k úpravě vodních poměrů. Jde například o přehrady, jezy, stavby, jimiž se upravují koryta vodních toků, studny, stavby vodárenských objektů a

¹³ *Velký slovník, Encyklopedie DIDEROT, Praha 1999, str. 940*

¹⁴ *Haas, Wilson, Deborah, Managed Care and Monopoly Power : „The Antitrust Challenge“, Harvard University Press 2003, ISBN number: 9780674010529, ISBN number: 9780674038110*

¹⁵ *G. C. Routledge, 2003, Monopoly and Restrictive Practices, ISBN number: 9780415313452, ISBN number: 9781136510861*

¹⁶ *Hajník, Zdeněk, „Super Země“, originál Woodward, John, Super Earth, Omega, 2018*

¹⁷ *Themistocles, A. Dracos, Hydrologie, Eine Einführung F r Ingenierure, ISBN: 3709185874, Springer Verlag GmbH, 2012*

čistíren odpadních vod, stavby na ochranu před povodněmi a stavby zavlažovací a odvodňovací. Za vodní dílo se zásadně nepovažují vodovodní a kanalizační přípojky, žumpy nebo jednoduchá zařízení k zachycení vody na jednotlivých pozemcích.

Oproti tomu **vodovod** vodním díle je. Jedná se o samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující vodovodní řády a vodárenské objekty, jimiž jsou zejména stavby pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, její úpravu a shromažďování.¹⁸

Následují dva pojmy, které mají úzkou návaznost na otázku ceny vody, a tudíž i jedno z důležitých témat této diplomové práce, kterou je otázka dopadů privatizace na koncové odběratele. Jde tedy o cenu vody, která se skládá z takzvaného **vodného a stočného**. **Vodné** je úplata za vodu dodávanou z veřejného vodovodu, tedy jedná se o cenu za výrobu a distribuci pitné vody. **Stočné** je úplata za vodu odváděnou veřejnou kanalizací, tedy jde o úhradu odvedení odpadní vody a současně se jedná o cenu za její čištění. Odběratelé hradí tyto částky v součtu, měsíčně, půlročně nebo ročně, včetně záloh na vodu.

Jako podklad pro účtování vodného slouží údaj o spotřebovaném množství vody na vodoměru, což je měřicí zařízení umístěné u odběratele.

Vodné je tedy platba za vodu dodávanou prostřednictvím vodovodu. Zahrnuje cenu dodané vody, náklady na její dodání a **zisk dodavatele**. Povinnost platit vodné vzniká vtokem vody do potrubí napojeného za vodoměrem.

Pod-investovaná infrastruktura a honění zisků na úkor obnovy a oprav infrastruktury znamená ztráty v potrubí, kdy voda proteče děravými trubkami do země. I tato voda se platí ve vodném a stočném.

Pokud spotřebitel šetří, kupuje myčky a pračky s nízkou spotřebou vody, ale prodejci vody peníze vybrané od spotřebitelů neinvestují do náležitých oprav a snižování ztrát vodovodního řádu, pak je šetření jen marnou snahou, protože spotřebiteli naúčtují i ty ztráty z potrubí. V některých případech se jedná až o 20-25 % z celkového objemu.

Stanovení ceny vodného a stočného a metodika určení (výpočtu) je důležitou otázkou, která by měla zajímat všechny spotřebitele. Cena vodného a stočného je cenou věčně usměrňovanou. Znamená to, že není regulována trhem (jako ostatní komodity), ale vychází z obecně závazných cenových předpisů a provozovatel se jí nemůže nastavit pouze podle svého uvážení. Do ceny lze započítat ekonomicky oprávněné náklady a přiměřený zisk. Právě otázka „přiměřeného zisku“ je důležitým momentem, na kterém se obhájci stávajícího systému a jeho kritici nemohou shodnout.¹⁹

Předpisy rovněž stanovují, které náklady do ceny vody započítat nelze. Za ekonomicky oprávněné náklady se považují náklady bezprostředně spojené s uvedenou činností a

¹⁸ Křivánek, Jiří; Němec, Jan; Kopp, Jan, „Vodní díla v České republice“, Consult, Praha, 2017

¹⁹ <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/cenova-regulace-a-kontrola/vyvoj-cenove-regulace-v-jednotlivych-odv/pitna-voda-a-odpadni-odvedena-voda-vodne-28754>

v obvyklé úrovni a za přiměřený zisk je považován zisk umožňující přiměřenou návratnost vloženého kapitálu a generování zdrojů nutných k obnově a rozvoji vodohospodářské infrastruktury.

Cena bývá kalkulována zpravidla jednou za rok a uvádí se v platném ceníku dodavatele. Dodavatel je povinen každou změnu výše vodného a stočného zveřejnit na svých webových stránkách a také prostřednictvím tzv. úřední desky místně příslušného městského nebo obecního úřadu. Vždy po skončení období platnosti ceny je dodavatel povinen provést vyúčtování všech nákladů. Také toho musí být zveřejněno.

Podle Světové zdravotnické organizace je minimum spotřeby 100 litrů na osobu a den. 10 % a z toho jde na pití a vaření, zbytek na hygienu. Například napuštění vany představuje 120–150 litrů, sprchování 60–80 litrů, spláchnutí toalety 10–12 litrů, praní v pračce 40–80 litrů. Jen kapající kohoutek odebere za den v průměru 4 litry.²⁰

V tomto kontextu je nutné zmínit i otázku predikce dalšího zvyšování (nebo snižování) spotřeby pitné vody v globálním měřítku. Zde je nutné propojit projekce populačního růstu obyvatel zeměkoule se scénáři o využívání vody.

V této oblasti se začal využívat pojem „vodní stopa“, což je číselný údaj ukazující rozsah využití vody ve vztahu ke spotřebě lidí.^[1] Vodní stopa jednotlivce, komunity nebo podnikatelského subjektu je definována jako celkový objem sladké vody použité k výrobě zboží a služeb spotřebovaných jednotlivcem nebo komunitou nebo podnikatelským subjektem. Spotřeba vody se měří jako množství spotřebované (odpařené) a/nebo znečištěné vody za jednotku času.²¹

Vodní stopu lze vypočítat pro každou jasně definovanou skupinu spotřebitelů (např. jednotlivce, rodinu, vesnici, město, provincii, zemi nebo stát) nebo výrobce (např. veřejnou organizaci, soukromý podnik nebo hospodářský sektor), pro jednotlivý proces (například pěstování rýže) nebo pro libovolný výrobek nebo službu.²² Historicky se k využívání vody hodnotilo z hlediska výroby, kvantifikací následujících tří ukazatelů využití vody: použití vody v domácnostech, v zemědělství a v průmyslu. I když tento přístup toto poskytuje cenná data, v globalizovaném světě, kdy se výrobky velmi často nespotebovávají v jejich zemi původu, má jen omezenou vypovídací schopnost. Mezinárodní obchod se zemědělskými a průmyslovými produkty ve skutečnosti vytváří globální tok tzv. virtuální vody nebo tzv. vložené vody (podobně jako koncepce vložené energie).²³

²⁰ Syrůček, Milan, „Voda, jak jí neznáme“, *Epocha*, Praha, 2011

²¹ HOEKSTRA, A. Y.; CHAPAGAIN, A. K.. *Water footprints of nations: „Water use by people as a function of their consumption pattern“*. *Water Resources Management*. 2006-06-27, roč. 21, čís. 1, s. 35–48.

²² <http://www.ovodarenstvi.cz/clanky/jaka-je-vase-vodni-stopa>, staženo 14.4.2019

²³ WATSON, Nigel. *Globalization of water: sharing the planet's freshwater resources*—By Arjen Y Hoekstra and Ashok K Chapagain. *Area*, 2011, 43.1: 116-117.

V roce 2002 byla zavedena výše zmíněná koncepce vodní stopy, aby byl k dispozici ukazatel spotřeby vody založený na spotřebě, který by mohl poskytnout užitečné informace vedle tradičních indikátorů spotřeby vody založených na výrobním odvětví. Je to analogie konceptu ekologické stopy, zavedené v devadesátých letech. Vodní stopa je geograficky jasný ukazatel, který nejen ukazuje množství vody a znečištění, ale i místa.^[3] Umožňuje tedy pochopit, jak ekonomické volby a procesy ovlivňují dostupnost odpovídajících vodních zdrojů a dalších ekologických skutečností v celosvětovém měřítku (a naopak).

S pojmem **“vodní stopa”**, který nezahrnuje pouze to, co se pije nebo čím se umývá, přišel první Holanďan Arjen Hoekstra. **Je to celkové množství vody spotřebované na výrobu produktů a zajištění služeb pro obyvatele jednotlivých států.** Globální průměrná “vodní stopa” je 1 240 m³ na obyvatele a rok. Velká část “vodní stopy” se přičítá průmyslu, zemědělství a turismu. **A největší část – téměř celá polovina – jde na výrobu energie.**

Problém takové predikce „komplikují“ rozdílné podmínky v různých částech světa, vycházejí z úrovně průmyslu, zemědělství, ale i životní úrovně. Pokud by všech zhruba sedm miliard lidí na zeměkouli mělo odběr vody jako obyvatelé Německa, byla by takzvaná „vodní stopa“ přibližně 2 600 km³ za rok, Naopak vodní stopa na hlavu ekvivalentní stopě Spojených států Amerických by způsobila globální vodní stopu 6 100 km³, což by přesahovalo strop doporučený pro celou zeměkouli a podle některých vědeckých názorů by přesahovala i strop navrhovaného rozmezí vodní spotřeby celé planety.²⁴

Komplikovanost přinášejí i zmíněné klimatické změny. Podle některých badatelů jsou klimatické změny geograficky rozloženy nerovnoměrně. Nejvíce srážek budou zažívat vlhké tropy a střední zeměpisné šířky, zatímco suché tropy, subtropy a jiné střední zeměpisné šířky budou trpět jejich nedostatkem.²⁵

Jednoznačný závěr, na kterém se ale shodují prakticky všichni badatelé, je ten, že změny budou zaviněny především nárůstem světové populace a ekonomicky podmíněnými změnami v poptávce po vodě.²⁶

²⁴ Meehl a kolektiv, „Climate Change 2007 The Physical Science Basis, Cambridge University Press, str. 747-846

²⁵ Hugon, Philippe, „La politique de l'eau“ : de la concurrence à la coordination Vers une nouvelle forme de gouvernance de l'eau en Afrique et en Amérique latine, Zdroj : Revue internationale et stratégique 2007/2 (N°66), pages 65 à 78

²⁶ Arnell, N. W. „Climate Change and Global Water Resources“, Global Environmental Change, 14/2004, str. 31-52

3.7 Situace vodního hospodářství, vývojové etapy

3.7.1 Počátky vodního hospodářství v Českých zemích

V historických českých zemích má vodohospodářství velkou tradici a bohatou historii, i když není tak stará jako například v Číně, kde o prvních vodohospodářských krocích se hovoří již zhruba 3700 let před našim letopočtem. Naši předkové si od doby pravěku, a především středověku uvědomovali význam vod pro svůj život a obživu a věnovali vodohospodářství velkou pozornost. Zřejmě nejvýznamnější v tomto směru je jihočeské rybníkářství. To se odráží i ve skutečnosti, že relevantní údaje o vodním hospodářství z této doby jsou skoro téměř pouze o této oblasti, tedy rybníkářství (a případně také o mlynářství) a tento stav panuje prakticky až do poloviny 19. století.²⁷

Přesto lze určitě dokumenty, týkající se zajištění pitné vody pro obyvatelstvo, nalézt. Co se týká Prahy, má to souvislost se založením Nového Města Pražského českým králem a římským císařem Karlem IV. před 670 lety. Toto datum je bráno i za rok vzniku prvního pražského systému rozvodu pitné vody, i když k podobě veřejného vodovodu, jak ho chápeme dnes má hodně daleko.

Prostor určený pro Nové Město byl zvolen již se znalostí místních podmínek, vycházejících především z možnosti zásobovat obyvatelstvo vodou z Vltavy, a to i v místech, které byly od této řeky poměrně vzdálené.

Ačkoliv v Praze existovala poměrně pokročilá vodorozvodná síť již od 14. století, její plány v podobě, která se blíží dnešní, začaly vznikat až mnohem později. Bylo to v souvislosti s třicetiletou válkou v letech 1618 až 1648. Po jejím skončení potřebovala města, včetně Prahy, znovu uspořádat svoji ekonomickou a sociální situaci a do této potřeby plně spadal i výběr vodného, který musel vycházet ze seznamu odběratelů. Původní městské plány měly jako jednu ze svých funkcí i soupis všech platících odběratelů vltavské vody. Na zmiňovaném novoměstském plánu z roku 1728 takový seznam, stejně jako na dalších obdobných plánech, byl. Na seznamu jsou však již uvedeny i dvě první vodárny – Novomlýnská a Šítkovská, protože Nové Město pražské bylo příliš velké na to, aby bylo zásobováno pouze jedním vodovodním řadem.

V době středověku však Prahu zásobovalo vodáren více. Na pravém břehu to byla vodárna Staroměstská, postavená v roce 1427, dále uvedená Šítkovská z roku 1495, Novomlýnská z roku 1484, a na levém břehu Malostranská vodárna Petržilkovská z roku 1502.²⁸

O obtížnosti vyhotovení takového plánu svědčí nejen pečlivost, s jakou byli zapsáni všichni odběratelé, ale i zobrazení všech veřejných a soukromých kašen, které vodovody zásobily. Díky tomu je dnes možné identifikovat jednotlivé obyvatele

²⁷ Veselý, F. X., *Všeobecný slovník právní*, Wolters Kluwer, ISBN 978-80-7357-456-7

²⁸ Polák a kolektiv, Milan, „Po stopách pražského vodárenství“, Milpo Media, Praha, 2015

Nového Města pražského, ale i zrekonstruovat podobu řady míst, které dnes již stovky let neexistují.

Na základě tohoto plánu vznikaly i kopie (například v roce 1774), které jsou však již pouze schematickým zákresem vodárenské sítě, tvořící přílohu úředních knih. Ale i ony jsou dokladem výrazné potřeby města kodifikovat výběr vodného a získat přehled o tehdejší vodárenské síti. Díky archeologickým výzkumům jsme schopni potvrdit, že tyto plány byly velmi přesné.²⁹ Toto tvrzení má ovšem především historiografický charakter a dokumenty nelze považovat za vodohospodářsky odborný pohled na tuto problematiku.

Teprve ve druhé polovině tohoto století se začínají objevovat odborné práce na téma vodohospodářství, jejichž charakter je již srovnatelný se soudobými pracemi. Byl to důsledek vzniku Zemědělsko-technické kanceláře při Zemědělské radě v Praze, dne 4. 8. 1883. Účelem vzniku této organizace bylo „...provádění veškeré práce zemědělské techniky, práce odvodňovací a zavodňovací, s tím související zakládání vodních družstev, vypracování projektů, vykonávání dozoru na prováděné práce apod. Kancelář pracovala také na projektech melioračních pro obce i jednotlivce, a to na úpravu potoků a menších řek, odvodňování a zavodňování, zřizování vodovodů, zakládání rybníků a nádrží, ochranných staveb proti vodě, chránění břehů, dále scelování pozemků, kde to souviselo s pracemi melioračními. Dále se zabývala pracemi pedologickými k prozkoumání půdy. Rozsáhlá byla i činnost propagační a informační, a podávání dobrých rad úřadům a interesentům...“³⁰

I zde je však vidět, jak byly preferovány jiné než vodárenské oblasti vodního hospodářství.

Přitom lze konstatovat, že historické české země v zajištění pitné vody pro obyvatelstvo Rakouska Uherska hrály poměrně významnou roli. Jedním z center českého vodárenství ve 2. polovině 19. století byly Hranice na Moravě, kde se vyráběla řada vodárenských zařízení následně využívaných k zajištění pitné vody v rámci celého mocnářství.

V Praze se první opravdu veřejný vodovod začal stavět až na počátku 20. století. Do té doby většina obyvatel, s výjimkou nejbohatších vrstev, pila běžnou vodu získávanou ze studní, studánek a pramenů. Zmíněný první vodovod využíval primárně vodu ze štol pod Petřínem.

²⁹ Kryštof, Drnek, historik PVK a.s., www.ovodarenstvi.cz/clanky

³⁰ Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, Vládní návrh zákona o zrušení zemědělsko-technické kanceláře zemědělské rady pro Čechy http://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t1864_00.htm

3.7.2 Vodní hospodářství v době První Republiky, fašistické okupace a po roce 1945

Po rozpadu Rakouska Uherska převzala nově vzniklá Republika Československá existující systém zajištění pitné vody. Jak je uvedeno i dále, řídila se tato oblast po celou dobu existence tohoto státu, ale i v době následující, zákonem z dob Rakouska-Uherska. Je to vcelku logické, neboť objektivně vzato nebyl ani čas na vytváření nových struktur, a to tím spíše, že ekonomicky (i když se to příliš nepřiznává) bylo Rakousko Uhersko poměrně ekonomicky efektivním státním útvarem, a to i přes rozbujelou byrokracii. Podle amerického badatele Davida Gooda byl podíl habsburské říše v hrubém národním produktu celé Evropy těsně před první světovou válkou přes 10 % a přibližně se rovnal podílu Francie, která dosahovala 11 %. V této souvislosti je zajímavá skutečnost, že HDP nové Republiky Československé byl o desetinu nižší než produkt z jejích území v roce 1913. Vysvětlení ale lze hledat ve skutečnosti, že součástí Československa se stalo i málo rozvinuté Slovensko a naprosto zaostalá Podkarpatská Rus.³¹

Vzhledem k poměrně kvalitnímu systému zásobování vodou (na tehdejší poměry), který byl na přelomu 19. a 20. století v Rakousku Uhersku nastaven, bylo možné a prakticky výhodné tento systém převzít a využívat. Jiná možnost ostatně ani nebyla. Například technické normy nastavené rakousko-uherskou administrativou byly využitelné až do počátku 21. století, což se ukázalo při velké havárii vody v Praze 6, kdy bylo zjištěno, že v 60. letech 20. století byly porušeny právě „staré“ rakousko-uherské normy a vedení pitné vody bylo v jednom místě položeno pod kanalizaci, která následně praskla a kontaminovala pitnou vodu.

Výstavba veřejných vodovodů začala ve větším rozsahu v českých zemích koncem 19. století. Podle statistik bylo v roce 1928 v Čechách 1.413 obcí, které měly veřejný vodovod, v zemi Moravskoslezské pak 377. V Čechách bylo zásobeno pitnou vodou z veřejných vodovodů 44,3 % obyvatel, na Moravě a Slezsku pak 35,5 % obyvatel.³²

První dochované údaje pocházejí z roku 1935 (viz dále). V této době se evidovaly délky vodovodních a kanalizačních sítí, ale pouze v krajských městech. Dalšími ze sledovaných ukazatelů byly postupně počty obcí zásobených vodou a dodávky vody do sítě. Pro potřeby této práce se podařilo sestavit časové řady vztahující se k

³¹ *Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030, Ministerstvo zemědělství, Praha, 2016*
http://eagri.cz/public/web/file/515155/Integrace_koncepcnich_kroku_oboru_VaK_v_CR_naplnovani_m_strategie_MZe_s_vyhledem_do_roku_2030.pdf

³² *Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030, Ministerstvo zemědělství, Praha, 2016*
http://eagri.cz/public/web/file/515155/Integrace_koncepcnich_kroku_oboru_VaK_v_CR_naplnovani_m_strategie_MZe_s_vyhledem_do_roku_2030.pdf

problematice vodovodů od třicátých let minulého století a jako podklad sloužily statistické ročenky a další archivní podklady z tohoto období.

Významným mezníkem v pražském vodárenství má rok 1929, kdy byla dokončena výstavba nové Podolské vodárny, postavené na místě původní Pražské vodárny v Podolí. Systém zásobování pitnou vodou i systém kanalizační tak byl využíván obdobným způsobem i v době německé okupace Československa a v letech následujících.

První dochované údaje pocházejí z roku 1935. V této době se evidovaly délky vodovodních a kanalizačních sítí, ale pouze v krajských městech. Dalšími ze sledovaných ukazatelů byly postupně počty obcí zásobených vodou a dodávky vody do sítě.

Pro potřeby této publikace se podařilo sestavit časové řady vztahující se k problematice vodovodů a kanalizací od padesátých let minulého století a jako podklad sloužily statistické ročenky a další archivní podklady z tohoto období.

Nárůst vodovodní sítě v roce 2010, oproti roku 1956, byl téměř čtyřnásobný. Výroba pitné vody dvojnásobná, dostala se na 642 000 000 m³ vody, viz tabulka č. 2.³³

První sledované ukazatele vodovodů v porovnání s rokem 2010				
Rok	Délka vodovodní sítě	Výroba pitné vody	voda fakturovaná	voda fakturovaná domácnostem
	v kilometrech	v milionech metrů krychlových		
1937	12644	228		
1948	14640	259		
1949	16142	260		
1950	17046	261		
1951	17896	265		
1952	18415	265		
1953	18596	300	245	
1954	18095	302	243	
1955	18158	319	266	
1956	18497	345	286	152
2010	73449	642	493	493

Tabulka č. 2: První sledované ukazatele vodovodů v porovnání s rokem 2010

³³ Zpracování vlastní na základě zdroje, čerpáno:

www.eagri.cz/public/web/file/180716/MZe_VaK_2011_finalni_B_komprimovane.pdf

3.7.3 Změny ve vodním hospodářství po Únoru 1948

Převzetí moci Komunistickou stranou Československa se v oblasti vodohospodářství a vodárenství neprojevovalo okamžitě. Jak již bylo uvedeno, určitým klíčovým momentem bylo přijetí nového zákona, který vystřídal ten původní, ještě rakousko-uherský.

Nové vodovody začaly být stavěny v padesátých letech minulého století v návaznosti na vznik krajských vodohospodářských služeb v letech 1950-1951, komplexně zajišťujících správu, provoz a údržbu jak veřejných vodovodů a kanalizací, tak i vodních toků a vodohospodářských děl na nich. Vládním nařízením z 27. listopadu 1953 byla provedena centralizace vodního hospodářství a vznikl nový ústřední úřad. Vodárny, kanalizace, čištění odpadních vod a vodní stavby se 1. ledna 1954 staly hospodářsko-výrobními složkami Ústřední správy vodního hospodářství. Po zahájení velkého decentralizačního procesu v roce 1956 se jednotlivé podniky staly buď zvláštními rozpočtovými organizacemi, řízenými národními výbory velkých měst, nebo byly včleněny do Okresních vodohospodářských správ s přímým vlivem krajských orgánů. Až do roku 1990 byla prosazována koncepce založená již ve Státním vodohospodářském plánu z roku 1953 – přechod od malých městských a obecních vodovodů k velkým vodovodům skupinovým a oblastním, později k vodárenským soustavám, jako je např. Středočeská, Severočeská, Jižní Čechy, Východní Čechy, Jihozápadní Morava, Olomouc, Ostravský oblastní vodovod, Brněnská a řada dalších. Období let 1950–1990 lze charakterizovat jako období extenzivního rozvoje veřejných vodovodů.³⁴

Nárůst obyvatelstva (v souvislosti s výstavbou sídlišť) si vyžádal poměrně velké investice. Jen v Praze se to projevilo ve vybudování druhé haly Podolské vodárny v roce 1962 a především ve vybudování vodní nádrže Švihov, která je známa především pod označením Želivka. O vybudování tohoto vodního díla se uvažovalo již v době před 2. světovou válkou, realizace plánu ale proběhla až v letech 1965–1972 (šlo o 1. etapu), kdy byl vybudován hydrotechnický komplex, zahrnující přehradní

hráz se všemi doprovodnými stavbami. Součástí je i terénní laboratoř Ústavu hygieny, která trvale dohlíží na kvalitu pitné vody, či úpravny vody. Nejnáročnějším úkolem komplexu bylo vybudování stolového přivaděče o délce téměř 52 kilometrů.³⁵

³⁴ Ministerstvo zemědělství, *Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030*, MZ ČR, Praha 2016, čerpáno: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-resortu-ministerstva-1.html>

³⁵ Polák a kolektiv, Milan, „Po stopách pražského vodárenství“, Milpo Media, Praha, 2015

3.7.4 Stav po společenských změnách v roce 1989

Koncem roku 1989 byl stav vodárenských společností v tehdejší Československé socialistické republice takový, že dodávky vody zajišťovalo 11 státních podniků (z nichž bylo 9 krajských a 2 podniky působily na území hlavního města Prahy), které kontrolovaly vodovody a kanalizace, a zajišťovaly obnovu a nutný rozvoj vodárenské infrastruktury. V roce 1990 se stalo ústředním orgánem státní správy pro vodovody a kanalizace Ministerstvo zemědělství (MZe). Zde je zajímavou skutečností, že některé další materiály MZe uvádějí, že v této době existovalo pouze 7 krajských státních podniků – Středočeské, Jihočeské, Západočeské, Severočeské, Východočeské, Jihomoravské a Severomoravské vodovody a kanalizace).³⁶

Vzhledem k proběhlým politickým změnám bylo jasné, že dříve nebo později proběhne proces transformace vodohospodářských společností v držení státu. Příprava na tuto privatizaci začala přijetím „Usnesení vlády České republiky č. 222 z 3. 7. 1991 k zásadám reformy a transformačních procesů systémů zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod“. Základem byl zákon č. 92/1991 Sb., o převodu majetku státu na jiné osoby, který byl připraven a schválen v roce 1991. V návaznosti na něj a na zmiňované Usnesení vlády vypracovalo Ministerstvo zemědělství České republiky materiál pod názvem „Zásady pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací“. Tyto zásady také obsahovaly zásadní postřeh: „Expertízy zahraničních konzultačních firem a zkušenosti z provozu veřejných vodovodů a kanalizací v zemích vyspělé Evropy potvrzují výhody existence větších organizačních struktur, které jsou schopny pro uživatele, především občany, zajistit kvalitnější a levnější služby při provozu a rozvoji tohoto oboru“.

Bohužel, v následném období nebyla tato zahraniční zkušenost zohledněna a zvítězil postup, kdy došlo k rozdrobení tehdy existujících a dobře fungujících struktur, které byly logické, velké a funkční. Z tehdejších 11 velkých státních podniků, které patřily mezi velké společnosti, vzniklo zhruba 40 okresních vodárenských společností. Kromě nich se na trhu objevilo více než 1 200 drobnějších provozovatelů vodovodů a kanalizací, jejichž vlastnická struktura byla různorodá.

V roce 1991 byl schválen zákon o převodu majetku státu na jiné osoby a Ministerstvo zemědělství vypracovalo Zásady pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací.

Tímto krokem přešla správa vodárenského monopolu na města a obce. Dalším důsledkem bylo, že na samosprávné orgány byla převedena i odpovědnost a zároveň i práva řídit jejich činnost a rozhodovat. Stát zároveň vyjádřil svůj záměr, že veřejné služby ve vodárenské oblasti budou v následujících obdobích zajišťovány a realizovány cestou VHS (vodohospodářské společnosti), které budou pod permanentní kontrolou a správou samospráv jednotlivých regionů. Toto bude mimo jiné zajištěno

³⁶ <http://www.ovodarenstvi.cz/clanky/ceske-vodarenstvi-ocima-odbornika-Františka-Baráka-předsedy-představenstva-SOVAK-ČR>, 25. 7. 2012

omezením převoditelnosti akcií těchto vodohospodářských společností a zřízením institutu takzvané „zlaté akcie“.³⁷

Cílem státu bylo privatizovat státní podniky a současně vytvořit pojistku, která by zamezila, nebo minimálně omezila pokusy dále privatizovat monopol v této oblasti. Dá se konstatovat, že v této době byla vlastnická struktura stabilizovaná a uzavřená. Vlastníky téměř 90 % všech akcií vodohospodářských společností se staly města a obce. Další pojistkou byl ten fakt, že podíly byly převoditelné pouze mezi těmito stávajícími akcionáři. Znamenalo to, že toto omezení převoditelnosti de facto vylučovala možnost privatizovat VHS, protože by docházelo buď k porušení příslušných stanov, nebo dokonce k porušení Obchodního zákoníku.

Další změny proběhly v roce 1993, kdy stát delegoval správu v této oblasti na obce a města. Tímto postupem bylo privatizováno provozování služeb při zásobování vodou a také, při řešení odvodu znečištěných vod, jejich následné čištění. Bezúplatným převodem bylo na samosprávu každého konkrétního regionu převedeno nejen právo rozhodovat a řídit tuto oblast, ale převedeny byly i příslušné odpovědnosti. Tyto nově vzniklé vodohospodářské společnosti, u kterých se vžila zkratka VHS, vznikly na základě odsouhlasených privatizačních projektů jednotlivých státních podniků.

Jejich úkolem bylo zajistit zásobování pitnou vodou, včetně dalšího rozvoje v této oblasti. Spadalo sem i odvádění a čištění odpadních vod. Systém privatizačních projektů stávajících státních podniků byl navržen tak, aby zajišťoval pro obce rozhodující vliv ve VHS. Obce a města tím měly mít zajištěnou trvalou majoritu. Účastnický podíl města či obce, který získaly bezúplatně, odpovídal hodnotě infrastrukturálního majetku, která podle zákona České národní rady č. 172/1991 Sb. přešel také na obec. Sloužil buď výhradně jedné obci, anebo odpovídal podílu na společném majetku, pokud sloužil více obcím. Dotčená města či obce musely s účastí ve VHS vyjádřit souhlas a předložený privatizační projekt musel obsahovat i zakladatelské listiny a odpovídající návrh stanov. V této době, tedy v letech 1992 a 1993, počítal stát s tím, že vodohospodářské společnosti mohou mít dvě formy – buď smíšenou, nebo oddělenou. Oddělené vodohospodářské společnosti měly zajišťovat služby na provozním úseku, případně i služby v oblasti rozvoje vodohospodářských, resp. vodárenských systémů na základě smluv s právníky nebo fyzickými osobami. Druhá skupina VHS, tedy smíšené společnosti, vlastníci i provozující infrastrukturu, měly své vztahy řešit zakladatelskou smlouvou a stanovami, které měly být v souladu se zákonem š. 513/1999 Sb. Obchodního zákoníku. Ošetřeno bylo i zajištění vlivu státu na základní chod vodárenských společností a to formou tzv. „Zlaté akcie“. Vycházelo to z uvědomění si skutečnosti, že je nutné zachovat vliv státu. Stát si již v době realizování těchto privatizačních projektů uvědomoval, že vzhledem k monopolnímu charakteru tohoto odvětví musí vytvořit funkční kontrolní mechanismy a také legislativně-právní kontrolní rámec pro chování těchto společností odpovídající státní politice v oblasti ochrany vodních zdrojů, koncepce rozvoje vodohospodářských

³⁷ <https://www.epravo.cz/top/clanky/zlate-akcie-s-kontrolnimi-pravy-107601.html>, 1. 6. 2018

systemů, ochrany životního prostředí, vlivu zahraničního kapitálu a komplexu ekonomických nástrojů.³⁸

Problém nastal později, kdy realizací těchto privatizačních projektů český stát rezignoval na výnos z privatizace jedenácti krajských vodohospodářských podniků, a to i přesto, že jejich výše se pohybovala v řádech mnoha miliard korun. Byla oželena finanční injekce do státního rozpočtu a přednost byla dána bezúplatnému převodu majetku bývalých státních podniků na samosprávné orgány jednotlivých měst a obcí. Stát tím privatizoval státní podniky a souběžně zajistil vznik pojistek, které měly zamezit možné pokusy o další privatizaci vodohospodářského monopolu. Proto privatizační projekty v sobě zahrnovaly ujednání, umožňující státu uplatnit svůj vliv a prosazení svých zájmů formou takzvané „zlaté akcie“. Jejím úkolem bylo mít v případě nutnosti, možnost zablokovat nežádoucí či nevýhodné zásadní změny uvnitř jednotlivých VHS, v nichž bylo v rámci hlasování VH pro schválení příslušného usnesení potřebné dosáhnout 66 % nebo 75 % kvora všech druhů emitovaných akcií (akcie na doručovatele či na jméno, a navíc i zlaté akcie). Stát tím také významně omezil možnost prodat akcie vodohospodářských společností. Do stanov VHS byla začleněna ustanovení omezující převoditelnost akcií na jméno a práva s nimi spojená. Vlastnická struktura VHS tím byla uzavřená a stabilizovaná. Zhruba 90 % všech akcií VHS vlastnila města a obce a tento jejich podíl byl podle stanov převoditelný jen se souhlasem VHS, a navíc jen mezi stávajícími akcionáři, kteří vlastnili akcie na jméno. Takové akcie připadly městům a obcím při vzniku VHS, ale i později, a to při případných nepeněžitých vkladech infrastruktury do VHS a následném úpisu akcií. Jak již bylo uvedeno, takováto pojistka omezující převoditelnost akcií prakticky vylučovala možnost privatizovat VHS, aniž by došlo k porušení stanov nebo obchodního zákoníku. Takto vzniklo v letech 1993-1994 téměř 40 okresních vodáren, které primárně vlastnily infrastrukturu a současně zajišťovaly zásobování vodou pro více než 90 % obyvatel České republiky. Zbýlých 10 % vodárenského trhu zajišťovali drobní provozovatelé, kteří vznikli z obcí, jež se z různých důvodů rozhodly nevkładat majetek do okresních VHS, ale starat se o majetek samostatně, případně podepsat smlouvu o jeho správě se soukromou provozní společností, ve které měla obec určitý obchodní podíl nebo své zástupce v orgánech společnosti.³⁹

³⁸ Bureš, Jan; Charvát, Jakub; Just, Petr.; Štefěk, Martin, „Česká demokracie po roce 1989“, Praha, Grada Publishing, 2012

³⁹ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky? Praha, červenec 2009

3.7.5 Legislativní podmínky v kontextu historického vývoje vodního hospodářství

Obor vodního hospodářství podléhá vodnímu právu. Jde o soubor norem, které regulují ochranu vod a vodních ekosystémů, stanovují podmínky jejich hospodářského využití, předepisují zajištění bezpečnosti vodních děl a vytvářejí podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha. Tyto normy spadají ve své většině do odvětví správního práva a práva životního prostředí. Státní správu v oblasti VH realizují vodoprávní úřady.⁴⁰

Vodní právo se vyvíjelo postupně. V nejstarších dobách existence českého státu se spontánně navazovalo na dědictví římského práva, respektive jeho kultury. První písemné zmínky o tzv. vodoprávních vztazích se objevují od 10. století, a to především v panovnických listinách. Prvními významnějšími právními dokumenty týkajícími se problematiky vodohospodářství byl tzv. Horní zákoník Václava III. z let 1300 - 1305 a na něj navazující zákoník Karla IV. z roku, který však nebyl v praxi uplatněn. Dalšími významnými prameny informací jsou tzv. právní knihy, které se v prostoru Českého království začaly objevovat v průběhu 15. století. Přelom v této oblasti však nastal až v době panování Marie Terezie a jejího syna Josefa II., kdy došlo k nárůstu právních dokumentů a jejich propracovanosti. Zde je již možné nalézt regulaci všech oblastí vodohospodářství, tedy i oblasti zásobování pitnou vodou.

Relativně moderní zákon byl v rámci Rakouska-Uherska přijat až v roce 1870 a je vcelku signifikantní, že přes snahu vytvořit nový „vodní“ zákon v době První republiky, platil tento rakousko-uherský zákon až do roku 1954, kdy byl nakonec nahrazen zákonem novým. Ten posléze platil až do roku 2001 – viz dále.

Základním současným předpisem vodního práva v České republice je zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (Vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, který upravuje mj. výkon státní správy na úseku vodního hospodářství. Tu realizují především vodoprávní úřady. Státní správu na úseku vodovodů a kanalizací upravuje zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Vodního práva v Česku se týká i několik směrnic EU, zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách).⁴¹

Jak již bylo uvedeno, obě základní vodoprávní normy nabyly účinnosti k datu 1. 1. 2002. Od té doby prodělaly až doposud řadu novelizací – vodní zákon byl novelizován celkem 8krát, zákon o vodovodech a kanalizacích 6krát (naposledy v roce 2006).

⁴⁰ Zákon č. 254/2001 Sb., „Vodní zákon“, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>

⁴¹ Kvalitní voda v Evropě (směrnice EU o vodě), Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32000L0060>

K této významné novelizaci zákona o vodovodech a kanalizacích došlo v uvedeném roce zákonem č. 76/2006 Sb. Uvedenou novelou zákona došlo k rozšíření povinností provozovatelů i vlastníků informovat a zveřejňovat údaje o nákladech i cenách služeb. Tato novela zavedla rovněž povinnost vlastníků infrastruktury zpracovat plán financování obnovy nejméně na období 10 let jako jednu z podmínek ekonomické udržitelnosti investic, zejména pořízených s podporou dotací. Novela zákona o vodovodech a kanalizacích provedená zákonem č. 275/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 přináší rovněž změny, a to i v rámci regulace. Tato novela zákona zkracuje lhůty pro předávání vybraných údajů majetkové a provozní evidence, pro předávání porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné a dosažené skutečnosti v předchozím kalendářním roce. Současně novela zavádí povinnost předávání veškerých zákonem předepsaných údajů v elektronické podobě a stanovené formě, což umožňuje rychlejší a efektivnější kontrolu těchto údajů. Další významnou změnou je, že plány rozvoje vodovodů a kanalizací jednotlivých krajů, jsou průběžně aktualizovaným dokumentem. U povinnosti veřejné služby došlo k umožnění, vyhlášujícímu správnímu orgánu, převést platbu nákladů s jejím zajištěním na adresáty služby, tedy na odběratele s možností rozhodnout o veřejné službě bez souhlasu vlastníka vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu. Dále novela rozšiřuje a zpřísnuje oblast přestupků a správních deliktů a jejich postihování. Mimo jiné zavádí sankce za nevypracování Plánů financování obnovy, včetně nevytváření prostředků na obnovu nebo nedoložení dokladů o použití prostředků na obnovu v předchozím období. Tímto opatřením je umožněna lepší vymahatelnost a kontrola této již dříve zavedené povinnosti.

Na tento zákon navazuje vyhláška č. 428/2001 Sb.,⁴² která je jeho prováděcím předpisem. Tato vyhláška byla rovněž několikrát novelizována, přičemž k poslední novele došlo v roce 2014, kdy nabyla účinnosti vyhláška č. 48/2014, kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 146/2004 Sb., vyhlášky č. 515/2006 Sb., a vyhlášky č. 120/2011 Sb. Nezbytnost právní úpravy této vyhlášky vycházela ze změn uvedených v novele zákona o vodovodech a kanalizacích a dále z praktických zkušeností při aplikaci této vyhlášky. V rámci novely došlo k upřesnění a doplnění některých základních pojmů, a byla zrušena ta ustanovení vyhlášky, jejichž obsah byl zapracován přímo do zákona. V souvislosti s úpravou systému plánování rozvoje vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu vyhláška upřesňuje postup krajských úřadů při aktualizaci plánu rozvoje vodovodů a kanalizací. Jsou zpřesněny náležitosti kanalizačního řádu, a jsou stanovena pravidla členění nákladových položek při kalkulaci ceny. Dále k povinně předávaným dokumentům stanovuje elektronickou formu a podobu. V návaznosti na Směrnici Komise (EU) 2015/1787, kterou se mění přílohy II. a III. směrnice Rady 98/83/ES o pitné vodě dojde k aktualizaci některých mikrobiologických metod, bude se uvádět nejistota měření a bude uvedena mez stanovitelnosti. Dojde k povinnosti vytvoření tzv. Monitorovacích programů, jejichž

⁴² Vyhláška č. 448/2017 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-448>

cílem bude ověřování, že opatření zavedená za účelem kontroly rizik pro lidské zdraví fungují účinně v celém řetězci zásobování vodou, od povodí přes místo odběru, úpravu a akumulaci po rozvod, a že voda je v místech dodržování hodnot zdravotně nezávadná a čistá. Dále stanoví určování nejvhodnějších způsobů zmírňování rizik pro lidské zdraví a poskytování informací o jakosti (čistotě a zdravotní nezávadnosti) dodávané vody. Transpozice této směrnice bude v oblasti úpravy, akumulace a rozvodu vody částečně prostřednictvím vyhlášky č. 428/2001 Sb. s tím, že členské státy musí přijmout právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 27. října 2017.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (Vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, je základním právním předpisem pro vodní hospodářství. Vodní zákon byl ode dne své účinnosti 1. 1. 2002 dvacet sedmkrát novelizován a je proveden 35 prováděcími právními předpisy. Přímé novely vodního zákona byly provedeny zákonem č. 181/2008 Sb. (k usnadnění realizace protipovodňových opatření) a zejména zákonem č. 150/2010 Sb. Tato tzv. velká novela provedla legislativní úpravy, odrážející zejména několikaletou aplikaci zákona v praxi, transpozici nových evropských směrnic k ochraně podzemních vod před znečištěním a o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Výrazným tématem se stala úprava ekonomických nástrojů ve vodním hospodářství, která však musela být v důsledku celosvětové hospodářské krize odložena na pozdější dobu. Výraznějšími změnami, které ovlivnily vodní zákon v roce 2012, byly zákony č. 350/2012 Sb. a č. 501/2012 Sb. Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, se nepřímo dotýká vodního hospodářství zejména v problematice ohlašovaných čistíren odpadních vod, závazných stanovisek vodohospodářských úprav a zjednodušení výkonu státní správy.

Cena vody je regulována formou věcného usměrňování cen, které spočívá ve stanovení závazných pravidel pro kalkulaci a sjednávání cen. Oblast cen se v ČR řídí zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, zvláště pak zákonem č. 403/2009 Sb. a vyhláškou č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon o cenách (s účinností od 21. prosince 2009). Tvorba cen může být cenovým orgánem usměrněna pouze v případech přesně vymezených ustanovením § 1 odst. 6 zákona o cenách. Jedním z případů je ohrožení trhu účinky omezení hospodářské soutěže. Protože vodovody i kanalizace patří do odvětví s přirozeným monopolem, jsou voda pitná a voda odvedená kanalizací zařazeny do seznamu zboží s regulovanými cenami. Tento seznam vydává pro každý rok podle zákona o cenách Ministerstvo financí rozhodnutím (výměrem), který se zveřejňuje v Cenovém věstníku.⁴³

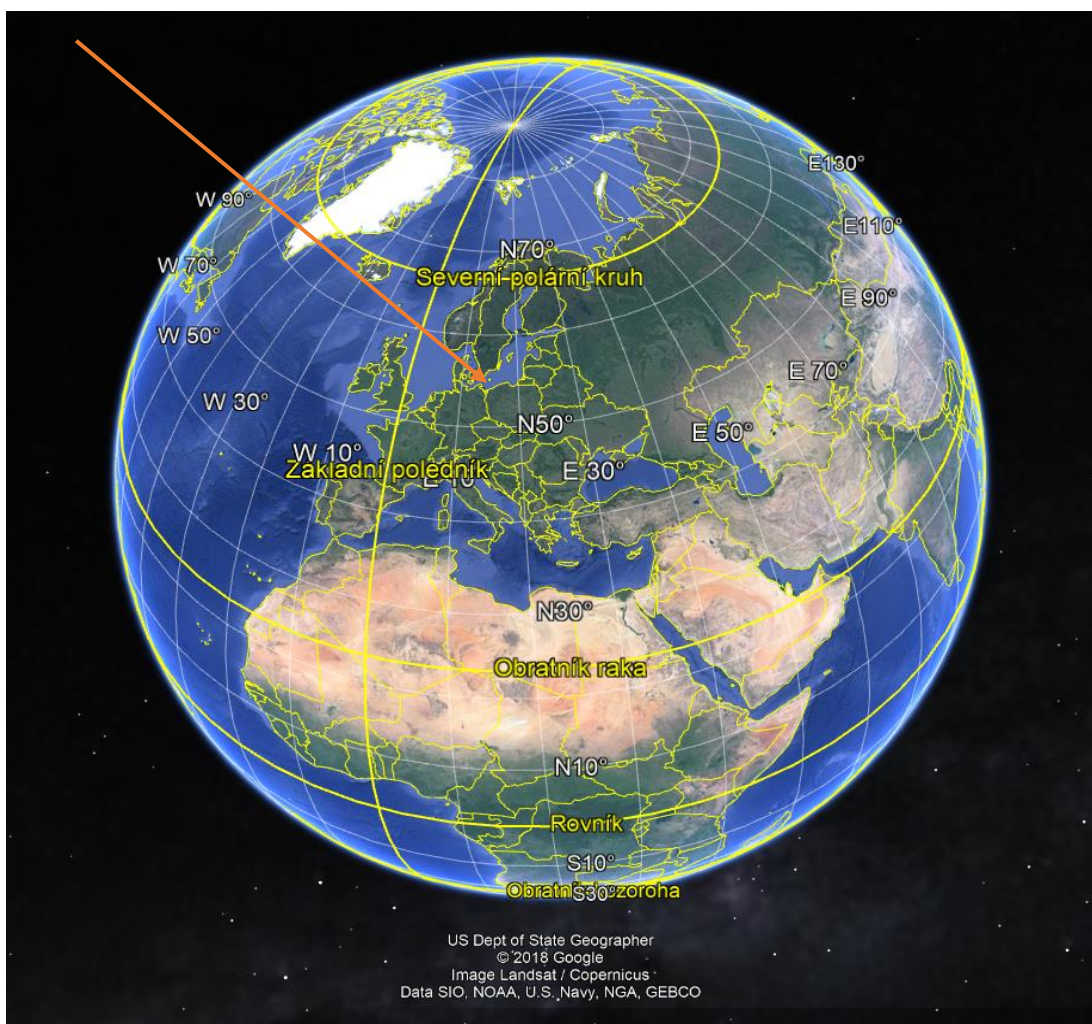
⁴³ Ministerstvo financí České republiky, <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik/2019>

4. Charakteristika studijního území a zájmových subjektů

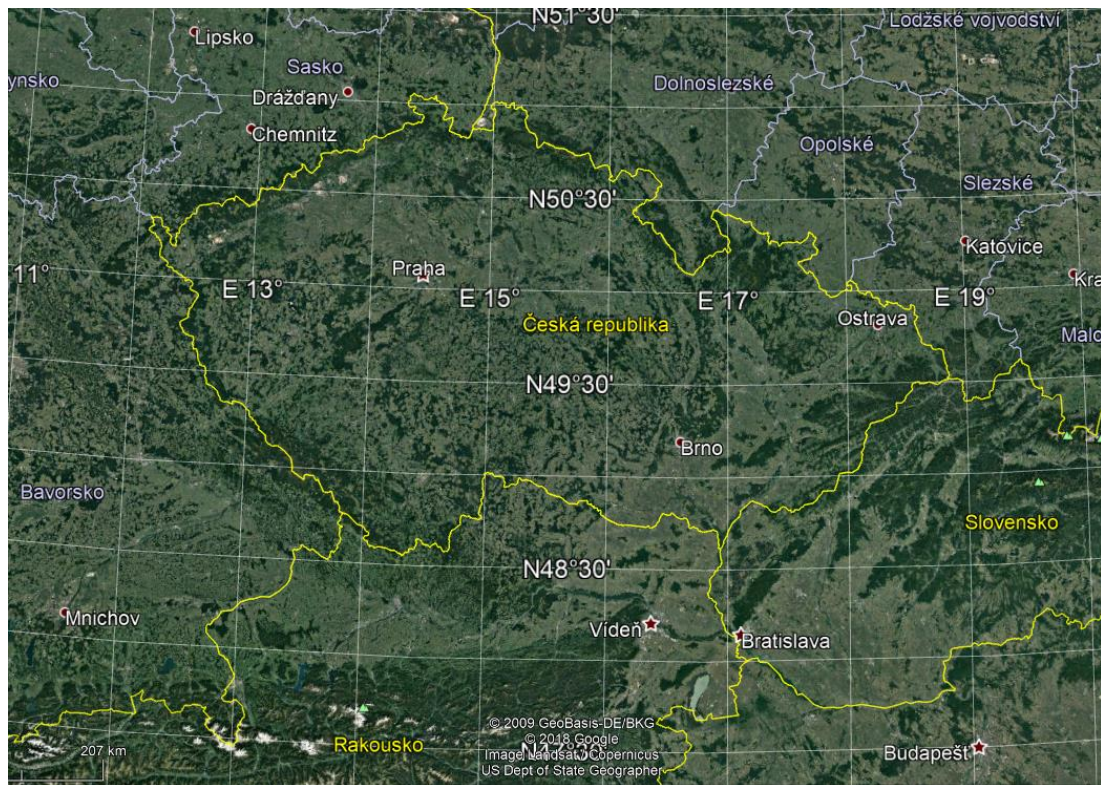
Vlastní práce a hlavní praktická část diplomové práce byla zaměřena do teritoria České republiky, zejména pak do hlavního města – Prahy. Kromě informací a údajů k celorepublikovému vodnímu hospodářství byl hlavní zájem veden do „pražské vody.“

Na jedné straně majitel největší vodohospodářské firmy v České republice – Veolia Česká republika, a.s., která byla do roku 2019 majitelem 100 % akcií Pražské vodovody a kanalizace, a.s., mající smlouvu k provozování vody a kanalizace v Praze pro 1,2 milionu obyvatel s Pražskou vodohospodářskou společností a.s. až do roku 2028.

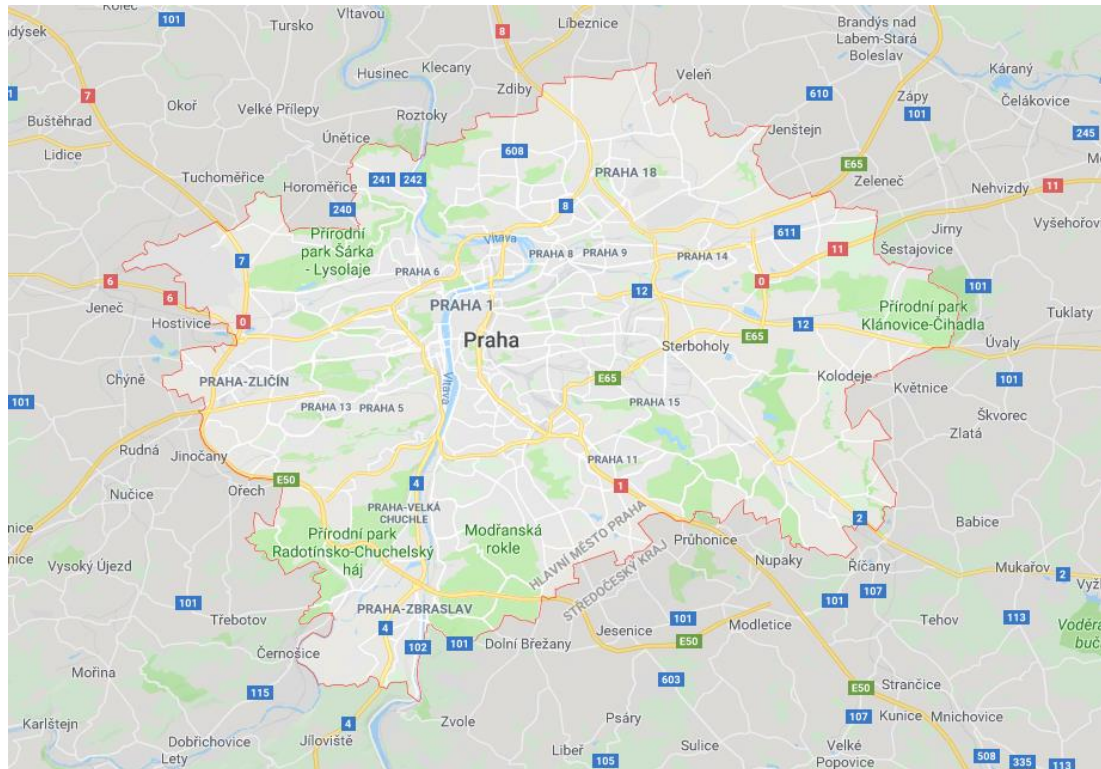
Na straně druhé obyvatelé Prahy a části středočeského kraje, jakožto odběratelé vody.

Obrázek č. 1 – mapa, planeta Země, mapa Google Earth, výška pohledu 18 014 km, datum snímku 14. 12. 2015, aplikace Google Earth dne 16. 4. 2019, 6.45 pm.

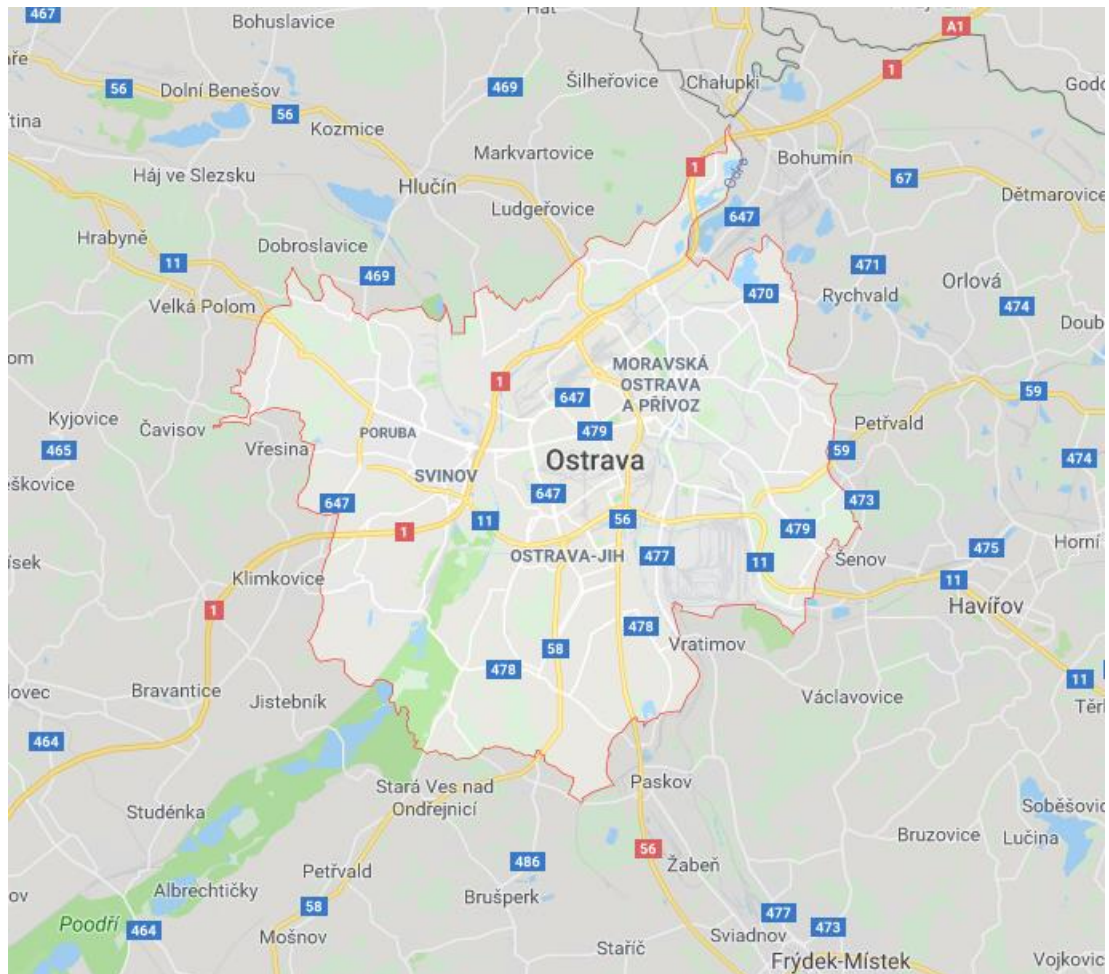
Obrázek č. 2 – mapa České republiky, mapa Google Earth, výška pohledu 848 m, aplikace Google Earth, dne 16. 4. 2019, 7 pm.

Obrázek č. 3 – mapa Prahy, aplikace Google maps 16. 4. 2019, 7,05 pm,
<https://www.google.cz/maps/place/Praha/@50.0611071,14.344082,11z/data=!4m5!3m4!1s0x470b939c0970798b:0x400af0f66164090!8m2!3d50.0755381!4d14.4378005?hl=cs>

A. Privatizace vodohospodářských společností formou prodeje akciového podílu

Touto formou privatizace byl realizován prodej akciového podílu SmVaK Ostrava, Severomoravský kraj (Severomoravské kanalizace Ostrava), studijní území v tomto případě bylo vedeno do Severomoravského kraje – Ostravy.

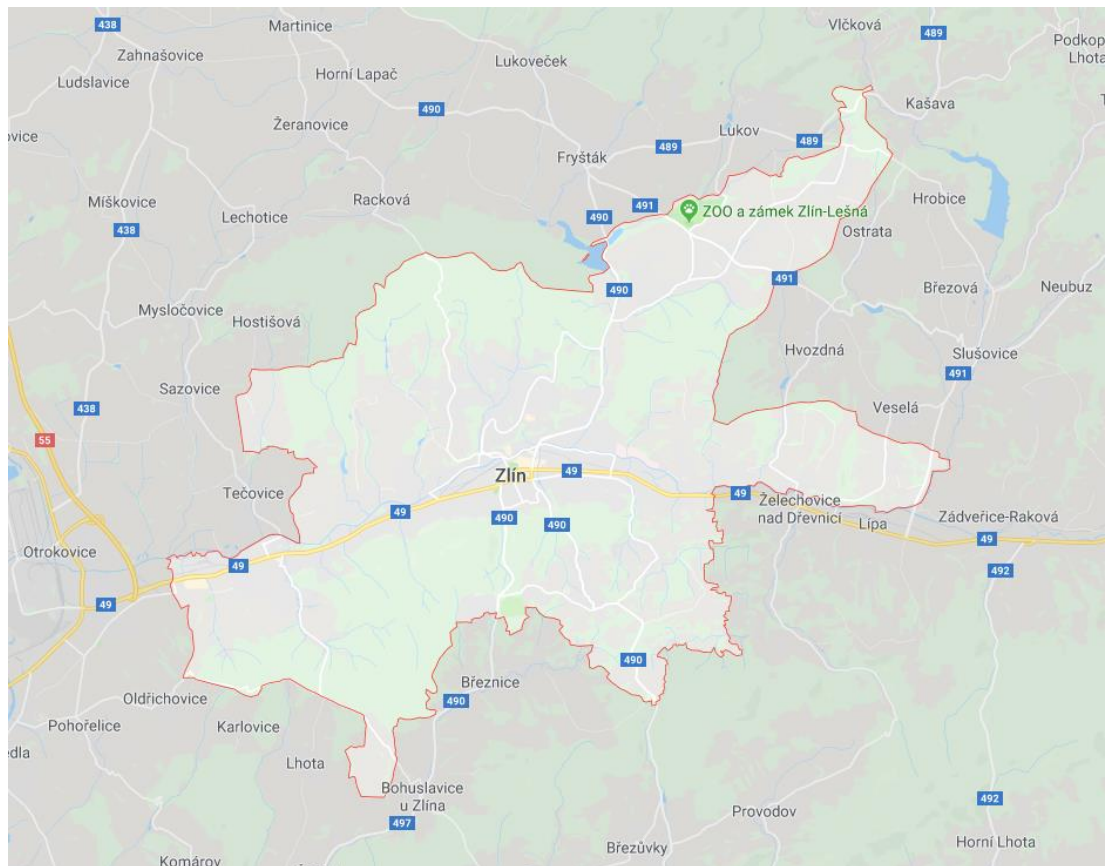

Obrázek č. 4 – mapa Ostravy, Aplikace Mapy, mapa Google, dne 17. 4. 2019, 10 pm

B. Privatizace vodohospodářských společností formou prodeje akcionářských práv

Touto formou privatizace byl realizován prodej akcionářských práv Vodovodů a kanalizací Zlín, Kraj Zlínský (VaK Zlín).

Studijní území v tomto případě bylo vedeno do Zlínského kraje – Zlína.

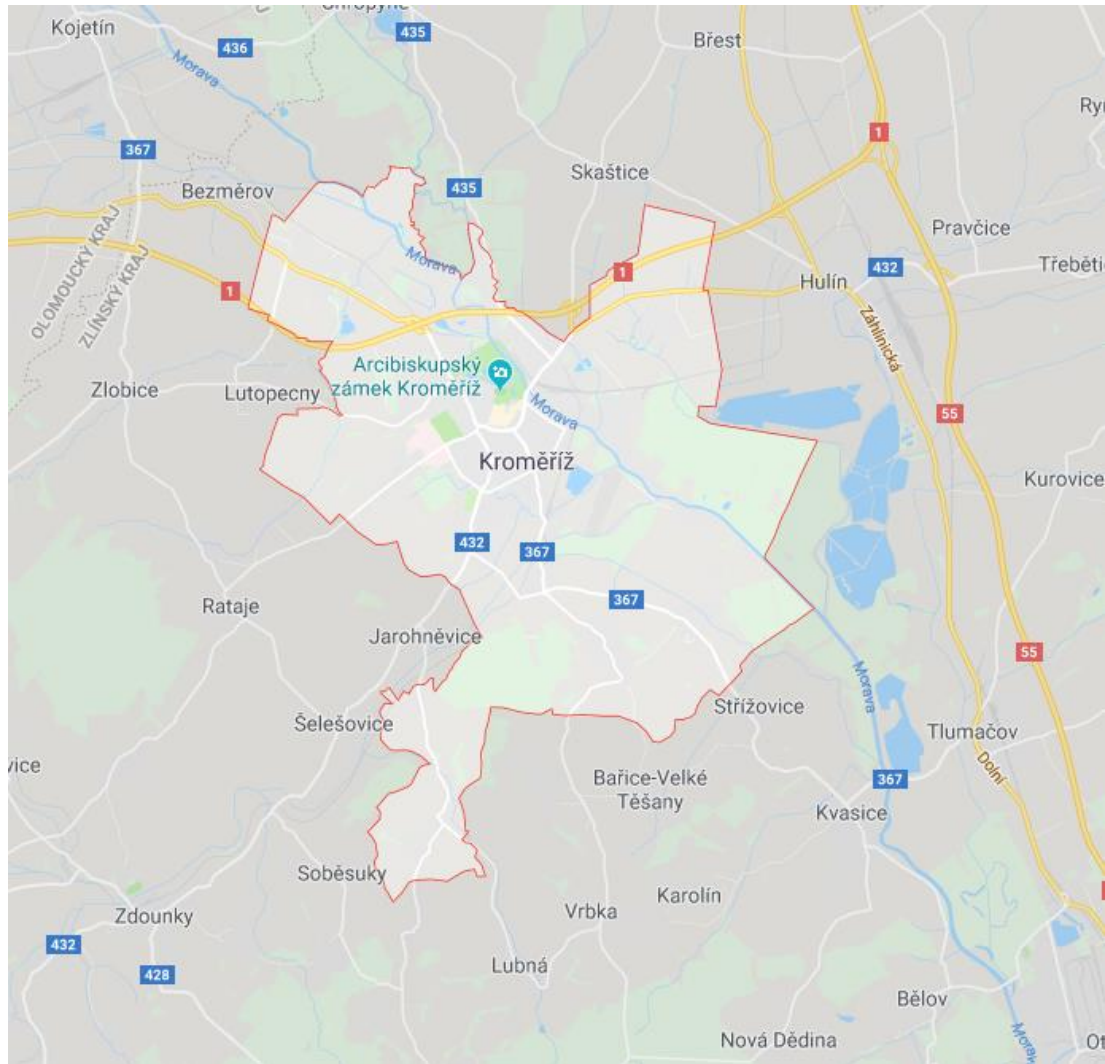

Obrázek č. 5 – mapa Zlína, Aplikace Mapy mapa Google, dne 17. 4. 2019, 10 pm

C. Privatizace vodohospodářských společností formou tzv. akcionářské dohody

Touto formou privatizace, formou tzv. akcionářské dohody, byl realizován prodej Vodovodů a kanalizací Kroměříž, Kraj Zlínský (VaKro).

Studijní území v tomto případě bylo vedeno do Zlínského kraje – Kroměříže.

Obrázek č. 6 – mapa Kroměříže, Aplikace Mapy mapa Google, dne 17. 4. 2019, 10 pm

D. Privatizace Pražských vodovodů a kanalizací (PVK)

Další forma privatizace vodohospodářské soustavy v Praze, konkrétně privatizace Pražských vodovodů a kanalizací byla realizována v roce 2002.

Tehdejší vítěznou gigantickou a světovou vodohospodářskou společností byla francouzská **Veolia Česká republika, a.s.** (dříve Vivendi, Veolia Water a Veolia voda), která od roku 2002 vlastní 100 % akcií Pražských vodovodů a kanalizací a.s.

VEOLIA ČESKÁ REPUBLIKA, a.s. je ovládanou osobou, ovládající osobou je VEOLIA CENTRAL & EASTERN EUROPE S.A., sídlem v Paříži, Francie.

I. Struktura vztahů mezi ovládající osobou a osobou ovládanou a mezi ovládanou osobou a osobami ovládanými stejnou ovládající osobou.

OVLÁDANÁ OSOBA: VEOLIA ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.
se sídlem: Na Florenci 2116/15, Nové Město, 110 00 Praha 1
IČO: 492 41 214, zapsaná v obchodním rejstříku
vedeným Městským soudem v Praze, oddíle B, vložce 2098
(dále jen „Společnost“)

**OVLÁDAJÍCÍ OSOBA
A OSOBY OVLÁDAJÍCÍ
OVLÁDAJÍCÍ OSOBU: VEOLIA CENTRAL & EASTERN EUROPE S.A.**
akciová společnost zřízená podle francouzského práva,
se sídlem 21 rue La Boétie, 750 08 Paříž, Francie,
zapsaná v obchodním rejstříku Obchodního soudu v Paříži, RCS PARIS
B 433 934 809

VEOLIA EAU – COMAPGNIE GENERALE DEX AUX, A.S.
komanditní společnost na akcie, se sídlem 21 rue La Boétie, 750 08 Paříž,
Francie, zapsaná v obchodním rejstříku Obchodního soudu v Paříži, RCS
PARIS B 572 025 526

Veolia Environnement
akciová společnost zřízená podle francouzského práva,
se sídlem 21 rue La Boétie, 750 08 Paříž, Francie,
zapsaná v obchodním rejstříku Obchodního soudu v Paříži, RCS Paris
403 210 032

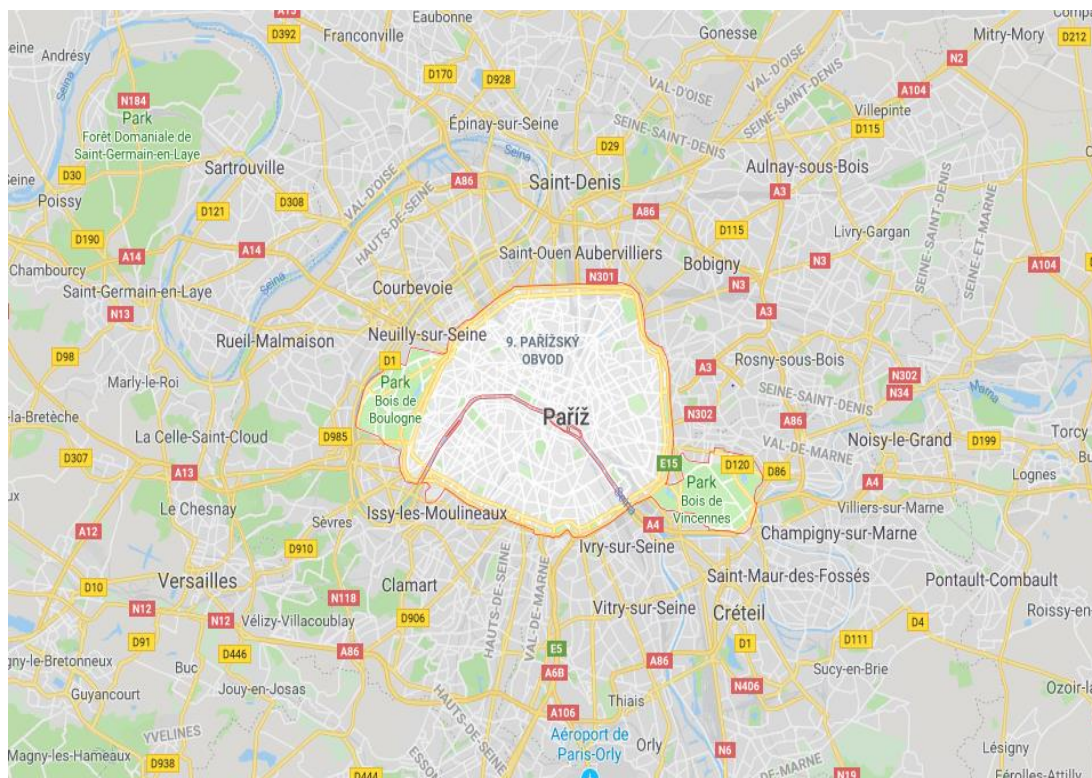
44

Studijní území bylo v případě privatizace PVK a.s. vedeno i do Francie, Paříže.

⁴⁴ Ministerstvo spravedlnosti, Justice, Výroční zpráva VEOLIA za rok 2017

Struktura vztahů mezi ovládající osobou a osobou ovládanou,

<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=53888625&subjektId=446045&spis=74793>

Obrázek č. 7 – mapa Paříže, Aplikace Mapy mapa Google, dne 17. 4. 2019, 10 pm

Obrázek č. 8 – Paříž, Eiffelova věž, Aplikace Mapy mapa Google, dne 17. 4. 2019, 10.10 pm

Jak bylo výše uvedeno, studijní území bylo zaměřeno k vítězi privatizace PVK a.s. v Praze, francouzské vodohospodářské společnosti **Veolia Česká republika, a.s.**, dceřiné společnosti VEOLIA CENTRAL & EASTERN EUROPE S.A., sídlem v Paříži, Francie.⁴⁵

V České Republice

- V ČR od roku 1996

VÝROBNÍ A TECHNICKÁ DATA ZA ROK 2018

Odpadní voda

- počet obyvatel napojených na kanalizaci: 3 mil. obyvatel
- počet ČOV: 382
- množství vyčištěné odpadní vody: 265 mil. m³
- délka kanalizační sítě: 11 961 km
- počet kanalizačních přípojek: 397 363

VÝROBNÍ A TECHNICKÁ DATA ZA ROK 2018

Pitná voda

- počet zásobovaných obyvatel: 3,54 mil. obyvatel
- voda vyrobená a předaná k realizaci: 231, 2 mil. m³
- počet úpraven vody: 147
- délka vodovodní sítě bez přípojek: 20 356,3 km
- délka přípojek: 5 462 km
- počet vodovodních přípojek: 560 305

EKONOMICKÁ DATA ZA ROK 2018

- 3,54 miliónů zásobovaných obyvatel
- 490 053 smluvních zákazníků
- 1 048 partnerů z řad měst a obcí
- 25 průmyslových partnerů
- 4 731 zaměstnanců
- Obrat (konsolidovaný): 17,04 mld. Kč
- počet úpraven vody: 147

46

⁴⁵ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Veolia>, 16. 4. 2019

⁴⁶ <https://www.veolia.cz/cs/o-nas/veolia-ceska-republika>, 16. 4. 2019;
<https://www.veolia.com/en/veolia-group/profile>, 16. 4. 2019;

Voda

- 95 milionů obyvatel zásobovaných vodou
- 2,667 čistírny odpadních vod
- 3,603 vodohospodářských zařízení
- 63 milionů lidí připojených na čistírny odpadních systémů

Nakládání s odpady

- 560,505 zákazníků
- 49 milionů tun zpracovaných odpadů
- 655 odpad-zpracování zařízení provozováno
- 43 milionů lidí, za předpokladu, s inkasní služby jménem obce

Energie

- 42,053 tepelné zařízení spravované
- 615 sítí vytápění a chlazení řízeny
- 46 milionů MWh vyrobených
- 2,389 průmyslových areálů podařilo

47

Pro objektivitu této práce je však nutné uznat, že v některých směrech je francouzská společnost Veolia, která je dodavatelem pitné vody pro hlavní město Prahu a nejbližší okolí, profesionálem ve svém oboru.⁴⁸ V oblasti technického vybavení zavádí řadu moderních postupů a technologií. Příkladem je technologie na odsolování vody.

⁴⁷ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Veolia>, 16. 4. 2019

<https://www.veolia.cz/cs/o-nas/veolia-ceska-republika>, 16. 4. 2019;

<https://www.veolia.com/en/veolia-group/profile>, 16. 4. 2019;

⁴⁸ Bohler, Sébastien, „Le bug humain“, Published by Laffont Robert, February 2019;

<https://www.veolia.com/en/newsroom/news/environment-book-prize-2019-sebastien-bohler-bug-humain-veolia-foundation>

Odsolování vody ⁴⁹

Odsolování je nejúčinnější způsob jak přeměnit mořskou vodu, poloslanou vodu nebo odpadní vodu na pitnou vodu. Předběžná úprava je však nutná, aby se zajistilo, že napájecí voda nezpůsobí problémy s ucpáváním a precipitací na membráně reverzní osmózy. Předběžná úprava membrán reverzní osmózy (RO) pro mořskou vodu je považována za klíčovou při navrhování odsolovacích zařízení. Tento dokument pokrývá zkušenosti společnosti Veolia Water prostřednictvím několika příkladů zařízení na odsolování na hlavních místech po celém světě.⁵⁰ Tento dokument ukazuje, že proces předúpravy musí být přizpůsoben kvalitě mořské vody, která má být ošetřena, a zajistit nejlepší kvalitu před membránami. V závislosti na několika parametrech, které ovlivňují volbu předúpravy, jako je rozpuštěný organický uhlík, SDI, zákal, obsah řas a jejich vývoj během období, teploty atd., Může předběžné zpracování zahrnovat různé technologie: konvenční předúpravu, vzduchovou flotaci, filtraci s dvojitým médiem, filtraci mono médií, filtraci ve dvou stupních atd.) nebo pokročilé technologie včetně membrán spojených s běžným procesem. Příspěvek prezentuje přístup společnosti Veolia Water Solutions & Technologies k různým technologiím používaných pro poloslané vody (podzemní vody a ústí řek), mořské vody (Středozemní moře, Ománský záliv, Perský záliv) a opětovné využití odpadních vod. Příklady uvedené v tomto článku ukazují, že maximálního přínosu je dosaženo použitím přizpůsobené předúpravy a vědecký přístup vyvinutý společností Veolia k minimalizaci problémů se znečištěním umožňuje dobrou ochranu membrán a zajišťuje dlouhou životnost.⁵¹

⁴⁹ Spiegler, K. S., „Principles of Desalination“, EAN 9780323161831, Paris, Academic Press, 2012

⁵⁰ Voutchkov, Nikolay, „Desalination Engineering: Operation and Maintenance“, ISBN 9780071804226, Virginia, McGraw – Hill Education, 2014

⁵¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0011916406012501>,

5. Metodika

V první části práce bylo zaměřeno na obecnější pohled na problematiku, včetně historického vývoje, protože bez takového pohledu by nebyly jasné všechny souvislosti. Jsou zde vysvětleny i základní pojmy. Vycházeno bylo z analýzy dokumentů, které se touto problematikou zabývají.

V další části práce, která je nosná a praktická, byla pozornost primárně zaměřena na podoblast pitné vody, respektive její zajištění pro obyvatelstvo, což je jeden z nejdůležitějších úkolů státu. S tím souvisí i fenomén privatizace českého vodního hospodářství v 90. letech minulého století, po změně politického systému, což je hlavní téma této práce. Využity byly primární i sekundární data, a to z různých zdrojů, jako je odborná literatura, časopisy a periodika, ale i data statistických úřadů jak České republiky, tak Evropské unie (Eurostat).^{52, 53}

Zohledněny byly i výrazně kritické materiály, neboť vzhledem k politické citlivosti a přímému dopadu privatizačních i následných kroků na životní úroveň obyvatelstva, existuje řada platform, které mapují situaci v oblasti zajištění vody a poukazují na negativní jevy, mající přímý vliv na ceny vodného a tím i na životní úroveň většiny obyvatelstva. Je signifikantní, že tyto platformy se nerekutují pouze z levého politického spektra, kde lze kritický pohled na privatizace obecně očekávat.

Vzhledem k již zmíněné politické citlivosti je zřejmé, že v publikacích a materiálech zveřejňovaných v průběhu let od počátku privatizace je velmi mnoho účelových tvrzení, které mají za cíl ohajovat přijaté kroky a někdy mohou i cíleně „maskovat“ některé skutečnosti, které jsou minimálně diskutabilní. Na tyto argumenty, které v některých případech lze charakterizovat jako „pseudoargumenty“, je v práci také reagováno, a to především v části diskuze.

V hlavní praktické části byl zaměřen zájem na pražskou privatizaci vodního hospodářství v roce 2002, kde klíčovou roli sehrála francouzská vodohospodářská společnost **Veolia Česká republika, a.s.**

Bylo postupováno metodikou vlastní úvahy, dedukce, odhadu, predikce a komparace za použití analyzovaných informací, tabulek, účetních výkazů klíčové vodohospodářské společnosti Veolia Česká republika, a.s., jakožto vítěze výběrového řízení pro pražskou vodu v roce 2002. Cena pražské vody do „blízké budoucnosti“ byla predikována třemi způsoby.

⁵² <https://ec.europa.eu/eurostat>

⁵³ Eurostatistics — Data for short-term economic analysis — 2019 edition — 11/2019, Electronic format EU, Product Code: KS-BJ-19-011, ISSN: 1831-3221, Theme: General and regional statistics Collection: Statistical books

Jednou z úloh vědy je dokázat předvídat. Predikci se lze opřít o vědeckou hypotézu nebo teorii, vycházející zejména z popisu jevů a zaměřením pozornosti na vztahy mezi těmito jevy (jak dva nebo více jevů mezi sebou souvisí).⁵⁴

Je třeba konstatovat, že nebylo vůbec jednoduché predikovat ceny vody do budoucnosti, i přesto, že byly k dispozici jevy jako pravděpodobnostní popis systému, ceny vody za období let 1990 až 2019 a investice PVK do výroby a úpravy vody, a dodatečné informace týkající se životní úrovně obyvatel (konečných odběratelů vody). Z toho pramení pravděpodobnost jistého jevu – pravděpodobnost nemožného jevu (snížení ceny vody nebo vyrovnanost ceny vody) je nula.⁵⁵

Způsoby predikce byly klasickými lineárními regresními modely, a trendovými funkcemi pokračovaly v liniích zdražování pražské vody, ke kterým postupně a neustále docházelo od doby privatizace vodohospodářské soustavy v Praze v roce 2002, až do roku 2019. Za toto období zdražila voda o více 274,78 %.⁵⁶

V první variantě predikce byla cena vody zvýšena v průměru o 2 Kč za 1 m³. Jde o nejnižší možné navýšení ceny pražské vody na 1 m³. Dle autora práce jde o nejmírnější a nejšetrnější zvýšení ceny vody v dalších letech v Praze. S největší pravděpodobností bude zvýšení ceny vody vyšší, i přesto, že se v roce 2022 budou konat komunální volby a politici budou „opatrní“.

Druhá predikce ceny vody byla predikována jako nejpravděpodobnější. Byla vypočítána trendovou funkcí nejčastěji používanou v oblasti analýzy a prognózy časových řad. V letech 2000 až 2019 byl průměrný vzrůst ceny vody o 3 %, avšak v letech 2010 až 2019 již byl vzrůst ceny vody větší, a to o 3,66 %. Druhá varianta byla predikována s průměrem vzrůstu cen v období od 2020 do 2030 o 4,15 %. Tímto propočtem dosáhne cena pražské vody hodnoty 100,- Kč za 1 m³ (vodné i stočné) v roce 2023! Právě v letech 2023 až 2025, pokud nastane recese na ekonomickém poli, bude tato cena velkým problémem pro společnost, resp. pro konečného odběratele. Jinými slovy, cena vody se z nenápadné veličiny stane „přes noc“ ostře sledovaným problémem ve společnosti. V roce 2030 by cena vody měla dosáhnout hranice 135 Kč za 1 m³.

Ve třetí a poslední predikci byl použit výpočet „brutálního“ vzrůstu ceny vody na hranici 300 Kč za 1 m³ v roce 2030. Tato prognóza vychází z možného stavu vývoje

⁵⁴ https://wikisofia.cz/wiki/5._Deskripce,_explanace_a_predikce

⁵⁵ <https://publi.cz/books/201/12.html>, *Sjednocení, průnik a doplněk pravděpodobnosti*

⁵⁶ Navara, Mirko, „Pravděpodobnost a matematická statistika“, ISBN: 978-80-01-03795-9, Nakladatelství ČVUT, Praha, 2007, Autorská odpovědnost: České vysoké učení technické v Praze, Elektrotechnická fakulta, obsahuje ilustrace, grafy, vzorce, rovnice, tabulky, bibliografické reference, seznam obrázků (schémat), seznam tabulek, přehled značek a rejstřík, předmět: matematická statistika, statistické metody, teorie pravděpodobnosti, rozložení pravděpodobností, distribuční funkce náhodné veličiny, stochastické procesy, náhodné veličiny, rozdělení, entropie (statistika), statistické tabulky.

cen v České republice odborníka „na vodu“, pana Ing. Radka NOVOTNÉHO, kdy se cena vody může vyšplhat až na hranici 300 Kč až 800 Kč za 1 m³.

V této predikci se lze ptát, „proč by 1 kubík vody měl v roce 2030 stát 300 Kč až 800 Kč?“, odpověď zní „proč ne?“.

V prvních dvou predikcích je počítáno, že se nestane v České republice, nebo ve světě, nic mimořádného, nic neobvyklého, že vše bude stejné nebo podobné, jako v minulých letech.

Slabší výhled na růst ekonomiky v roce 2020 a zejména v dalších letech znamená i menší daňové příjmy pro stát. Ministerstvo financí přitom stále čeká relativně svižný růst průměrných mezd. Trh už je ale podle šetření ČNB mezi analytiky méně optimistický, což by znamenalo ještě pomalejší růst daňových příjmů, než nyní rozpočet předpokládá. S tím samozřejmě souvisí i predikce makroekonomických indikátorů, ekonomický výkon a růst nebo pokles HDP.⁵⁷

Odhady ministerstva financí (v závorce uvedeny odhady z předchozí dubnové predikce):

	2018	odhad 2019	odhad 2020
HDP	3	2,5 (2,4)	2,3 (2,4)
Průměrná míra inflace	2,1	2,5 (2,3)	2,2 (1,6)
Nezaměstnanost (VŠPS)	2,2	2,2 (2,2)	2,3 (2,2)

Zdroj: Ministerstvo financí

Tabulka č. 3: Ministerstvo financí

Jak je tvořena cena vodného a stočného v ČR

Cena, kterou každý platí za vodu, je častým tématem médií i veřejné diskuze. Obvykle se porovnávají jednotlivé regiony naší země a zástupci vodárenských společností obvykle vysvětlují, proč jsou v jejich oblasti ceny vyšší než ve vedlejší.

Každý rok vodárenské společnosti také oznamují ceny na následující období (většinou kalendářní rok) a vysvětlují, proč nezůstaly stejné, co vedlo k jejich snížení, případně zvýšení. Řada lidí a politiků firmy obviňuje, že cenu stanovují svévolně vysoko, a přitom dostatečně neinvestují do infrastruktury, která obnovu potřebuje.

Jak jsou tedy určovány ceny vodného a stočného v naší zemi? Na čem závisí a kdo je určuje, případně reguluje?

⁵⁷ <https://domaci.ihned.cz/c1-66617240-ministerstvo-financi-odhaduje-vyssi-rust-ekonomiky-hdp-podle-nej-stoupne-o-2-5-procenta>, hlavní ekonom Ing. Jakub Seidler

Jak celý systém funguje?

Dodávky pitné vody a odvádění vody odpadní jsou v konkrétním místě v podstatě přirozeným monopolem. Měnit dodavatele vody obvykle není na rozdíl od jiného typu služeb možné. Aby vodárenské společnosti nemohly tento monopol zneužívat, jsou zavedeny regulace. Jednotlivé firmy není možné vzhledem k jejich množství v naší zemi regulovat separátně, proto byla zavedena plošná cenová regulace závazná pro všechny subjekty v branži.

Regulace funguje na principu cost plus. Obecně řečeno jde o kontrolu a definování oprávněných nákladů, ziskové marže a tarifu. V případě, že společnost provozuje cizí vodohospodářskou infrastrukturu, je důležitým regulátorem pro schvalování cen i vlastník infrastruktury. To vyplývá ze smluv o provozování a pachtu uzavřených mezi provozovatelem a majitelem infrastruktury.

Vodítkem je také doporučení Světové zdravotnické organizace a Světové banky, které říká, že ceny vody by neměly přesahovat 2 % průměrného příjmu domácnosti, aby nepřesáhly hranici sociální únosnosti. Této hranici v České republice není v žádném regionu dosaženo.⁵⁸

Kdo a jak reguluje vodárenské společnosti z hlediska stanovování cen vody?

Do fungování vodárenské branže zasahují ministerstvo financí, ministerstvo zemědělství, ale také ministerstvo zdravotnictví v oblasti hygienických předpisů nebo ministerstvo životního prostředí. Zapomenout není možné ani na obce nebo kraje.

V oblasti cenotvorby hraje pochopitelně nejvýznamnější roli ministerstvo financí v souvislosti se zákonem o cenách a dalšími předpisy. Klíčovými normami jsou v této souvislosti především zákon o působnosti orgánů v oblasti cen, zákon o cenách a jeho prováděcí vyhláška nebo cenová rozhodnutí k seznamu zboží s regulovanými cenami.

Jak samotná kalkulace vypadá?

Důležité jsou dva základní pojmy. Prvním z nich jsou ekonomicky oprávněné náklady pořízení, zpracování a oběhu zboží doložitelné z účetnictví, které kontrolní orgán ministerstva financí zkoumá. Druhým je pojem přiměřeného zisku, který je následně zahrnován do kalkulace věcně usměrňované ceny.

Přiměřený zisk při výrobě a prodeji zboží, kde je cena regulována, by měl vodárenské společnosti zajistit přiměřenou návratnost použitého kapitálu. Míru výnosnosti použitého kapitálu stanovuje ministerstvo financí. Ve vodárenství byla stanovena na 7 % z vloženého kapitálu. Stejně tak nesmí meziročně zisk růst o více než 7 % na vyrobenou jednotku ve srovnání se skutečností předcházejícího období.

⁵⁸ <http://www.vodarenstvi.cz/2017/01/08/cena-ktou-kazdy-plati-za-vodu-je-castym-tematem-medii-i-verejne-diskuze-obvykle-se-porovnavaji-jednotlive-regiony-nasi-zeme-a-zastupci-vodarenskych-spolecnosti-obvykle-vysvetluji-proc-jsou-v-jej/>

Co vše zahrnuje použitý kapitál?

Jde o hlavní čtyři složky: Infrastrukturní majetek, provozní majetek, pracovní kapitál a zohlednění nákupu společnosti.⁵⁹

Jakým způsobem se určuje, jaká bude cena vodného a stočného pro další období (většinou kalendářní rok)?

Cenovým regulačním orgánem je Ministerstvo financí ČR. Kalkulace se dle příslušného zákona vždy sestavuje na následující období (kalendářní rok) na jednotkové množství prodávaného zboží a vychází z nákladů, objemu zisku, kterého může firma dosáhnout, a množství zboží, které je prodáváno.

Do věcně usměrňované ceny lze promítnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, které jsou doložitelné z účetnictví, přiměřený zisk a odváděnou daň. Co je, a co naopak není oprávněným nákladem a přiměřeným ziskem vymezuje zmiňovaná legislativa. Je na společnostech, aby jednoznačně určily a při kontrole prokázaly, které náklady jsou, a které naopak nejsou kalkulovatelné.

Co do ceny vodného a stočného zahrnout nelze?

Není možné zohlednit náklady na rozvojové potřeby, které jsou dotovány ze státního rozpočtu, ze státních fondů nebo z rozpočtu krajů a obcí, popřípadě z jiných zdrojů (dotační prostředky Evropské unie).

Do ceny také nelze zahrnout náklady vynaložené na jinou než regulovanou činnost, které jsou zahrnuty v jiných tržbách než za vodné a stočné.

Do ceny nelze zahrnout odpisy infrastrukturního majetku nevyužívaného pro výrobu a dodávky pitné vody nebo na odvádění a čištění odpadních vod, kromě infrastrukturního majetku sloužícího prokazatelně k zajištění pohotovosti dodávek vody a odvádění a čištění vody.

Ekonomicky oprávněným nákladem jsou oproti tomu například nájemné za pronájem infrastrukturního vodohospodářského majetku (movitého a nemovitého majetku), který je používán pro výrobu a dodávky pitné vody nebo na odvádění a čištění odpadních vod, nebo prostředky na obnovu vodovodů a kanalizací.

⁵⁹ <http://www.vodarenstvi.cz/2017/01/08/cena-kterou-kazdy-plati-za-vodu-je-castym-tematem-medii-i-verejne-diskuze-obvykle-se-porovnavaji-jednotlive-regiony-nasi-zeme-a-zastupci-vodarenskych-spolecnosti-obvykle-vysvetluji-proc-jsou-v-jej/>

Struktura kalkulace ceny u zboží podléhajícího věcnému usměrňování ceny

(Minimální rozsah položek kalkulace cen podle § 1)

1. Přímý materiál
2. Přímé mzdy
3. Ostatní přímé náklady
4. Nepřímé náklady
 - Z toho : a) Výrobní režie
 - b) Správní režie
 - c) Odpisy, u pronajatého majetku výše nájemného
5. Ostatní náklady
6. Zisk
7. Cena celkem

60

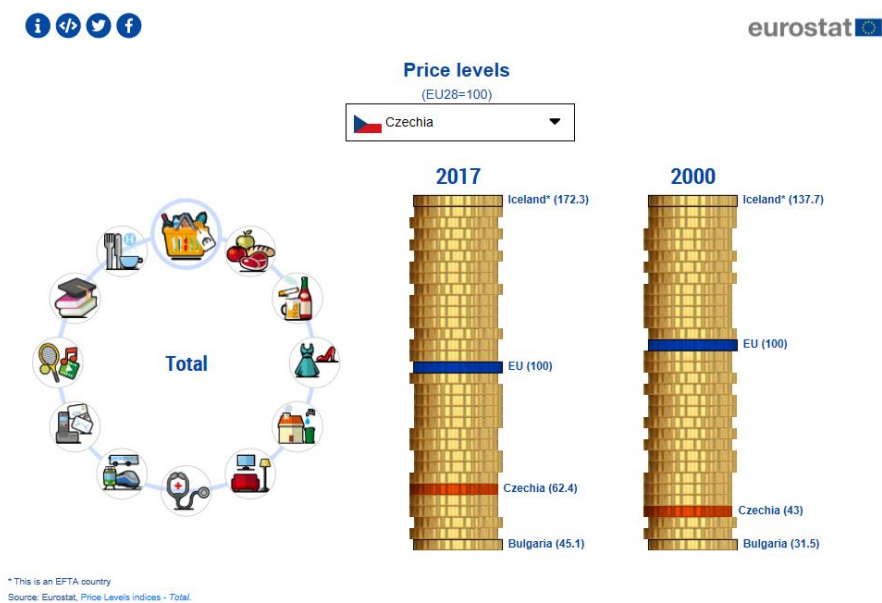
Tabulka č. 4: vyhláška č. 450 2009 Sb.

Co je to dvousložková cena vody?

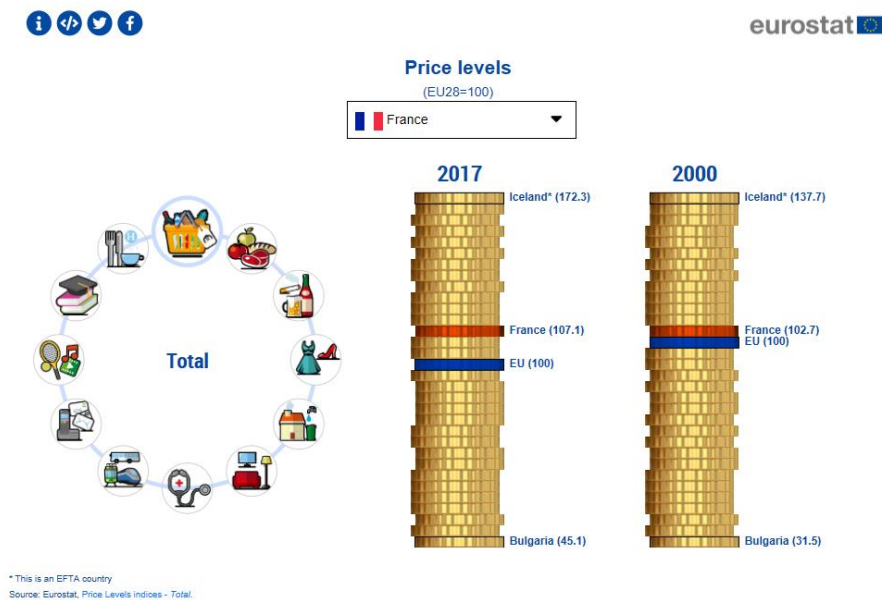
Kromě peněz a počet spotřebovaných kubíků je v případě některých regionů a vodohospodářských společností zaveden také paušální poplatek za připojení k vodovodní síti. Tato pevná složka závisí na kapacitě vodoměru a nesmí činit více než 15 % úplných vlastních nákladů.⁶¹

⁶⁰ <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/69898/1/2,450/2009Sb.,VYHLÁŠKA> ze dne 11. prosince 2009, kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ <http://www.vodarenstvi.cz/2017/01/08/cena-kterou-kazdy-plati-za-vodu-je-castym-tematem-medii-i-verejne-diskuze-obvykle-se-porovnavaji-jednotlive-regiony-nasi-zeme-a-zastupci-vodarenskych-spolecnosti-obvykle-vysvetluji-proc-jsou-v-jej/>

Obrázek č. 9 – Porovnání ceny zboží Česko vs. Francie, Eurostat

Obrázek č. 10 – porovnání ceny zboží Česko vs. Francie, Eurostat

⁶² <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/WDN-20180824-1>, Eurostat, „Is your country expensive?“

6. Současný stav řešené problematiky – praktická část

Cena vody pro obyvatele i průmyslové podniky je samozřejmě ovlivněna celou řadou okolností a také subjektů, mající na tuto oblast nějakou, ať již přímou, či nepřímou vazbu. Pro potřeby této diplomové práce jsou analyzovány ceny 20 největších poskytovatelů:

PROVOZOVATELÉ	Webové stránky
Pražské vodovody a kanalizace, a. s.	www.pvk.cz
Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.	www.scvk.cz
Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, a.s.	www.smvak.cz
Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.	www.bvk.cz
Vodárenská akciová společnost, a.s.	www.vodarenska.cz
ČEVAK, a.s.	www.cevak.cz
Moravská vodárenská, a.s.	www.smv.cz
Ostravské vodárny a kanalizace, a.s.	www.ovak.cz
Středočeské vodárny, a.s.	www.svas.cz
Vodárna Plzeň, a.s.	www.vodarna.cz
Vodárny a kanalizace Karlovy Vary, a.s.	www.vodakva.cz
Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s.	www.vakpce.cz
Královéhradecká provozní, a.s.	www.khp.cz
Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.	www.vak-hod.cz
Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, a.s.	www.vakmb.cz
Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s.	www.vak-bv.cz
1. SčV, a.s.	www.1scv.cz
Vodovody a kanalizace Přerov, a.s.	www.val-prerov.cz
Slovácké vodárny a kanalizace, a.s.	www.svkuh.cz
Vodovody a kanalizace Vsetín, a.s.	www.vaksv.cz

63

Tabulka č. 5, vlastní

⁶³ <http://smm-miroslav.cz/admin/files/file/sovak/sovak-2012-statisticke-udaje-vodovodu-a-kanalizaci-v-cr-za-rok-2011.pdf>

6.1 Vývoj privatizace v ČR (společné rysy)

Privatizace českého vodního hospodářství byla v podmínkách společensko-politických změn v 90. letech minulého století vcelku očekávaným krokem. Zahájena byla politickým aktem – Usnesením vlády České republiky č. 222 ze dne 3. 7. 1991 k zásadám reformy a transformačních procesů systémů zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod. Tím byly zahájeny přípravné kroky k privatizaci tehdejších státních podniků. Dalším krokem bylo přijetí zákona č. 92/1991 Sb. o převodu majetku státu na jiné osoby. To byl právní základ pro vytvoření Ministerstvem zemědělství ČR Zásad pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací.

Tehdejší politická reprezentace argumentovala také tím, že proti korupci ve státní správě (neboť právě stát je údajně nejhorším „podnikatelem“), je nutno bojovat co nejširší privatizací. Tato myšlenka byla široce propagována a dá se říci, že byla i souhlasně přijata širokou veřejností. Bohužel, očekávání, která v té době panovala, se v průběhu dalších let nenaplnila. To dokládá i následný vývoj, který se asi nevíce projevil ve vývoji cen vody (jak vodného, tak i stočného).⁶⁴

Obecně byly v průběhu let využívány tři základní formy privatizace, které byly analyzovány.

- A. Privatizace vodohospodářských společností formou prodeje akciového podílu**
- B. Privatizace formou prodeje akcionářských práv**
- C. Privatizace formou tzv. akcionářské dohody**

6.2 Privatizace vodohospodářských společností formou prodeje akciového podílu

Na konci 90. let probíhaly v České republice privatizace vodáren formou přímých nákupů akcií. V té době se jednalo především o nákup akcií vodárenských společností velkých měst, jejímž úkolem bylo zásobovat vodou hustě zalidněné aglomerace, jak například Pražské vodovody a kanalizace a.s., Ostravské vodárny a kanalizace, a.s., Brněnské vodovody a kanalizace, a.s.), nebo akcií vodáren v jednotlivých krajích (Severomoravské vodovody a kanalizace, a.s. a Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.), které zajišťovaly pitnou vodu pro velké územní celky a u kterých se očekávaly v následných obdobích poměrně velké zisky. Tento způsob privatizace ve svém materiálu popisuje Nadační fond proti korupci, přičemž jako příklad uvádí: Pražské vodovody a kanalizace (PVK) a také Severomoravské vodovody a kanalizace (SmVaK).

⁶⁴ Zeman, Karel, „Národohospodářské efekty privatizačního procesu v České republice“, *Vysoká škola ekonomická v Praze*, DOI: 10.18267/j.polek.1049

Na vznik a principy činnosti společnosti SmVaK Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava (SmVaK) měl největší vliv Fond národního majetku ČR, který tuto problematiku řešil v roce 1992. V té době šlo o největší smíšenou vodohospodářskou společnost na Moravě, jejíž základní kapitál byl ve výši 3 534 057 000 Kč. Společnost zajišťovala dodávky vody, její odvádění a čištění v okresech Opava, Karviná, Frýdek-Místek, Havířov, Hlučín, Studénka, a především ve městě Ostrava. Severomoravské vodovody a kanalizace byla v době od roku 1992 do roku 1997 logicky vzniklou a ucelenou společností, která vlastnila a provozovala vodárenskou infrastrukturu prakticky po celém Moravskoslezském kraji. Jednotlivá města a obce měla v SmVaK nejsilnější postavení a ovládala zhruba 90 % vlastnických podílů. I proto byla tato společnost velmi způsobilým žadatelem o existující státní dotace. Za předpokladu, že by tento model byl zachován i v následujících letech, mohla by tato společnost žádat o dotace z předvstupních fondů (ISPA) a dnes ze strukturálních fondů EU. Obchodní politiku společnost zásadním způsobem ovlivňovala tehdejší vlastnická struktura. Až do roku 1999 společnost nevyplácela dividendy, což mělo pozitivní vliv na investice, neboť takto získané zdroje primárně reinvestovala do rozvoje a také obnovy svěřené infrastruktury. Část z nich se také kumulovala ve formě nerozděleného zisku. Tuto obchodní strategii prosadili skrze své zástupce právě obecní samosprávy. Tato strategie, která se ukázala jako správná, byla dodržována až do konce devadesátých let. Města a obce přitom opakovaně vkládaly do společnosti novou infrastrukturu (kterou tehdy i financovala) a jako protiplnění získávala další akciové podíly, jak uvádí analýza Nadačního fondu proti korupci: „... Město za 1 akcii o nominální hodnotě 1 000 Kč vkládalo do SmVaK majetek v hodnotě 2 100 Kč. Emisní kurz akcií SmVaK v roce 1999 obsahoval emisní ážio 1 100 Kč na akcii. Jednoduše řečeno, za infrastrukturní majetek v hodnotě 44 100 000 Kč dostalo město 21 000 ks akcií. Tímto postupem města přímo financovala rozvoj a obnovu infrastruktury v regionu a současně do budoucna svěřovala správu a provozování těchto svých investic společnosti SmVaK. Zároveň posilovala své majetkové podíly ve společnosti“.⁶⁵

Bohužel, v průběhu roku 1999 se tento vybudovaný systém toku financí od spotřebitelů, obcí a měst do společnosti a dále do vodárenské infrastruktury zcela zhroutil. Hlavní příčinou byl zájem některých velkých měst, které pod vlivem představy o rychlém zisku, rozhodly o prodeji akcií soukromému investorovi. Ze strany malých obcí vznikla obava, že jejich akcie ztratí svou hodnotu a v případě prodeje za ně v podstatě žádné peníze nedostanou. Vznikl lavinový efekt, vedoucí k dalším nekontrolovatelným prodejům akcií, které se prodávaly bez výběrových řízení a bez standardních znaleckých ocenění.

Kupcem byla nadnárodní společnost Anglian Water a také ONDEO. Akcie se nejprve prodávaly za cenu 200 Kč - 400 Kč za akcii, později za 600-800 Kč za akcii. Bylo paradoxem, že za takové ceny akcie prodávala i města, která je předtím upisovala za

⁶⁵ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

cenu okolo 2 100 Kč za akcii. V důsledku toho to znamenalo, že město, které za infrastrukturní majetek v hodnotě 44 100 000 Kč dostalo 21 000 ks akcií této vodohospodářské společnosti, a následně v rámci této vlny odprodeje dostalo za jednu akcii například 500 Kč, dostalo za prodej akcií ve svém držení pouhých 10 500 000 Kč. Vyšší, tedy tržní cenu získala pouze ta města, která s prodejem otálela do doby, kdy se rozhodovalo o tom, zda společnost ovládne Anglian Water nebo ONDEO. V této době byla cena akcie okolo 2 200 Kč. Lze konstatovat, že neodborným a nejednotným prodejem akcií přišly obce a města nejprve o blokační a později i majoritní podíl, a v závěru roku 1999 ovládly tuto vodohospodářskou společnost zcela oba dva uvedené koncerny. Společnost Anglian Water získala od měst a obcí podíl ve výši 54,30 % a společnost ONDEO Services získala podíl ve výši 43,57 %. Důsledkem této změny byl v průběhu prvních dvou let zásadní obrat v obchodní politice Severomoravských vodovodů a kanalizací. Od roku 2000 již žádná obec nebo město do SmVaK nevložilo žádný svůj infrastrukturní majetek. Mezi lety 2002 až 2008 byly formou dividend vyplaceny všechny vytvořené zisky a současně byly vyplaceny i městy vytvořené a zatím nerozdělené zisky minulých let. Současně došlo k několikeré změně vlastnictví. V roce 2004 se uskutečnila první změna a podíl Anglian Water byl převeden na Waterfall Holding B.V., což byla 100% dceřiná společnost skupiny Penta Investments. V témže roce získala tato společnost od společnosti Suez Environnement (bývalé ONDEO) i její minoritní podíl. Znamenalo to, že se Penta stala držitelem 98,45 % akcií SmVaK Ostrava a.s. Následně byla skupinou Penta provedena takzvaná “restrukturalizaci pasiv”, což bylo jiné označení pro přijetí bankovního úvěru ve výši převyšující 1 750 000 000 Kč. Úvěr byl čerpán až do července roku 2004 a splácen byl od roku 2005 po dobu 7 let. Podle tiskové zprávy společnosti byl uvedený úvěr použit na výplatu kapitálového fondu, který vznikl nepeněžitými vklady obcí a měst do roku 1999, a nerozděleného zisku. Sama společnost Penta si ale v roce 2003 vyplatila z této vodárenské společnosti celkem 2 233 000 000 Kč, o tři roky později SmVaK prodala španělské společnosti Aqualia.

Lze-li hovořit o důsledcích těchto výše uvedených kroků, dá se konstatovat, že v důsledku privatizace jako takové přišla tato vodárenská společnost o možnost financovat rozvoj infrastruktury ve své správě prostřednictvím různého typu dotací. Objem investic pro splnění směrnic EU v oblasti životního prostředí byl přitom jen na Severní Moravě na částce 12 až 15 miliard Kč. Proto bylo nutné finanční politiku SmVaK a výši vyplacených dividend do roku 2009 vnímat z tohoto úhlu pohledu. Je zřejmé, že způsob nastavení privatizace vodohospodářských společností, v tomto případě privatizace SmVaK ve svém důsledku nastavil systém, který umožnil odčerpávat z tohoto odvětví jak zisky z prodeje vody, které jsou tvořeny platbami od koncových spotřebitelů, tak i finanční zdroje vytvořené historicky obcemi a městy, tedy původními majiteli při vkládání infrastruktury. Nejvíce alarmující ale byla ta prokázaná skutečnost, že soukromé společnosti nevložily do vodárenského odvětví žádné své vlastní zdroje. Proto bylo zcela zásadní otázkou, jak byla nastavena situace do budoucna. Platby za využívání infrastruktury ze strany SmVaK nepokryly ani odpisy, a obce a města tak s největší pravděpodobností nebudou mít v budoucnu

prostředky na její obnovu, rekonstrukce a modernizaci. Navíc, jak již bylo konstatováno, ztratily přístup k dotacím.⁶⁶

Relativně nízká cena za pronájem infrastruktury byla mediálně zdůvodňována společným zájmem politiků i soukromého provozovatele udržet pomalý růst cen vodného a stočného pro koncového spotřebitele. Na první pohled to vypadalo logicky, ale při detailním pohledu bylo vidět, že ceny vodného a stočného fakturované společnostmi SmVaK za 5 let vzrostly o 40 % a SmVaK se tak stala vodohospodářskou společností s pátým nejvyšším navýšením ceny vodného a stočného za dané pětileté období (2004-2008). Lze očekávat, že pokud se v budoucnu zohlední v cenách vodného a stočného potřeba financovat investice do infrastruktury, dojde z pohledu konečného spotřebitele ke skokovému nárůstu ceny vody.⁶⁷

Z uvedeného vyplývá, že současná kritika způsobu privatizace vodovodů a kanalizací v České republice je oprávněná, neboť obdobnou podobu měly i privatizace jiných podniků vodního hospodářství a ztráty, které v jejím důsledku utrpěly města a obce (a tudíž i obyvatelé) jsou obdobné po celé republice!

rok	vlastník	příjem vlastníka ze zisku a kapitálových výnosů (v milionech Kč)	příjem obcí a drobných akcionářů (v milionech Kč)	CELKEM
2000	Anglian Water	0	0	0
2001	Anglian Water	0	0	0
2002	Anglian Water	128,6	2,8	131,4
2003	Penta	2223	35	2258
2004	Penta	199,6	3,1	202,7
2005	Penta	589	9,3	598,3
2006	Aqualia	241,5	3,2	244,7
2007	Aqualia	381,6	5,1	386,7
2008	Aqualia	345,3	4,6	349,9

Tabulka 6: Statistický přehled výplaty zisků a kapitálových fondů po privatizaci společnosti SmVaK v roce 1999

⁶⁶ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf

⁶⁷ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

Společnost – provozovatel	nárůst ceny vody za 5 let (v %)
VaK Chrudim — Vodárenská společnost Chrudim — ENERGIE AG	49,05
VaK ZLÍN — Moravská vodárenská — VEOLIA	45,09
VaK Hradec Králové a Královéhradecká provozní, a.s. — VEOLIA	40,61
Severomoravské vodovody a kanalizace — AQUALIA	40,13
VaK Náchod	40,11
Severočeské vodovody a kanalizace — VEOLIA	39,91
VaK Vsetín	37,60
VaK Trutnov	37,07
Vodárny Kladno-Mělník a SČV — VEOLIA	36,00
Ostravské vodárny a kanalizace — ONDEO	35,47

Tabulka 7: Statistický přehled 5letého růstu cen vodného a stočného v letech 2004-2008

Výsledkem realizovaných kroků při prodeji akcií Severomoravských vodovodů a kanalizací novým soukromým vlastníkům byla ta skutečnost, že nová smíšená vodohospodářská společnost přišla o možnost využívat dotace Evropské unie při realizaci investičních akcí v oblasti technické infrastruktury. Důsledkem toho byla situace, kdy obce a města musely výstavbu infrastruktury financovat z vlastních zdrojů, případně pak z jiných dotačních zdrojů, o které žádaly napřímo. Obce a města tak prodejem přišly o přímý, logický a jednoduchý zdroj financování spoluúčasti těchto dotací, kterým je zisk z vodného a stočného. Samotnou infrastrukturu přitom pronajímají vodárenské společnosti, která za nájem hradí symbolické ceny.⁶⁸

6.3 Privatizace formou prodeje akcionářských práv

Počínaje rokem 2001 probíhaly privatizace některých vodárenských společností odlišným způsobem. Dříve realizované přímé nákupy akcií vodárenských společností skončily. Tuto změnu se vši pravděpodobností iniciovala ta skutečnost, že si vlastníci uvědomili, že budou přicházet o možnost čerpat dotace z Evropské unie. Týkalo se to přitom jak smíšených vodárenských společností, tak i obcí a měst, které vlastnily pouze příslušnou infrastrukturu. Zájem o infrastrukturu sice poklesl, ale jinak tomu bylo se zájmem o provozní část vodárenských společností, které tvoří zisky. Proto se na trhu s vodou objevil takzvaný „provozní model“. Jeho podstatou bylo to, že si obec

⁶⁸ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

nebo město nechaly v majetku vodárenskou infrastrukturu, ale dodávka vody, její čištění a související kanalizace byly ve správě jiné soukromé společnosti. Jako příklad takového provozního modelu je možno uvést situaci ve Zlíně. Tento proces je do dnešní doby předmětem dlouhotrvajících soudních sporů a není stále vyjasněn. Okolnosti, které ho doprovázely, dodnes vyvolávají celou řadu otázek.

V průběhu roku 1994 byla tehdeším Fondem národního majetku vytvořena smíšená akciová společnost Vodovody a kanalizace Zlín (VaK Zlín). Ta byla tvořena třemi rozdílnými skupinami akcionářů. Největší podíl mělo Statutární město Zlín, v jehož rukou bylo celkem 47 % akcií. Druhým akcionářem se 40 % akcií bylo sdružení malých obcí. Posledními akcionáři, kteří v souhrnu drželi 13 % akcií, byli drobní akcionáři. Ti většinou své podíly drželi od doby druhé vlny kuponové privatizace. Privatizace nejzajímavější části podniku, tedy provozní části společnosti, která vytvářela zisk, započala v roce 2001. V této době vedení společnosti (tedy Představenstvo), vyhlásilo veřejnou soutěž na provozovatele infrastrukturální části společnosti, což byl krok, který měl připravit společnost na vstup strategického partnera. Do vyhlášené soutěže se přihlásili celkem čtyři zájemci. Vítězem této soutěže byla vyhlášena dceřiná společnost skupiny Vivendi Water, s názvem Jižní vodárenská a.s., a to i přesto, že podle dvou ze tří privatizačních poradců propadla a měla být ze soutěže vyřazena. Proto se vcelku veřejně spekulovalo o tom, zda o vítězi soutěže nebylo rozhodnuto předem a zda se nejednalo o podezření z korupčního jednání. Nakonec ale akcionáři na své Valné hromadě dne 17. 4. 2002 vstup tohoto subjektu do VaK Zlín odmítli.

Krátce předtím, ještě v roce 2001, o proces privatizace některých vodáren, včetně VaK Zlín, projevila zájem Česká spořitelna. Ta spolu se společností Česká infrastrukturní a.s. vytvořila společný projekt s názvem Projekt Morava. Ten byl určen pro vodohospodářské společnosti, jejichž většinovými vlastníky byly obce a města. Cílem tohoto projektu bylo získat akciové podíly ve většině vodohospodářských společností na Moravě, tyto společnosti stabilizovat a následně vytvořit podmínky pro vstup strategického partnera. Podpůrným argumentem bylo tvrzení České spořitelny, že zajistí bankovní služby a vytvoří podmínky pro získání levných finančních zdrojů, nutných pro realizaci rozvojových plánů souvisejících mimo jiné se vstupem České republiky do Evropské unie a plněním závazků v oblasti čistoty a ochrany vod. V podstatě stejný projekt s názvem Projekt Čechy byl zahájen v českých regionech. Další vývoj událostí však ukázal, že ČS a.s. pouze vystupovala jménem skupiny společností, která projevila zájem o získání té části monopolu, která vytvářela zisky.⁶⁹

Česká spořitelna nabízela za akcií 80 % kupní ceny, což představovalo 160 Kč za akcii. Dále slibovala závazek investora, že nebude navyšovat cenu vodného a stočného nad míru inflace, a to po dobu platnosti smlouvy a také slibovala napomoci k získání dlouhodobých výhodných půjček. Součástí nabídky bylo i ujištění, že mechanismus

⁶⁹ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

uzavřených smluv nebude bránit k přístupu k dotačním titulům z evropských fondů a také dotacím českých ministerstev. Převod akcií byl naplánován k okamžiku, kdy to měly umožnit Stanovy VaK Zlín. Obsahem smluvní dokumentace byly smlouvy o budoucí smlouvě o koupi akcií, kupní smlouvy o akciích, smlouvy příkazní, plné moci k výkonu akcionářských práv a plné moci, které zplnomocňovaly registrovat pozastavení práva nakládat s akciemi u SCP (Středisko cenných papírů). Česká spořitelna také městu Zlín a dalším minoritním akcionářům nabízela podpis tzv. akcionářské dohody, stanovující základní pravidla a principy vzájemné spolupráce. Předložený návrh této dohody upravoval vzájemné vztahy akcionářů a jejich působení ve společnosti. Formuloval například pravidlo zastoupení akcionářů ve vrcholných orgánech společnosti, (představenstvo, dozorčí rada či management), způsob případného odkupu akcií, či způsob zvyšování základního jmění společnosti. Součástí tohoto dokumentu byly i garance týkající se zvyšování ceny vodného a stočného.

Zastupitelstvo města Zlína odsouhlasila 4. 4. 2002, tedy ještě před konáním Valné hromady společnosti VaK Zlín, která neodsouhlasila tzv. provozní model s Jižní vodárenskou a.s., usnesení, podle kterého prezentovalo záměr odprodat svůj podíl ve VaK Zlín právě České spořitelně a také společnosti Stredoeurospký makléřský dóm. V této souvislosti uložilo zastupitelstvo města Radě města Zlín, aby uzavřela výše uvedené smluvní dokumenty, a to pod podmínkou, že na Valné hromadě vodárenské společnosti nedojde ke schválení vstupu strategického partnera. Pouhých devět dní poté, co akcionáři VaK Zlín odmítli zmíněný provozní model s Jižní vodárenskou, přistoupila Rada města na nabídku České spořitelny.

Podpisem této akcionářské dohody získalo město Zlín hotovost ve výši 80 % odsouhlasené kupní ceny, což znamenalo 128 Kč za akcii. Současně město uzavřelo příkazní smlouvu a podepsalo plné moci, čímž předalo výkon hlasovacího práva k akciím. Důsledkem tohoto kroku bylo to, že městu zůstaly v rukou „prázdné akcie“. Město, bývalý majoritní akcionář této vodárny, nemohl od okamžiku podpisu smlouvy plnou moc s Českou spořitelnou ukončit. V opačném případě městu hrozily sankce až do výše 100 % kupní ceny akcií, a navíc i náhrada škod. Dalším důsledkem tohoto kroku bylo to, že město ztratilo právo účastnit se Valných hromad vodárny a přišlo i o právo hlasovací. Pod vlivem tohoto vývoje využily nabídky České spořitelny i další obce a města a ČS a.s. tak získala zpočátku blokační minoritu a posléze i majoritu hlasovacího práva, s čímž byl spojen podíl na strategickém rozhodování. Tato skutečnost byla v příkrém rozporu se Stanovami VaK Zlín. Ty totiž zakazovaly převod akcií a práv s nimi spojených na třetí osoby mimo stávající akcionáře. Tento problém se „vyřešil“ tím způsobem, že vznikl systém smluv, které toto omezení obešel. Obce a města tak stále držely ve svém vlastnictví akcie, ovšem jen prázdné, neboť neobsahovaly jakákoliv práva a rozhodující práva předaly k dispozici soukromé společnosti. Sem patřilo rozhodování o obsazení statutárních orgánů a managementu společnosti. Bylo alarmující, že se například představenstvo společnosti VaK Zlín proti tomuto postupu neohradilo, a ještě nyní to navozuje otázku o skutečných motivech tohoto podvolení se. Přístup Rady města Zlín je podezřelý i ve světle dalších

informací. Radě statutárního města Zlín byla doručena i druhá nabídka na odkup akcií této vodárenské společnosti, a to od Sdružení měst a obcí. V této nabídce byla uvedena cena 200 Kč za akcii, tedy nabídka o 40 Kč vyšší. Dalším bonusem, který se především v kontextu budoucích možností jevil jako velmi důležitý, byla možnost získat dotace z předvstupního fondu ISPA. To vyplývalo ze skutečnosti, že vlastníkem akcií, resp. hlasovacích práv by se stalo sdružení měst a obcí, a tím by společnost VaK Zlín zůstávala v pozici oprávněného žadatele o dotace. Navíc byla tato nabídka spojena se zárukou banky na plnění za daný závazek. Dodnes je nepochopitelné, že vedení města Zlína tuto nabídku na zastupitelstvu ani neprojednalo.⁷⁰

Předpoklad, že Česká spořitelna a.s. je pouhým prostředníkem v tomto obchodu se potvrdil později, když ČS převedla svá práva a povinnosti, vyplývající z podepsaných smluv s obcemi a městy na svého partnera, kterým byla společnost ze skupiny Vivendi Water – Jižní vodárenská a.s. To bylo i v rozporu s jejím původním prezentovaným projektem, ve kterém se uvádělo, že cílem je získat vybrané vodárny, konsolidovat je a připravit je na vstup strategických partnerů. V tomto projektu tedy Česká spořitelna figurovala pouze jeden rok, a to i přesto, že smlouvy byly uzavírány na dobu 20 let.⁷¹ Jižní vodárenská a. s. se takto dostala do pozice osoby ovládající zlínskou vodárenskou společnost. Tento vývoj umožnil prodej ziskové části vodárny (provozní části) soukromému subjektu, a to bez výběrového řízení a při absenci jakýchkoliv provozních kritérií, spojených s nájmem infrastruktury. Důsledkem bylo drastické snížení ceny akcií, které byly stále v držení obcí a měst. Ta takto přišla o zisky z provozu a tím i o prostředky, ze kterých se měla financovat příslušná infrastruktura.

Těmito popsány kroky však podivuhodná historie privatizace VaK Zlín neskončila. Koncem dubna roku 2004, tedy těsně před vstupem České republiky do Evropské unie, byl akcionářům VaK Zlín předložen ke schválení prodej provozní části vodárny. Kupujícím byla společnost Zlínská vodárenská a.s., která také patřila do skupiny Veolia Voda, (bývalá Vivendi Water). Předložena byla i smlouva o nájmu a provozování vodovodů a kanalizace. Akcionáři byly přesvědčovány o výhodách navržené smlouvy, která podle předložené zprávy představenstva především zajišťovala přístup k evropským dotacím, ale také slibovala inflační růst ceny vodného a stočného, či přednostní realizaci investic. Důvodem nevyhlášení standardního výběrového řízení a jednání pouze s jedním exkluzivním zájemcem ze skupiny Veolia Voda (dříve Vivendi Water) byl výsledek výběrového řízení z roku 2001. Ve zprávě bylo současně tvrzeno, že finanční přínos prodeje provozní části podniku se bude pohybovat mezi 40-260 mil. Kč. Výsledkem tohoto popsaného procesu byla situace, kdy Valná hromada VaK Zlín schválila takzvaný provozní model, dokončující rozdělení společnosti VaK Zlín na infrastrukturní a provozní část. Provozní část vodárny byla prodána společnosti Zlínské vodárenské za 80 milionů Kč, infrastrukturní část byla pak Zlínské vodárenské pronajata za 85 milionů ročně, což

⁷⁰ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“

https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,

Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

⁷¹ Novotný, Radek, Ing., https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf

v konečném důsledku znamenalo, že jen za odpisy a režii. Tato smlouva byla přitom podepsána na dobu 30 let.

Zvláštní kapitolou této historie jsou okolnosti následných žádostí o dotace. V době, kdy došlo ke schvalování smlouvy a dalších smluvních dokumentech mezi Českou spořitelnou a.s. a statutárním městem Zlín, byl připravován dotační projekt „Zlínsko — čištění odpadních vod pro Evropu“. Jeho hodnota představovala zhruba 600 milionů korun a mělo jít o prostředky získané z předstupního fondu ISPA. Projekt byl v té době v procesu schvalování na Ministerstvu životního prostředí ČR. Představitelé města Zlín byli ministerstvem vyzváni, aby revokovali rozhodnutí o prodeji akcií VaK Zlín České spořitelně, protože přijetí nabídky ČS bylo důvodem k odmítnutí tohoto dotačního projektu. Tato informace se však k zastupitelům vůbec nedostala a převod hlasovacích práv schválili. Je otázkou, jak by rozhodování dopadlo, pokud by jim tato informace byla vedením města sdělena. Výsledkem bylo, že uvedená dotace opravdu schválena nebyla. Stejně negativně dopadla i další žádost o dotaci z Fondu soudržnosti pro období let 2005-2006. Tentokrát byl důvodem v dubnu 2005 přijatý provozní model. Ve zdůvodnění tohoto záporného stanoviska bylo uvedeno „provozovatelská smlouva byla nevyvážená a nezajišťovala ochranu veřejného zájmu“. Akcionáři Vodovodů a kanalizací Zlín, tedy města a obce, byli již od roku 2004 nuceni financovat infrastrukturu z veřejných rozpočtů a na zisku měli pouze minimální podíl. V období od zahájení tzv. provozního modelu „vydělal“ VaK Zlín celkem 21,7 milionu korun a provozní společnost Veolia přes 85 milionů korun. Ve stejném období ale musel VaK vynaložit 522 milionů korun na investice.

Nepochopitelné jednání státu v době vzniku provozních modelů dokládá hlasování zlaté akcie. Tato zlatá akcie držená Fondem národního majetku mohla zabránit zavedení nevýhodného provozního modelu ve VaK Zlín, což byl ostatně i její smysl. Poprvé, v roce 2002, hlasoval zástupce FNM proti prodeji provozní části podniku VaK Zlín. Ale v roce 2004, kdy byly podmínky prodeje provozní části podniku VaK Zlín horší než v roce 2002, protože například prodejní cena provozní části podniku byla o 20 mil. Kč nižší, hlasoval zástupce fondu na VH pro prodej. Nelze však předpokládat, že v tomto případě šlo o nějakou neznalost problematiky. Hlasování bylo vždy předem domluveno a zástupce FNM věděl, jak se k jednotlivým bodům hlasování má postavit. V tomto případě tedy šlo o předem domluvenou strategii, která však pro stát byla zásadním způsobem nevýhodná. (!)⁷²

Tímto krokem však nelogické chování státu neskončilo. V roce 2004, kdy byl tzv. provozní model ve Zlíně spuštěn, Komise pro cenné papíry (KCP) rozhodla o tom, že statutární město Zlín a společnost Jižní vodárenská a.s. porušily v roce 2002 zákon, a kromě zákazu vykonávat hlasovací práva jim i udělila pokutu za nezákonný postup. Toto rozhodnutí ale bylo v následujícím roce pro údajné formální nedostatky zrušeno. Následně někteří akcionáři podali na postup města Zlín a představenstva společnosti

⁷² Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

VaK Zlín žaloby. O rok později, v roce 2007 Krajský soud v Brně rozhodl o neplatnosti valných hromad VaK Zlín od srpna 2002 do dubna 2004. Tento rozsudek byl následně potvrzen olomouckým Vrchním soudem. Společnost Veolia Voda se odvolala k Nejvyššímu soudu, který rozhodl teprve 23. 3. 2016 (tedy po více než 8 letech) a dal zapravdu této zahraniční vodárenské společnosti. Podle řady kritiků způsobu privatizace českého vodárenství, je to další důkaz o propojenosti soudní moci se zahraničními monopoly a nezájmu důsledně bránit zájmy české republiky a jejích občanů.

Jaké jsou tedy závěry tohoto případu, respektive zavedení kontroverzního provozního modelu??

- Vodovody a Kanalizace Zlín nezískal kvůli provoznímu modelu evropské dotace.
- Evropská komise kritizovala především nestandardní výběr provozovatele, dále neexistenci kritéria pro sledování efektivity provozování, a v neposlední řadě také nestandardní délku trvání smlouvy o nájmu a provozování.
- Obnova a výstavba nové infrastruktury je v současnosti financována především z veřejných peněz a veřejný sektor má oproti soukromému provozovateli podstatně nižší podíl na zisku.

VaK Zlín má v České republice v posledních letech druhý největší nárůst cen vodného a stočného, o 45 %. V tomto růstu přitom není zohledněn vliv financování odkládaných investic. Investice na VaK Zlín teprve čekají a do ceny vodného a stočného se v případě financování bez dotací promítnou v plné výši.

6.4 Privatizace formou tzv. akcionářské dohody

Názorným příkladem této další kontroverzní formy privatizace je kauza Společnosti Vodovody a kanalizace Kroměříž. Do konce roku 2002 byly Vodovody a kanalizace Kroměříž (VaKro) smíšenou vodárenskou společností. Z více než 90 % ji vlastnily a kontrolovaly obce, a veřejně obchodovatelné akcie představovaly zhruba 10 %. Privatizační projekt a platné stanovy společnosti konstatovaly, že převoditelnost 90 % akcií na jméno je možná pouze mezi stávajícími akcionáři, tj. obcemi a městy.

Stejně jako v případě města Zlín, první pokus privatizovat VaKro udělala Česká spořitelna, a.s. (ČS) v srpnu 2002. Tehdy akcionářům, tedy obcím Kroměřížského okresu zaslala podobnou nabídku jako ve Zlíně na odkup akcií, tedy pouze 160 Kč za akcii, při výplatě 80 % ceny. Součástí nabídky byla i příprava společnosti na příchod strategického partnera. „Problémem“ však bylo, že převoditelnost akcií byla omezená a získat část akcií na jméno nebylo prakticky možné. Proto byla Českou spořitelnou nabídnuto „odkoupení“ pomocí smluvně ošetřeného procesu, který spočíval v tom, že akcie zůstanou v majetku obce, ale akcionářská práva bude vykonávat soukromý subjekt. Následně Česká spořitelna tímto způsobem získala ve VaKro blokační minoritu ve výši 34 %, protože odkoupila akcionářská práva od měst Bystřice pod Hostýnem, Chropyně, Holešov, Hulín, a obcí Bezměrov a Kvasice. Tuto blokační minoritu ale obratem převedla na společnost Moravská infrastruktura, a.s. (MI).

V červnu 2003 vedení Moravské infrastruktury oznámilo představenstvu VaKro, že jejich podíl na hlasovacích právech činí 36,91 %. V této době s tím město Kroměříž nesouhlasilo a od části obcí dokoupilo akcie VaKro, čímž si zajistilo pozici ovládající osoby s podílem cca 47 % a společně s dalšími menšími obcemi Dřínov a Morkovice mělo na VH ve společnosti VaKro zajištěnu majoritu. Díky těmto krokům zůstala kroměřížská vodárna stále pod kontrolou obcí a měst a tím také v pozici oprávněného žadatele o evropské dotace. Problém měla jen v případě některých usnesení, kdy byly potřeba 2/3, nebo 3/4 hlasů. Šlo například o nepeněžité vklady infrastruktury do společnosti. Tyto situace město Kroměříž řešilo nájemní smlouvou mezi VaKro a dotčenou obcí, tak aby provoz vodovodní a kanalizační sítě nebyl ohrožen. Město Kroměříž současně kontrolovalo orgány vodárny a určovalo priority provozování. Zisky byly reinvestovány do obnovy infrastruktury a dividendy nebyly cílem podnikání.⁷³

Další pokus o privatizaci VaKro proběhl v roce 2006. Byla to reakce na stav, kdy od roku 2003 nemohla společnost Moravská infrastrukturální vodárna nejen ovládnout, ale ani během tří let nic zásadního prosadit. Je pravdou, že ve vodárně měla investovány poměrně velké prostředky, ale akcie VaKro nevlastnila a nemohla je ani prodat. Proto v tomto roce Moravská infrastruktura, zastoupená společností Penta, se pokusila prodat svůj 34% podíl akcií. Současně se snažila přesvědčit k prodeji podílu

⁷³ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

i město Kroměříž. Návrh byl takový, že společný prodej akcií se uskuteční ve prospěch zahraniční společnosti, kterou byla Aqualia. Na tuto nabídku město Kroměříž reagovalo a vyhlásilo výběrové řízení na prodej svých akcií ve společnosti VaKro. V této souvislosti byla stanovena kritéria výběru, a to konkrétně na cenu za akcii a formu budoucí spolupráce. Na vyhlášené výběrové řízení reagovali tři zájemci, ale jen společnost Hanácká sladovna Kroměříž a.s., která nabídla 1300 Kč za akcii, a současně zachování spoluúčasti města na řízení VaKro.

Město Kroměříž tak stálo před zásadním rozhodnutím. Buď akcie vodárny prodat za lukrativní cenu společnosti Hanácká sladovna Kroměříž, ale s rizikem, že VaKro může přijít o možnost získat dotace z EU, i když se město bude spolupodílet na řízení VaKro. Druhou možností bylo, že akcie vodárny prodány nebudou a tím nebude ohrožena možnost čerpat dotace z EU. Nakonec se město v roce 2006 rozhodlo akcie VaKro neprodávat a zachovat tak společnosti jistotu postavení oprávněného žadatele o dotace z EU.

Tímto ale historie pokusů o privatizaci společnost VaKro neskončila. Třetí, tentokrát úspěšný pokus o privatizaci, byl maskován jako tzv. Provozní model. Privatizace této vodárny tedy nakonec proběhla prostřednictvím tzv. akcionářské dohody, která byla v říjnu 2008 schválena zastupitelstvem města Kroměříž. Druhá strana této akcionářské dohody, kterou byla společnost Energie AG Bohemia s.r.o. (Energia AG), přitom vůbec nebyla akcionářem VaKro. Umožnila to změna ve vedení města Kroměříže v roce 2006 a následné změny v orgánech VaKro, ke kterým došlo v polovině roku 2007. Nové vedení města zpočátku šlo ve šlépějích předchozího vedení a vytvořilo například pracovní tým, jehož úkolem bylo zajištění postavení města jako akcionáře s podílem 52 %. Také stanovilo, jak postupovat proti společnostem, které usilují o převzetí VaKro. Na tuto strategii města reagovala společnost Penta dopisem z 10. 10. 2007, v němž napsala, že pokud se nepodaří dojít k dohodě o privatizaci, tak bude iniciovat detailní zkoumání všech předchozích kroků, jak statutárních orgánů společnosti, managementu společnosti a také akcionářů, údajně, s cílem omezit škody, které byly způsobeny. Současně v tomto dopise, který měl až ultimativní charakter Penta nabízela městu řešení situace. Navrhla městu Kroměříž, tedy majoritnímu akcionáři vodárny, nového provozovatele, kterou byla společnost Energia AG. Na zmiňovaný dopis společnosti Penta navázala tato společnost, která vedení města zaslala návrh akcionářské dohody, a to i přestože nebyla akcionářem VaKro. Podle tohoto návrhu společnost Energia AG měla zájem vyměnit společnost Moravská infrastrukturní a následně být dlouhodobě minoritním akcionářem, a to společně s Kroměříží, ovšem za předpokladu, že formou akcionářské dohody dojde k úpravě vzájemného postavení. Smyslem této akcionářské dohody bylo vzájemně upravit akcionářská práva, která by umožňovala dojít ke shodě v cílech a způsobech řízení společnosti VaKro. Důležitým bodem v předloženém návrhu akcionářské dohody bylo to, že v představenstvu VaKro, které mělo sedm členů, bude mít Energia AG čtyři členy a také bude zajišťovat operativní řízení společnosti, prostřednictvím vlastního managementu. Původní minoritní akcionář, tedy společnost Moravská infrastrukturní

přítom v představenstvu VaKro žádné své zástupce neměla. V této době zastával ustanovený pracovní tým města postoj, v jehož čele stál tehdejší starosta, že navrhovaná akcionářská dohoda je zcela nevýhodná, protože je nevyvážená a silně omezuje práva majoritního akcionáře, tedy město Kroměříž, a naopak poskytuje společnosti Energia AG nepatřičné výhody. Vycházejí z doporučení tohoto expertního týmu, zastupitelstvo města Kroměříž dne 15. 11. 2007 předloženou dohodu neschválilo. V průběhu roku 2008 však vedení města Kroměříž tento svůj postoj diametrálně změnilo. Starosta celkem třikrát předložil zastupitelům ke schválení pouze formálně upravený návrh akcionářské dohody. Ten přitom vycházel z původní dohody společností Energia AG, která byla předložena o rok dříve. Nakonec byla akcionářská dohoda dne 9. 10. 2018 těsným poměrem hlasů schválena představenstvem, a to po zapracování několika drobných úprav a změn. Konečná dohoda zněla, že v Představenstvu společnosti Vodovody a kanalizace Kroměříž bude celkem 7 osob, z čehož 3 budou zástupci společnosti Energia AG, 3 zástupci statutárního města Kroměříž a posledním členem bude zástupce drobných akcionářů. Předsedou představenstva byl určen zástupce Energia AG a všechny závěry představenstva muselo nejdříve schvalovat tzv. setkání stran, v němž měla společnost Energia AG 3 hlasy a město Kroměříž také 3 hlasy.

Dalším výsledkem této akcionářské dohody bylo to, že v případě, že by město Kroměříž, (které zůstalo osobou ovládající vodárnu), by chtělo z jakéhokoliv důvodu změnit nebo navýšit zastoupení města ve statutárních orgánech vodárny v rozporu se stavem konstatovaným v akcionářské dohodě, byla by pokutována smluvní pokutou ve výši 10 milionů korun. Stejná pokuta městu hrozila i v případě, že by se zdržela hlasování, nebo by hlasovala proti osobám, které bude navrhopvat společnost Energia AG.

Touto smlouvou, resp. dohodou, se Kroměříž zavázala také k úhradě pokuty ve výši 30 milionů korun v případě, že by do programu valné hromady zařazovala bez dohody se společností Energia AG body hlasování o snížení či zvýšení základního kapitálu, pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu, změnu stanov atd. Další smluvní pokuta městu hrozila v případě, že by zástupci města nehlasovali tak, jak bylo domluveno na setkání obou stran. Ohled se nebral ani situaci, že by se v průběhu VH objevily nové skutečnosti zásadního charakteru. Pod další smluvní pokutou, ve výši 15 mil. Kč, by bylo v případě, že by zástupci města hlasovali pro převod akcií na jméno na Energia AG od jiného akcionáře, dokud bude podíl Energia AG menší než podíl města Kroměříž. Je vcelku signifikantní, že tato smlouva neobsahovala žádné smluvní pokuty ani zákaz pro společnost Energia AG, pro případ, že by, ve spolupráci s jinými akcionáři činila kroky k zajištění většího akciového podílu, než má město. Pozornost vzbuzuje i další bod dohody, který hovoří o tom, že pokud se město Kroměříž se společností Energia AG při setkání stran dvakrát na některých otázkách nedohodnou, může Energia AG po městu požadovat, aby na VH udělilo souhlas s převodem akcií, které vlastní, na třetí osobu. Tato třetí osoba by však již nebyla ve svém jednání vázána žádnou dohodou či smlouvou, ale byla by akcionářem s akciemi na jméno, což by

znamenal, že v případě zájmu by mohla bez jakéhokoliv omezení nabývat akcie vodárny od jiného akcionáře. To znamenalo, že Kroměříž nemohl zabránit, aby akciový podíl takové třetí osoby nenarostl nad 50 %.⁷⁴

I v případě společnosti VaKro následně došlo k situaci okolo dotací z Evropské unie. V roce 2008 požádala tato vodárenská společnost o dotaci z fondu Evropské unie (přesněji z OPŽP), ve výši zhruba 400 milionů korun. MŽP v závěru roku 2008 odeslalo vedení VaKro jednoznačně své stanovisko, v němž uvádí, že možným příjemcem dotace může být obchodní společnost, která je z více než 50 % vlastněna a ovládaná městy, obcemi či jinými veřejnoprávními subjekty.

To znamenalo, že tyto subjekty musí fakticky, nebo alespoň právně přímo či nepřímo, vykonávat rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku. Podle názoru MŽP ale uzavřená dohoda tvrdí, že představenstvo musí jednat tak, jak se dohodne závazný institut setkání stran. Zde ke všem zásadním otázkám řízení má souhlas společnost Energia AG. Město ani další případní účastníci dohody nemají možnost rozhodnout o čemkoliv bez Energia AG. Podle ministerstva tedy není naplněna závazná podmínka, že obce vykonávají rozhodující vliv na řízení a provozování VaKro. Z tohoto vyjádření tedy vyplývá, že VaKro nemá možnost čerpat dotace z EU. Tehdejší starosta Kroměříže byl přítom na riziko ztráty dotací tázán dne 1. 10. 2008 na veřejném zasedání zastupitelstva. Zastupitelům i zástupcům veřejnosti přítom tvrdil, že takové nebezpečí nehrozí a o stanovisku ministerstva, které v té době již měl, se vůbec nezmínil.

Lze konstatovat, že pokud by byla využita nabídka Hanácké sladovny Kroměříž, mohlo toto město prodejem akcií získat do svého rozpočtu okolo půl miliardy korun. V té době však nebyla tato nabídka akceptována a důvodem byla právě obava ze ztráty možnosti čerpat dotace. Následný podpis akcionářské dohody však měl v podstatě stejný efekt, a navíc společnost Energia AG získala zásadní vliv na rozhodování ve VaKro, aniž by za to zaplatila. Také mu hrozilo, že přijde o ovládající pozici, protože Energia AG má možnost od dohody odstoupit a prodat akcie třetí osobě, pro kterou tato dohoda nebude závaznou. Město přítom pro toto, pro něj nevýhodné řešení, musí navíc hlasovat. Městu Kroměříž a celé společnosti VaKro hrozilo, že kvůli této akcionářské dohodě přijdou obce a města ve vodárně o majoritu. Vzhledem k tomu, že Kroměříž nemělo z uzavřené akcionářské dohody žádný finanční prospěch a dohoda byla výhodná pouze pro soukromé společnosti, nabízí se i dnes otázka, proč byl celý proces privatizace VaKro vlastně realizován.

⁷⁴ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

Na základě shora provedené analýzy různých forem privatizace lze dovést dle autora práce následující závěry, které z provedené analýzy vyplývají. Z pohledu veřejného sektoru, tedy státu, měst a obcí, znamenala privatizace vodáren následující problémy:

- 1) ztrátu stávajících zdrojů financování rozvoje infrastruktury, tj. výnosů a zisků dosahovaných při prodeji vody;
- 2) ztrátu přímé kontroly a rozhodování ve všech zásadních věcech týkajících se prodeje vody a velmi často i výrazně vyšší růst cen vodného a stočného oproti vodárnám, jež zůstaly ve vlastnictví obcí;
- 3) ztrátu nároku na finanční dotace od státu a od EU pro vodárenskou společnost, a tím nutnost financovat investice z rozpočtů obcí či svazků obcí;
- 4) ztrátu možnosti schopnosti samostatně rozhodovat o rozvoji vodárenské infrastruktury ve svém regionu, včetně rozhodování o prioritách výstavby vodárenské infrastruktury ve vznikajících průmyslových zónách.⁷⁵

Je pravdou, že privatizace vodáren přinesla některým městům a obcím, a také některým vodárnám, zpravidla jednorázové finanční zdroje. Ty byly následně investovány zpět do vodárenské infrastruktury, a to i v případě kdy již města a obce vodárny nevladly. Ovšem v případě modelu, který byl realizován v Kroměříži, nedošlo ani k tomuto krátkodobému efektu. Z historického hlediska, vzhledem k politické atmosféře konce 90. let a snaze privatizovat většinu státního majetku, se mohl záměr zahrnout do privatizace i vodárny jevit jako správný směr. V té době převládal názor (a nejen v politické oblasti, ale i ve veřejném prostoru), že potřebné a mnohdy velmi drahé investice do tohoto oboru lze zajistit ze zdrojů soukromého sektoru.

Skutečnost privatizačních kauz jako byly SmVaK, VaK Zlín, VaKro či PVK však ukázaly, že realita byla jiná a většinou diametrálně odlišná.

Do většiny smluv mezi městy, obcemi či vodárnami a novými provozovateli nebyly zahrnuty podmínky provozování, sankce za případný neúměrný růst provozních nákladů a za nenaplnění slibů inflačního růstu cen vodného a stočného. Nebyl do nich většinou vložen mechanismus podílu veřejného sektoru na zisku z provozování, ani princip podílu veřejného sektoru na růstu zisku, jako důsledku zvyšující se produktivity provozování, což byl logický efekt výstavby nové vodárenské infrastruktury, kterou financovaly právě města a obce. Jestliže města či obce vybudovaly novou technickou infrastrukturu, nezbylo jim v nové situaci nic jiného než

⁷⁵ Plevač, Robert, „Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní hospodářství v 90. letech, její průběh a dopady na českou ekonomiku a koncového spotřebitele.“
Diplomová práce, ČZU, FŽP, PEF, 2019-2020

ji pronajmout stávajícímu soukromému provozovateli, neboť jinou možnost, pro ně více výhodnou, vlastně neměly.

Tento negativní trend stát zaznamenal a v roce 2003 se pokusil tento negativní vývoj zastavit. Vznikla Mezirezortní komise, jejímiž členy byli zástupci Ministerstva financí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva vnitra, Fondu národního majetku, Ministerstva zemědělství a také odborní poradci. Ta se nakonec shodla na tom, že jestliže se soukromý sektor podílí na řízení a ziscích vodáren, musí být smluvně zavázán ke spolufinancování investic z vlastních zdrojů. Byl dokonce vypracován návrh nové formy privatizace, podle kterého řízení vodárny, podíl na ziscích i podíl na investicích, měly být financovány veřejným a soukromým sektorem z 50 %. Veřejný i soukromý sektor působící ve vodárenství měl mít stejná práva i povinnosti. I zde se však ukázal nepochopitelný postoj vlády, která tento návrh modelu neschválila. Od roku 2004 již bylo patrné, že se veřejný sektor své role při financování rozvoje vodárenské infrastruktury privatizací vodáren nezbaví, a to bez ohledu na skutečnost, že se Česká republika při předvstupních jednáních s Evropskou unií zavázala, že bude plnit směrnice v oblasti životního prostředí.

Jakákoliv privatizace vodního hospodářství České republiky by dávala smysl jen potud, pokud by ekonomické ukazatele na straně nákladů prokazovaly následnou nižší zainteresovanost veřejného sektoru na jejich financování, a naopak na straně výnosů přinášely veřejnému sektoru lepší výsledky. Ve skutečnosti byla reálná situace právě opačná. Veřejný sektor přišel nejen o zdroje z výdělečné provozní činnosti, ale i o možnost čerpat zdroje z EU, přičemž většina nákladů byla postupně přenášena na koncové spotřebitele, což byli většinou daňoví poplatníci. Pokud by neproběhly uvedené formy privatizace, tak by Česká republika na financování potřebných investic v odhadnuté výši 80 miliard korun získala ze zdrojů fondů Evropské unie zhruba 70 % (což představovalo asi 56 miliard korun) potřebných financí. Zbytek ve výši okolo 30 % by musela ČR financovat ze zdrojů vlastních, a zdrojů od spotřebitelů.

Uvedené příklady privatizace vodárenského odvětví dokumentují netransparentní a nevýhodný (a také podezřelý) způsob privatizace a rovněž dokládají objem financí, o které veřejný sektor přišel. Zisky si soukromý provozovatel vyplatil ve formě dividend, zisků či výplat kapitálových fondů. U těchto společností přišlo vodárenské odvětví jen v období do roku 2010 minimálně o částku 7,5 miliardy Kč. U dalších zprivatizovaných vodárenských společností se tato částka, o kterou byl veřejný sektor ochuzen, odhaduje na minimálně 1,5 miliardy. Pokud by tyto vodárny nebyly zprivatizovány, mohlo být na financování potřebných investic využito minimálně 9 miliard korun a Česká republika by k dofinancování potřebovala pouze 15 miliard korun z vlastních zdrojů. Realizovaná změna způsobu hospodaření ve vodárenské oblasti, kdy se zisky z provozu nevrátily zpět do odvětví, vytvořily zásadní problém pro blízkou budoucnost. Tímto problémem je neexistence disponibilních prostředků, pokrývajících nutné investice do obnovy staré a výstavby nové vodárenské infrastruktury v ČR. Problémem je to, že nájmy, které města za infrastrukturu od soukromých provozovatelů vodáren inkasují, často nedosahují ani výše odpisů. Nejsou

tedy vytvářeny žádné zdroje ve formě rezerv určené pro budoucí obnovu, rekonstrukci a rozvoj infrastruktury. Nevýhodným nastavením smluvních podmínek mezi vlastníkem infrastruktury a provozovatelem nastala privatizace zisků a zestátnění nákladů. Dlouhodobé smlouvy navíc zbavily města a obce, což jsou právě vlastníci infrastruktury, možnosti získávat dotace z prostředků EU. Česká republika tedy neustále řeší, jak zafinancovat infrastrukturu bez možnosti využití dotací.

Jednou z cest, jak vyřešit zmíněné palčivé problémy ve vodárenství je zajištění účinné a vyvážené státní regulace. Různé návrhy na regulaci vodohospodářského trhu, který je ve své podstatě přirozeným monopolem, se průběžně objevují v řadě materiálů různých ministerstev, především pak Ministerstva životního prostředí. Jsou často inspirovány zahraničními zkušenostmi, případně zkušenostmi z jiných monopolních síťových odvětví, kde je určitá regulace také nutná. Ze studií ministerstev vyplývá, že ve světě je regulace vodárenského odvětví běžná, a to nejvíce v těch zemích, kde je vysoká míra zapojení soukromého sektoru. Světovým trendem v regulování vodárenství je zřizování nezávislého regulátora. Podle vyjádření MŽP je role regulátora především v zajištění rovnováhy mezi veřejným zájmem a zájmy soukromého provozovatele. Pozice takového regulátora přitom musí být výrazně nezávislejší, než je jen pozice politická. Požadovaná oddělitelnost regulátora od politiky, a především politiků bude mít pozitivní efekt na ekonomickou udržitelnost oboru. Existence opravdu nezávislého regulátora bude znamenat i vyšší míru transparentnosti chování soukromých vodárenských společností, např. prostřednictvím uplatňování vzorce pro výpočet vodného a stočného motivujícího k úsporám, namísto navyšování nákladů nebo porovnávání kvality poskytovaných služeb sledováním vybraných standardů. Existence nezávislého regulátora může také zajistit ochranu veřejného zájmu proti zájmům soukromým.

Na stranu druhou je však nutno připustit, že vznik nezávislého regulátora trhu není samospasitelným aktem, který by případně zamezil dalším nestandardním a pro stát nevýhodným privatizacím. Zde je nutná aktivnější role široké veřejnosti a také sdělovacích prostředků, které musí o této problematice profesionálně a objektivně informovat.⁷⁶

⁷⁶ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

6.5 Privatizace PVK, průběh, zájemci o získání PVK, jejich charakteristika a zvolená strategie soutěže

Z původně dvou státních podniků, Pražská kanalizace a vodní toky s.p., a Pražské vodárny s.p., vznikly ke dni 1. 4. 1998 na základě rozhodnutí Ministerstva financí ČR dvě akciové společnosti. Pražská vodohospodářská společnost, a.s. (PVS), jejíž základní kapitál činil 5,5 mil. Kč, se stala vlastníkem vodohospodářské infrastruktury v Hlavním městě Praha (HMP) a v části Středočeského kraje. Dále vznikla největší vodárenská akciová společnost v České republice, Pražské vodovody a kanalizace, a.s. (PVK), která zajišťovala dodávku, odvádění a čištění vody pro více než 1,2 mil. obyvatel HMP a Středočeského kraje. PVK měla základní kapitál 792 mil. Kč. Zakladatelem a zároveň jediným akcionářem společností PVK i PVS byl Fond národního majetku (FNM). Na základě rozhodnutí Ministerstva financí České republiky podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby bylo rozhodnuto o privatizaci všech 100 % akcií PVK, a to následujícím způsobem: (a) prodej 66 % akcií ve veřejné soutěži, (b) bezúplatný převod 34 % akcií na Hlavní město Praha. Stoprocentní podíl akcií společnosti PVS byl převeden na HMP.

Prodej majoritního podílu státu v PVK proběhl na základě veřejné obchodní soutěže. V jejím rámci se v první řadě hodnotil podnikatelský záměr zabývající se rozvojem společnosti. Nezbytnou součástí podnikatelského záměru musel být bezvýhradný souhlas s existujícím zněním smlouvy o podnájmu, nájmu a provozování mezi PVK a PVS (vlastníkem infrastruktury, jehož zřizovatelem a majoritním vlastníkem bylo a je HMP). Nájemní vztah mezi původní PVS a PVK byl smluvně nastaven do roku **2013**. Důležitým kritériem pro hodnocení podnikatelského záměru bylo uvedení závazných celkových plánovaných nákladů PVK na dobu 5 let následujících po převodu akcií na vítěze soutěže, konkretizovaných jako součet všech nákladových a výnosových položek výkazu zisků a ztrát. V podmínkách veřejné obchodní soutěže bylo stanoveno, že veškeré parametry musí být konkrétní a musí být formulovány a vyčísleny tak, aby byly měřitelné a kontrolovatelné. Předem bylo stanoveno, že obecné návrhy nebudou považovány za hodnotitelné. Výběrová komise FNM díky tomu měla přesné informace o tom, jaké výnosy, náklady a zisky hodlá budoucí provozovatel v následujících pěti letech dosáhnout, když si koupí 66 % akcií PVK od FNM. Mezi členy výběrové komise patřili dva pražští zastupitelé, Jan Kasl a Radovan Šteiner.⁷⁷ Proto mohli mít příslušné informace k dispozici rovněž zastupitelé HMP. Druhým hodnotícím kritériem soutěže byla výše nabízené kupní ceny za jednu akcii. Tímto způsobem se prodávalo celkem 522 902 kusů akcií, představujících 66 % základního kapitálu společnosti PVK, který činil 792 276 000 Kč. Minimální cena za akcii byla stanovena na 1 379 Kč. Vítězná nabídka společnosti Vivendi Water (dnes Veolia Voda) dosáhla výše 11 665 Kč za akcii. Celkem tedy společnost Vivendi Water zaplatila 6 099 651 830 Kč. Při prodeji stejného počtu akcií za cenu stanovenou jako minimální by FNM obdržel pouhých 721 081 858 Kč. Další nabídky byly 4 972 Kč za

⁷⁷ Polák a kolektiv, Milan, „Po stopách pražského vodárenství“, Milpo Media, Praha, 2015

akcii u celkové nabídky 2,6 miliardy Kč od společnosti ONDEO a 5928 Kč za akcii u celkové nabídky za 3,1 miliardy Kč od společnosti International Water. Vítězná nabídka tedy více než dvojnásobně převyšovala nabídky konkurenčních společností. Ve světle dalšího vývoje a následného prodeje blokačního podílu v PVK si tato skutečnost zaslouhuje zvýšenou pozornost.

Bezúplatný převod blokačního podílu na Hlavní město Praha a jeho následný prodej Dne 27. 6. 2002 bylo na účet HMP připsáno 269 354 ks akcií, tj. 34% podíl ve společnosti PVK, a to na základě „Smlouvy o bezúplatném převodu zaknihovaných cenných papírů“ uzavřené mezi FNM a HMP. V souvislosti s bezúplatným převzetím akcií od FNM si HMP nechalo zpracovat ekonomickou analýzu vyjadřující objektivní tržní ocenění akciového podílu PVK ve vlastnictví HMP u společnosti EPIC Securities a Deloitte & Touche. Dle první společnosti se hodnota 34% podílu ve společnosti PVK pohybovala kolem částky 797 mil. Kč. Společnost Deloitte & Touche ocenila tento podíl na přibližnou hodnotu 880 mil. Kč. Následně bylo v září 2002 zadáno další posouzení hodnoty 34% podílu ve společnosti PVK u společnosti HZ Praha, spol. s r.o., která ocenila uvedený podíl na 869,3 mil. Kč. Maximální ocenění 34% podílu akcií PVK (880 mil. Kč) znamenalo určení hodnoty jedné akcie na 3 267 Kč. Všechny výše uvedené posudky stanovovaly hodnotu 34% podílu PVK při délce trvání Smlouvy o provozování do roku 2013. V říjnu 2002, tj. čtyři měsíce poté, co FNM převedl akcie PVK na HMP, odsouhlasilo zastupitelstvo prodej akcií společnosti Vivendi Water. Prodej akcií proběhl bez výběrového řízení a v extrémně krátké době.

Formálně patrně nejde o porušení zákona, ale z logiky prodeje strategického podílu ve společnosti spravující vodárenský monopol v hlavním městě je tento postup nestandardní, protože jednoznačně vede ke stavu, kdy není možno prodávat akcie za nejvyšší možnou cenu. **HMP se tak zbavilo jakéhokoli vlivu na provoz vodohospodářství a zároveň se vzdalo udržitelného zdroje, který mohl zajišťovat část prostředků na obnovu infrastruktury.** Jak uvedl týdeník Euro, zastupitelé HMP dostali dokumentaci k prodeji 34 % akciového podílu PVK ve středu 2. 10. 2002 večer a již ve čtvrtek ráno 3. 10. 2002 o prodeji hlasovali.⁷⁸ Společnost Vivendi Water nabídla původně městu Praha odkoupení 34% podílu PVK za 840 mil. Kč, ale na základě následujícího jednání zvýšila svou nabídku na 880 044 858 Kč. Důvodovou zprávu o prodeji blokačního podílu PVS stávajícímu majoritnímu vlastníkovi předložila Rada Hlavního města Prahy zastupitelům 3. 10. 2002. **Ve zprávě nebyl uveden jediný argument proti prodeji akcií a nebylo v ní ani uvedeno, že prodej akcií bude doprovázet prodloužení nájemní smlouvy s PVS o 15 let, což byl zásadní fakt, který znamenal, že Vivendi Water bude jako 100% vlastník společnosti PVK provozovat vodovody a kanalizace pro Hlavní město Praha až do roku 2028.** V důvodové zprávě bylo deklarováno, že důvodem prodeje blokačního podílu PVK je mimo jiné to, že HMP nemá zájem na maximalizaci potenciálního zisku PVK, který je generován na základě výběru vodného a stočného od obyvatel města. Fakt, že majoritní podíl byl státem prodán za více než dvojnásobek ceny nabízené

⁷⁸ Drnek, Kryštof, *historik PVK a.s.*, www.ovodarenstvi.cz/clanky

jinými soutěžiteli, byl také zmíněn jako důvod, proč nyní prodávat levně a neposkytovat tak další důvod zvyšovat cenu vodného a stočného. HMP má dle důvodové zprávy naopak zájem na tom, aby byl zisk PVK přiměřený, a tedy aby obyvatelé města byli co nejméně zatíženi. Soukromý provozovatel má nicméně vždy zájem na tom, aby své investice získal zpět. **Argument „levného“ prodeje ve snaze zajistit nižší cenu vodného a stočného není ve skutečnosti protiargumentem k úsilí prodat akcie za nejlepší cenu, ale jde proti celému záměru privatizovat společnost operující na přirozeně monopolním trhu.** V důvodové zprávě není uvedeno nic o tom, že se prodlužuje smlouva o provozování vodovodů a kanalizací ve vlastnictví HMP o 15 let. Tuto informaci bylo možné zjistit výhradně z Rámcové smlouvy o provozování vodovodů a kanalizací ve vlastnictví HMP, která byla **přílohou**

k důvodové zprávě, a to až při podrobném studiu smlouvy v bodě 4.9. Je logické, že v případě provozování vodáren se hodnota akcií provozní společnosti odvíjí od délky trvání smlouvy o nájmu a provozování. Pokud se délka trvání smlouvy prodlouží o dvojnásobek, mělo by to znamenat také růst hodnoty, a to minimálně o dvojnásobek. Žádná ze znaleckých společností provádějících ocenění pro HMP do svých ocenění faktor prodloužení nájemní smlouvy o 15 let nezahrnovala.

Přehled výsledků hospodaření PVK, a.s. Přehled dosahovaných zisků PVK (viz tabulka 6) v jednotlivých letech a jejich přepočtení na 34% podíl na zisku dokládá, že prodej za 880 044 858 Kč byl pro HMP ekonomicky nevýhodný. Kdyby město akcie PVK neprodalo, do roku 2008 by jen z podílu na zisku dostalo stejnou částku, jakou získalo v roce 2002 za nevratný prodej akcií. Navíc by stále vlastnilo 34% podíl akcií PVK a k tomu by mělo jistotu dalších pravidelných stamilionových příjmů do městského rozpočtu z provozování vodárenské infrastruktury.

rok	zisk celkem (v milionech korun)	zisk odpovídající 34% podílu
2004	468,458	159,276
2005	528,761	179,779
2006	579,299	196,962
2007	728,253	247,606
2008	623,084	211,849
CELKEM	2 927,727	995,429

79

Tabulka č. 8: Přehled výsledků hospodaření PVK, a.s., vlastní

⁷⁹ Ministerstvo spravedlnosti, OR, <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=75308>

Privatizací 66% podílu PVK stát jednorázově získal 6,1 miliardy Kč a Hlavní město Praha (HMP) získalo prodejem 34% podílu 880 miliónů Kč. Podpisem dlouhodobé nájemní smlouvy s PVK do roku 2028 si ovšem HMP uzavřelo cestu k dotačním prostředkům EU pro společnost PVS (!), tj. na obnovu infrastruktury, neboť by se dle názoru Evropské komise jednalo o skryté dotace soukromé společnosti.

Na základě všech výše uvedených informací nezbyvá než si položit otázku, proč se HMP zbavilo výnosného podílu ve společnosti PVK, který mohl zajistit společnosti dlouhodobé finanční zdroje na obnovu infrastruktury. Z porovnání dosavadního růstu ceny vodného a stočného u velkých vodáren v České republice je patrné, že cena vody v Praze roste oproti jiným velkým vodárnám poměrně málo (28,94 % za 5 let). Je ale otázkou, zda tento stav vývoje ceny vody není pouze dočasný.

Cenu vody v Praze může do budoucna ovlivnit např. výstavba nové čističky odpadních vod (ČOV) pro HMP a nezbytné investice do infrastruktury, která je v mnoha částech Prahy v kritickém stavu a na její opravu již dnes nejsou peníze. Částky potřebné např. na rekonstrukci a intenzifikaci ČOV na Císařském ostrově nebo na výstavbu zcela nové ČOV se odhadují na 10-30 miliard Kč, dle zvolené varianty. Prodeje akcií provázely okolnosti, které vyvolávají otázky, nakolik bylo jednáno v zájmu města Prahy a občanů. Mezi zarážející skutečnosti patří například následující:

- Rychlost prodeje podílu v PVS, kdy město Praha akcie prodalo za pouhé čtyři měsíce poté, co je bezúplatně nabylo od Fondu národního majetku.
- způsob a stanovení prodejní ceny akcií PVK, kdy znalecké posudky ve svém hodnocení podílu ve výši 34 % nezohledňovaly skutečnost, že provozní nájemní smlouva byla prodloužena o 15 let.
- nevyhlášení transparentního výběrového řízení se znalostí očekávané a dosažené ceny při výběrovém řízení Fondu národního majetku při prodeji 66 % podílu PVK, kdy očekávaná minimální nabídka byla stanovena na výši 1.370, - Kč za jednu akcii a vítězná nabídka byla nakonec 11.665 Kč za jednu akcii.
- Faktické zatajení před zastupiteli Prahy skutečnosti, že cena doporučená v ocenění znalců nezohledňuje prodloužení nájemní provozní smlouvy o celých 15 let.
- Reálně dosahované zisky Pražských vodovodů a kanalizací v letech následujících po této privatizaci dokládají celkovou nevýhodnost celé operace.⁸⁰

⁸⁰ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

6.6 Aktuální stav v Praze

Vzhledem k tomu, že otázka aktuálního stavu vodárenství v Praze jde již za rámec tématu této diplomové práce, ale na stranu druhou jde bezesporu o návaznost na toto téma, je zde tato situace, která je předchozím vývojem ovlivněna, rozebrána alespoň ve zkratce. V současné době je zásobování Pražanů pitnou vodou stále zajištěno prostřednictvím společnosti Pražské vodovody a kanalizace (PVK a.s.). Ta je, jak vyplývá i z předcházející části diplomové práce, součástí nadnárodní společnosti Veolia. Pražská vodohospodářská společnost a.s. (patřící městu) je vlastníkem infrastruktury (tedy trubek, kterými je voda rozváděna konečným uživatelům).

Vztahy mezi PVK a Hlavním městem Prahou, které podle řady kritiků byly pokřivené a pro město a potažmo stát i nevýhodné, byly v posledních letech v centru pozornosti jak politiků, zastupitelů, tak i medií a samotných občanů – odběratelů vody. Vyvrcholení tohoto „očistného“ procesu, který spočíval ve vypořádání převodu cenných papírů PVS, jako nabyvatele akciového podílu ve výši 49 % akcií PVK, bylo dne 20. 9. 2018 uhrazení kupní ceny ve výši **1 754 000 000 Kč** společnosti Veolia Central & Eastern Europe S.A. Současně byla sjednána opce na převod zbývajících 51 % akcií PVK na městskou společnost PVS k datu 31. 12. 2028. Tím město Praha, jako jediný akcionář PVS, vstoupila do modelu provozování vodohospodářské struktury na svém teritoriu jako rovnocenný partner. Podmínky sjednané touto smlouvou zaručují kontrolní pozici PVS při rozhodování o zásadních otázkách týkajících se provozu vodovodů a kanalizace na území Prahy. Mezi tyto otázky patří například uzavření akcionářské dohody, poskytnutí záruk za stav společnosti PVK ze strany prodávajícího (tedy Veolie), obsazení dohodnutých pozic ve statutárních orgánech PVK zástupci, kteří jsou delegováni ze strany PVS. Akcionářský podíl ve společnosti PVK tím Praze zajistí výkon efektivního dohledu nad činností provozovatele vodárenské infrastruktury.

Podle vedení Magistrátu se tímto krokem podařilo napravit nepochopitelné kroky předchozích vedení hlavního města, které prodejem v roce 2002 vedly k naprosté ztrátě kontroly nad touto důležitou vodohospodářskou společností. Důsledkem získání tohoto akciového podílu je možnost lepší kontroly cen vodného a stočného, což by mělo mít přímý dopad na finanční situaci obyvatel Prahy.

V poslední době se odehrála ještě jedna událost, která významně ovlivní situaci v této oblasti a tou je rekonstrukce úpravny vody Želivka – jejíž 2. etapa byla zahájena v říjnu 2018. Celková cena stavby je téměř 1,2 miliardy korun, přičemž je přislíbeno spolufinancování prostřednictvím Operačního Životního prostředí, a to ve výši cca 753 milionů korun. Dokončení stavby se předpokládá v prosinci 2021.⁸¹

Pro pochopení výchozích podmínek privatizace vodního hospodářství, resp. vodárenství, v České republice, je nutné uvést některá data statistického charakteru.

⁸¹ http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/index.html

V posledních letech meziročně došlo k poklesu celkových odběrů vody o 4,5 mil. m³ na hodnotu 1 630,4 mil. m³. Specifické množství vody fakturované domácnostem meziročně mírně vzrostlo o 0,4 litrů na osobu za 1 den, což činí 88,7 litrů na osobu za 1 den. V roce 2017 bylo 94,7 % obyvatel zásobováno vodou z vodovodu, na veřejnou kanalizaci bylo připojeno 85,5 % obyvatel ČR. Meziročně došlo ke zvýšení podílu připojených obyvatel na veřejný vodovod o 0,3 %, a ke zvýšení podílu připojených obyvatel na veřejnou kanalizaci o 0,8 %.

Pro výrobu pitné vody v roce 2017 bylo vyrobeno a určeno k realizaci 596,5 mil. m³ vody, přičemž pitná voda vyfakturovaná domácnostem a ostatním odběratelům tvořila 482,0 mil. m³. Meziročně došlo k nevýraznému zvýšení fakturované vody o 0,7 %. Z vyrobené pitné vody bylo 67,3 % využito v domácnostech. V roce 2017 bylo vodou z veřejných vodovodů zásobováno 94,7 % obyvatel ČR. Specifická spotřeba vody na jednoho obyvatele zásobovaného vodou z veřejného vodovodu z celkového množství vyrobené vody činila 165,0 /obyv. /1 den, což je o 1,5 % více než v roce 2016. Specifické množství vody fakturované domácnostem meziročně mírně vzrostlo o 0,4 litrů na osobu za 1 den, což činí 88,7 litrů na osobu za 1 den. ČR se řadí mezi státy s nejnižší spotřebou vody na jednoho obyvatele v rámci EU.

Ztráty pitné vody ve vodovodní síti se meziročně navýšily. V poměru k celkovému objemu vody vyrobené a určené k realizaci došlo k nárůstu z 15,4 % v roce 2016 na 16,4 % v roce 2017, ale přesto se stále drží na nízkých hodnotách oproti roku 2000, kdy tvořily 25,2 %. Ztráty pitné vody ve vodovodní síti jsou způsobeny haváriemi a úniky z veřejných vodovodů. Toto je jeden z faktorů, které budou i v budoucnosti způsobovat zvyšování ceny vody, resp. budou argumentačně využívány.

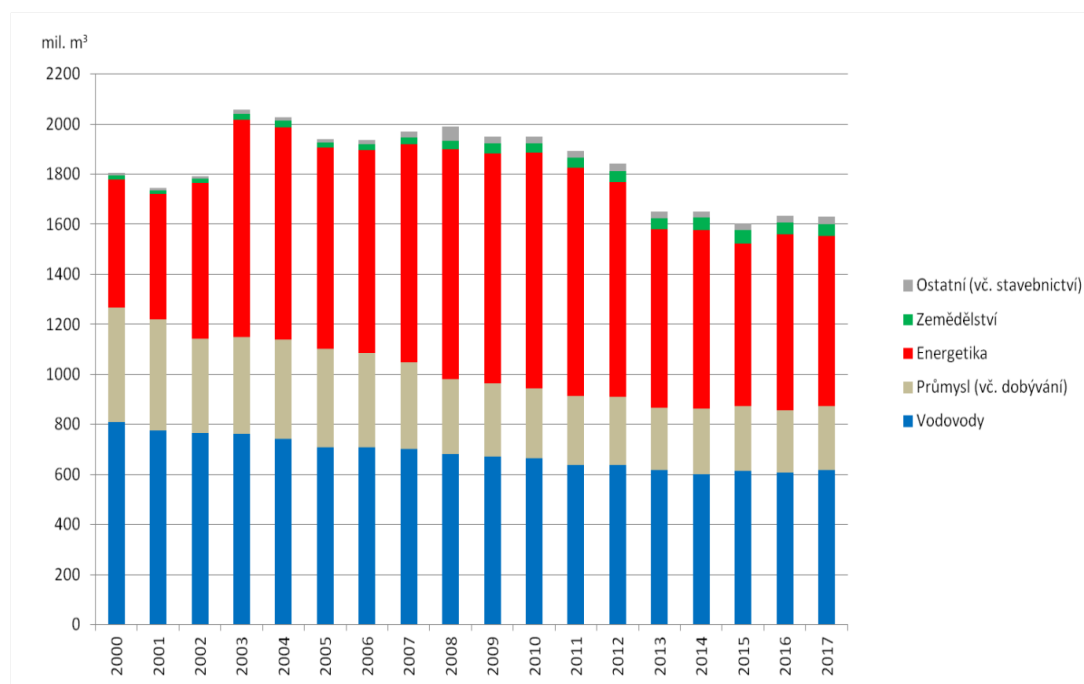
Odběry povrchové a podzemní vody jsou dány stavem ekonomiky, hydrometeorologickými podmínkami daného roku i chováním domácností. V roce 2017 byl celkový odběr 1 630,4 mil. m³, přičemž meziročně poklesly odběry o 0,3 %. Většinu odběrů je uskutečňováno z povrchových vod (77,3 % z celkových odběrů v roce 2017), menší část z vod podzemních (22,7 %). Dlouhodobě jsou nejvyšší odběry uskutečňovány pro energetiku (41,6 % v roce 2017). Při rozdělení celkových odběrů na odběry povrchové a podzemní vody jsou patrné rozdíly v zastoupení jednotlivých hospodářských sektorů ve zdroji odebírané vody, přičemž nejvýznamnějším odběratelem podzemní vody jsou vodovody pro veřejnou potřebu, tvoří 80,2 % z celkových odběrů podzemní vody.⁸²

⁸² <https://www.pvk.cz/vse-o-vode/pitna-voda/>

STATISTIKA

Celkové odběry vody jednotlivými sektory v ČR (mil. m³), 2000–2017

83

Obrázek č. 11: Celkové odběry vody jednotlivými sektory v ČR – STATISTIKA

V současné době je zásobování Pražanů pitnou vodou zajištěno prostřednictvím společnosti **Pražské vodovody a kanalizace (PVK a.s.)**.

Ta je, jak vyplývá i z předcházející části diplomové práce, součástí nadnárodní společnosti **VEOLIA CENTRAL & EASTERN EUROPE S.A.** držící 51 % akcií.

Pražská vodohospodářská společnost a.s. (patřící městu) je vlastníkem infrastruktury (tedy trubek, kterými je voda rozváděna konečným uživatelům). Aktuální ekonomické údaje, zveřejňované na různých webových portálech, včetně webu PVK ukazují, jak nerovnoměrné a nespravedlivé je rozdělován zisk z distribuce vody v Praze (ale stejné závěry je možné udělat u většiny dalších „prodejců“ vody a „správců infrastruktury“). Níže uvedená tabulka je důkazem, že kritika nastavení vztahů mezi těmito dvěma subjekty je oprávněná. Stejně oprávněné jsou i kritické hlasy, kterým se nelíbí vyvádění zisků mimo Českou republiku a také skutečnost, že i když se distribuce vody vrátí původním vlastníkům – tedy městům a obcím – tak bude akutní potřeba investovat velké částky do oprav zanedbané sítě, a proto skutečný zisk bude, ve srovnání s aktuálními zisky výrazně menší.

⁸³ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“ https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

**Zisky koncernu PVK a Městské společnosti PVS Praha
v milionech Kč**

<i>rok</i>	<i>zisk PVK</i>	<i>zisk PVS</i>
2001	82 641	14 923
2002	25 198	4 714
2003	408 588	2 978
2004	468 458	7 835
2005	528 761	2 663
2006	579 299	11 308
2007	728 253	14 722
2008	623 084	19 720
2009	401 247	9 600
2010	388 050	30 610
2011	366 370	9 603
2012	436 710	11 451
2013	429 553	9 066
2014	499 763	9 130
2015	532 000	7 603
2016	525 502	15 355
2017	499 699	12 555
2018	517 759	26 622

Tabulka č. 6, vlastní

84, 85

Na základě předcházejícího vývoje a vývoje cen vody se však stále častěji ozývají hlasy, že by se podmínky dodávek vody měly změnit, což samozřejmě předpokládá i změny nastavení vlastnických vztahů a dalších okolností. Poukazují na to nejen různé občanská sdružení, neziskové organizace, ale i část pražských zastupitelů a v poslední době i vláda České republiky.

⁸⁴ [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=pra%C5%B5%BEsk%C3%A1+vodoho&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=pra%C5%B5%BEsk%C3%A1+vodoho&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE)

⁸⁵ [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=Pra%C5%B5%BEsk%C3%A9+vodo&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=Pra%C5%B5%BEsk%C3%A9+vodo&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WITH&jenPlatne=PLATNE)

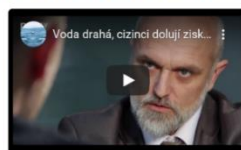
Je jasné, že současný vlastník, tedy společnost Pražské vodovody a kanalizace a.s., člen skupiny Veolia, se těmto tlakům brání, a to nejen aktivní mediální kampaní, ale v některých případech i trestními oznámeními pro údajné poškozování dobrého jména společnosti. Tyto útoky jsou především na skupinu okolo **Radka Novotného**, který provozuje webové stránky „Pravda o vodě“.

Ing. Radek Novotný dlouhodobě vyvíjí velké aktivity v oblasti odhalování praktik velkých vlastníků vodovodů a kanalizací. Současně v minulosti skoupil nevelké množství akcií vodárenských podniků, což mu umožnilo přístup na valné hromady a k relevantním dokumentům. Na jejich základě mnohdy napadal rozhodnutí valných hromad a tím ztěžoval jejich činnost. Největší kritika je přitom zaměřena na vyvádění zisků těchto společností do zahraničí a na skutečnost, že jen malá část se vrací do rekonstrukce infrastruktury, což se projeví i v budoucnosti, když se již „vlastníky vody“ opět stanou obce a města, případně stát. Dnes je Praha bohužel spíše příkladem, jak se problémy řešit nemají, což zřejmě nejvíc platí pro osobní dopravu v hlavním městě představující občas až neřešitelné problémy pro „zvykané Pražáky“. Jednou z méně viditelných oblastí je ale také pojetí pražského hospodářství, kontaminované heslem „česká voda do českých rukou“.⁸⁶

Obrázek č. 12:

Ing. Radek Novotný,
www.pravdaovode.cz

MAPA KORUPCE NEBO JEN VODÁRNÝ V ČESKÉ REPUBLICCE?

Stát, který nemá v rukou vodu a vše zásadní, co se vody týká, není svobodný stát. Je vazal toho, kdo to v rukou má

Veřejný sektor nemá správu vody ve svých rukou ve více než 1/2 republiky, z pohledu tržeb z vodného a stočného je to téměř 70%

Webový portál Naše voda např. informoval, že je zbytečné utrácení více než šesti miliard korun za vybudování nové Ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV) za situace, kdy bylo možné zhruba za třetinové náklady, než na jaké vyjde nová ÚČOV, zrekonstruovat stávající ÚČOV. Tento úmysl také považovala odborná autorita – společnost JASPERS analyzující velké vodohospodářské projekty pro potřeby Evropské Komise, za nesprávný, a proto Komisi nedoporučila vydávat na budování nové ÚČOV peníze evropských daňových poplatníků. Na výtky JASPERS přitom Praha nereagovala, respektive nedokázala zpracovat uspokojivé odpovědi, které by tak rozsáhlou investici obhájily. Protože ale komunikace mezi Prahou, JASPERS a EU není veřejně známa, šíří vedení Prahy, a to už dlouhodobě, mezi veřejností tezi, že peníze Praha nedostala kvůli dlouhodobé nevýhodné smlouvě s nadnárodní

⁸⁶ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

společností Veolia. Jenže právě Veolia nabízela prostřednictvím PVK Praze finanční spoluúčast při rekonstrukci stávající ÚČOV. „*PVK jsou připraveny vyjmout ÚČOV z provozní smlouvy,*“ uváděly PVK v roce 2012 dopise, který byl adresován tehdejšímu primátorovi Prahy. Zmiňované vyjmutí by přitom podle tehdejších pravidel Evropské Komise Praze využít dotací z EU umožňovalo. Na to si ale současné vedení Prahy patrně nemůže, nebo nechce vzpomenout. A nejen na to. „*PVK jsou připraveny nabídnout hlavnímu městu Praze kofinancování projektu na přestavbu ÚČOV. Toto řešení bude mít nižší dopad na růst cen vodného a stočného než při přijetí dotací, protože tam, kde jsou projekty financovány evropskými dotacemi, je nutné okamžitě zahájit obnovu celého infrastrukturního majetku, což vede k navýšení cen vodného a stočného,*“ informovaly PVK vedení Prahy.

Přesto se Praha rozhodla pro projekt nové ÚČOV, a v této souvislosti je proto vhodné ještě jednou odcitovat příslušnou pasáž z analýzy JASPERS: ... „*Bez ohledu na tyto skutečnosti je třeba říci, že ponechání „předem stanoveného“ technického řešení navzdory uznaným změnám návrhových přítokových parametrů povede k dalším nákladům (investičním i provozním), což nelze považovat za řešení v nejlepším zájmu spotřebitelů, případně investora poskytujícího financování. Vaše argumenty předložené v odpovědi proto nelze považovat ani za racionální, ani akceptovatelné,*“ uvádí se v odpovědi na argumentaci Prahy ohledně potřeby budování nové ÚČOV.⁸⁷

Druhým modelovým příkladem poněkud naivních představ vedení Prahy o problematice vodohospodářství je teze, podle níž získá Praha stamiliony korun ročně díky navýšení svého podílu v PVK. Již z uzávěrky PVK je zřejmé, že výše vybraných poplatků za vodné a stočné je něco úplně jiného než zisk. Zatímco tržby PVK v loňském roce dosáhly téměř 7 miliard korun, čistý zisk činil jen necelých 490 milionů korun. Polovina z toho je tak zhruba 250 milionů (což by byl onen zisk Prahy), není nicméně zřejmé, zdali bude možné obdobný zisk i nadále vytvářet, například proto, že rostou požadavky na investice do nových technologií na úpravu pitné vody a její čištění, i díky nadstandardně přísné tuzemské legislativě. Kromě toho, roste množství lokalit, které jsou na hranici své životnosti. Bude je třeba obnovovat intenzivněji než dosud. Na tyto účely přitom Praha inkasovala od Veolie v minulosti ročně zhruba 2 miliardy korun za pronájem „trubek“, teprve až v posledních letech je ale skutečně vkládala do obnovy sítí. Jinými slovy, „vybydlenost“ vodohospodářské infrastruktury v Praze se prohlubuje. Je tak otázka, zdali se Praze do akcí vložená investice vrátí za oněch deset let, jak si to naplánovali pražští radní. Nejspíš ale ne, takže si budou muset najít další výmluvy a nepřítel, které je o ony peníze připravil. Bohužel je ale třeba konstatovat, že Prahu a Pražany zatím o peníze připravuje vedení města.

⁸⁷ <http://www.praha.eu/jnp/cz/index.html>

V Praze v současné době (2019) probíhá živá diskuze o změnách ve vlastnictví vody. Všechny politické strany, zastoupené v Zastupitelstvu, se k tomuto tématu vyjadřují. Například Pirátská strana na svých webových stránkách uvádí:

„Vodovody a kanalizace v České republice se staly byznysem pro samozvané. To, co bylo prezentováno jako vstup strategického investora, je rafinovaná privatizace zisků a zestátnění nákladů. Jde o velký tunel na občany i samosprávy. Díky anti-privatizaci dnes musí obce a města hradit z vlastních rozpočtů stamilionové investice, které poté pronajímají koncernům za symbolický nájem 5000 Kč za rok. Zastupitelé ztratili reálnou možnost rozhodovat o ceně vody, připravili se o možnosti čerpání EU dotací a tím i obcím a městům chybí finance v jiných oblastech.“

„Opakovaně jsme se snažili dostat tohle téma na program zasedání zastupitelstva a na základě posudků vypracovaných městem jsme navrhovali, aby Praha smlouvu vypověděla. V platbách lidí za vodné a stočné odteklo díky politikům do Francie 6,5 miliardy korun z našich peněženek,“ uvedl pražský pirátský zastupitel Adam Zábranský.

„Každý občan má právo na sociálně únosnou cenu vody. Vodárenství musí být služba nikoliv kšeft. Voda, vodárenská infrastruktura a její správa se musí vrátit do rukou státu či samosprávných celků. Jedním z našich prvních kroků v poslanecké sněmovně bude právě toto téma a iniciace práce na Státní vodárenské koncepci,“ dodává Dana Balcarová, garant programu pro oblast životního prostředí České pirátské strany⁸⁸.

Poněkud odlišný přístup ve vztahu k vodě ukazuje Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), tedy strana, která podle některých kritiků nese část viny za současný tristní stav. Ve svém programu se sice vodě věnuje, ale spíše v oblasti jejího udržení v přírodě, tedy v oblasti boje proti suchu. I když bod jejich program, týkající se pražských občanů a snahy o snižování jejich životních nákladů, je na webových stránkách ČSSD uveden, tak hovoří pouze o dopravě, školství, bydlení a bezpečnosti. Otázka ceny vody je naprosto opomíjena.⁸⁹

Existuje řada zahraničních firem, ale i soukromých investorů, kteří vycítili obrovskou ziskovost dodávek pitné vody. Mezi zahraniční subjekty obchodující s pitnou vodou jsou Veolia, Suez, Energie AG, Aqualia, NGW. Největší problémy existují v Čechách a na Severní Moravě. V našem kraji se to týká Vodáren a kanalizací Zlín, a.s.

Města a obce prostřednictvím vodárenských společností přišly o desítky miliard korun, které otekly do zahraničních firem a nebyly investovány do vodárenské infrastruktury. Vodárenské společnosti, vlastněné zahraničním kapitálem zároveň přišly o možnost získat dotace na rekonstrukci či modernizaci. A tohle vše nakonec zaplatí občané zvýšenou cenou vodného a stočného. Příkladem může být VaK Zlín,

⁸⁸ [www.pirati.cz\(https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/vratte-vodu-mestum-a-krajum.html\)](https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/vratte-vodu-mestum-a-krajum.html), staženo 5.4.2019

⁸⁹ [www.cssd.czhttps://www.cssd.cz/aktualne/blogy/voda-je-nejdulezitejsi-pro-zemi-i-pro-cloveka/](https://www.cssd.cz/aktualne/blogy/voda-je-nejdulezitejsi-pro-zemi-i-pro-cloveka/)

kde existuje na třicet let vazalská smlouva s francouzskou Veolií, kdy cena kubíku vody dosahuje 86,71Kč a je nejvyšší v kraji.

Přítom rozhodnutím soudů v letech 2010 až 2016 bylo prokázáno, že privatizace VaK Zlín v roce 2004 proběhla protiprávně a byla nemravná. Nicméně od té doby se vedení VaK Zlín odvolává a umožňuje tak další odtékání zisků z této společnosti do zahraničí. Odhaduje se, že škoda pro města a obce dosahuje 1,2 miliardy korun, přitom odměny členů představenstva i dozorčí rady přesahují součty odměn u třech dalších vodárenských firem, které dodávají vodu do zbývajících okresů Zlínského kraje. Ale tyto firmy ovládají města.

Je otázkou, proč nekoná současné vedení radnice ve Zlíně, které si do řídicích orgánů VaK Zlín dosadilo své lidi. Proč od roku 2010 nekoná primátor zvolený za STAN a jeho radniční koalice a proč umožňují, aby občané platili nejvyšší ceny. Proč stále existuje špatná smlouva, která provozní část přičkla Veolii a infrastrukturu pro veřejný subjekt. Proč moravskou vodu prodávají cizinci, kteří do zahraničí odvádějí zisky získaných z peněz občanů. To jsou otázky, na které by měli kompetentní komunální politici odpovědět. A voliči by se jich měli ptát.

Praha chce získat sto procent Pražských vodovodů a kanalizací

Pražští radní rozhodli, že chce město získat 100 procent akcií společnosti Pražské vodovody a kanalizace (PVK). Firma vlastněná francouzskou Veolií má městskou vodohospodářskou síť v nájmu do roku 2028.

O záměru získat PVK hlasovali radní letos už jednou. „Od původního usnesení se to aktuální liší v tom, že nyní schválili cílový stav sto procent akcií, kdežto původně bylo, že chtějí získat až sto procent,“ řekla bývalá pražská primátorka Adriana Krnáčová (ANO).

Záměr nakoupit akcie společnosti chce město stvrdit podpisem memoranda mezi Prahou a PVK. „Momentálně jej mají právníci. Chceme vytvořit férové podmínky pro to, abychom akcie mohli získat,“ dodala primátorka. Prvním krokem podle ní bude odkup asi 34 % akcií. Kdy a zda se tak stane, bude záležet například na konkrétní dohodě s PVK a ocenění majetku firmy.

Veolia dala za PVK sedm miliard

Metropolitní vodní hospodářství provázají složité smluvní vztahy, o jejichž nevýhodnosti se diskutuje řadu let. PVK v 90. letech od státu koupila francouzská Veolia. Vodovodní síť má na základě dodatku z roku 2013 pronajatou od městské Pražské vodohospodářské společnosti do roku 2028.

Ročně PVK utrží pět miliard korun, Praze za pronájem vrací asi dvě miliardy korun a další částky vkládá do oprav sítí. Francouzská firma v minulosti za ovládnutí PVK zaplatila sedm miliard korun, většina peněz se podle vedení PVK rozpustila ve státním rozpočtu.⁹⁰

Pražské vodovody a kanalizace (PVK)

- Společnost provozuje vodohospodářskou infrastrukturu v Praze. Zabývá se výrobou a distribucí pitné vody a odváděním a čištěním odpadních vod.
- Zajišťuje výrobu vody pro 1,27 milionu obyvatel Prahy a dalších 60 tisíc obyvatel Středočeského kraje.
- Provozuje úpravny vody Káraný a Podolí. Vodárna v Podolí je pouze rezervním zdrojem. Z úpravny vody Želivka vodu nakupuje.
- Jako akciová společnost vznikla v roce 1998, je právním nástupcem státních podniků Pražské vodárny a Pražská kanalizace a vodní toky. Jediným akcionářem je v současnosti firma Veolia Central & Eastern Europe.

Praha spustila novou linku čističky za šest miliard. Městu bez ní hrozily milionové sankce.

Na pražském Císařském ostrově začala fungovat nová vodní linka Ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV). Linka, která je součástí velkého projektu modernizace čističky, se stavěla téměř tři roky a připravovala od roku 2004.

Ústřední čistička odpadních vod (ÚČOV) v Praze stála 6,1 miliardy korun, které město muselo zaplatit samo, protože se nepodařilo získat peníze z EU.

Ve zkušebním provozu bude linka do konce roku 2019.⁹¹

⁹⁰ <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2098856-praha-chce-ziskat-sto-procent-prazskych-vodovodu-a-kanalizaci>, 25. 4. 2017, ČTK Autor: Mlejnková Alexandra

⁹¹ <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2599394-praha-spustila-novou-linku-cisticky-za-sest-miliard-mestu-bez-ni-hrozily-milionove>

Obrázek č. 13, 14 – Nová vodní linka Ústřední čistírny odpadních vod na Císařském ostrově

Obrázek č. 15, 16 – Nová vodní linka Ústřední čistírny odpadních vod na Císařském ostrově

Linka bude tři měsíce pěstovat bakterie

Podle ředitele provozní divize Pražské vodohospodářské společnosti (PVS) Jiřího Rosického se nyní budou 99 dní bakterie pěstovat, poté by měla linka fungovat na sto procent. Do konce roku 2019 bude nicméně ve zkušebním provozu, kdy se bude testovat, jestli nové zařízení odpovídá stanoveným parametrům.

Větší množství bakterií je podle odborníků dáno zvýšeným objemem a strukturou tuků v odpadních vodách. Je to trend teprve několika posledních let a není úplně jasné, proč k němu dochází. Může to být způsobeno například změnou stravy obyvatel. Lidé by každopádně podle vodohospodářů neměli například vylévat olej po smažení do odpadu.⁹²

Zodpovědnost za případné závady a jejich odstranění ponese sdružení dodavatelských firem SMP CZ, Hochtief CZ, Degremont, WTE Wassertechnik. Ve zkušebním provozu bude linku provozovat firma Pražské vodovody a kanalizace (PVK), která má do roku 2028 pronajatou pražskou vodohospodářskou infrastrukturu a provozuje starou vodní linku. Poté přejde provoz pod městem vlastněnou PVS.

Příprava stavby nové linky začala v roce 2004. Se samotnou realizací se ale začalo až v říjnu 2015 a otevření se několikrát odsouvalo. Práce měly původně vyjít na 5,8 miliardy korun, nakonec se prodražily o téměř 300 milionů. Důvodem jsou náklady vzniklé v důsledku povodní v roce 2013 a následné nutnosti rozšířit protipovodňovou ochranu z původní pětileté na dvacetiletou vodu. Požadovala to pojišťovna, která jinak nebyla ochotna novou stavbu pojistit.

S rozšířenou ochranou by linka měla být schopná provozu i při povodních na úrovni dvacetileté vody a po uzavření by měla odolat i povodni ještě o půl metru vyšší, než byla ta v roce 2002. Umožní to čerpací stanice, která bude vyčištěnou vodu vypouštět do řeky.

Unii vadila smlouva s PVK

Nad rámec původního zadání bylo také nutné přidat technologii, která umožňuje skrápět hladinu čištěných vod v lince vodou v případě, že se na ní začne tvořit pěna. Podle vodohospodářů se to v poslední době děje častěji kvůli většímu množství vláknitých bakterií, které ve vodě žijí. V roce 2015 kvůli pění stará linka řešila dokonce havarijní situaci.

⁹² <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2599394-praha-spustila-novou-linku-cisticky-za-sest-miliard-mestu-bez-ni-hrozily-milionove>

Město původně počítalo s tím, že velkou část nákladů pokryje z evropských fondů. Evropským institucím se nicméně nelíbila délka smlouvy, kterou má Praha až do roku 2028 uzavřenou s PVK. Firmu v 90. letech od státu koupila Veolia. Město tak evropské peníze nezískalo a stavbu hradilo ze svého rozpočtu a z poplatků za vodné a stočné. Současné vedení města má ambici PVK postupně ovládnout. Ve čtvrtek proto dokončí nákup 49 procent akcií v PVK. Součástí dohody je i opce na nákup zbylých 51 procent.

Hrozba milionových sankcí

Stávající vodní linka, která nyní čistí pražské odpadní vody, nesplňuje ekologické požadavky české ani evropské legislativy, zejména pokud jde o obsah dusíku ve vypouštěné vodě. Původně měla Praha začít plnit přísnější ekologické limity už od roku 2011, vyjednala si ale výjimku. Bez ní by městu hrozily vysoké finanční sankce od EU.

Po zprovoznění nové linky se pražské splašky rozdělí. Polovina se bude čistit v nové, druhá ve staré vodní lince. Ta by se v rámci celkové modernizace ÚČOV měla začít opravovat v roce 2021. Dostane se díky tomu na podobnou úroveň technologií jako nová čistička. Po roce 2024 začne i modernizace technologie nakládání s kaly, které při čištění vznikají. Denně je to třicet nákladních aut, jež se odvázejí na skládku. Možnost skládkování ale v roce 2024 skončí.

Čistírna na Císařském ostrově slouží od roku 1966. V 80. a 90. letech prošla kvůli navýšení kapacity rekonstrukcí. Každý den vyčistí asi 300 tisíc metrů kubických odpadních vod. Denně zpracuje 200 tun kalů a v lapačích zachytí zhruba dvacet tun štěrku, kamínků a písku. Ve vyhnívacích nádržích čistírna vyrábí bioplyn i elektrickou energii.

Odpadní voda v první fázi prochází lapačem štěrku a takzvanou česlovnou, kde se oddělí odpadky. Další lapače zadrží jemný písek a poté je voda vháněna do čtyř kruhových nádrží, v nichž se ukládá surový kal. Mechanicky vyčištěná voda se následně míchá s biologickým kalem. Ten obsahuje bakterie a mikroorganismy, pro které je špína ve vodě potravou. Celý proces končící průzračnou vodou trvá asi osm hodin.⁹³

⁹³ <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2599394-praha-spustila-novou-linku-cisticky-za-sest-miliard-mestu-bez-ni-hrozily-milionove>

7 Výsledky

7.1 Ekonomické dopady na odběratele

Ekonomické dopady na odběratele pitné vody jsou závislé na ceně vody. Vývoj jejího růstu je podkladem pro analýzu ekonomických dopadů na obyvatelstvo.

Do roku 1990 platily domácnosti silně dotované vodné ve výši 0,60 Kčs za m³ a stočné 0,20 Kčs za m³, celkem tedy 0,80 Kčs za m³. Jak již bylo uvedeno, toto vodné a stočné se od roku 1953 nezměnilo. Vyšší náklady na výrobu pitné vody byly nejprve hrazeny vyšší cenou, kterou platili ostatní, zejména průmysloví odběratelé, od roku 1967 ve výši vodného 3,70 Kčs a stočného 2,35 Kčs, celkem tedy 6,05 Kčs za m³ fakturované vody, tzn. 7,6krát více než domácnosti. Když ani toto nestačilo, byl schodek hospodaření podniků Vodovodů a kanalizací hrazen prostřednictvím Krajských národních výborů dotací ze státního rozpočtu, která v roce 1990 dosahovala 2 miliard Kčs ročně. V rámci transformace bylo postupně upuštěno od státem určených jednotných celostátních cen. V roce 1992 byly ještě v rámci regulace cen stanoveny maximální sazby vodného pro domácnosti 5 Kč za m³ a stočného 4 Kč za m³. Ostatní odběratelé platili ceny smluvní. S účinností od 15. 5. 1993 byly maximální ceny pro domácnosti zrušeny a bylo zavedeno věcné usměrňování cen pro všechny odběratele, kdy prodávající může do ceny zahrnout pouze ekonomicky oprávněné náklady a přiměřený zisk. Od roku 1994 nejsou již na vyrovnání největších rozdílů poskytovány dotace ze státního rozpočtu.

Do roku 1997 byly ceny rozdílné pro domácnosti a jiné odběratele. Po tomto roce se ceny sjednotily, což však pro domácnosti znamenalo další významný růst. Tento vývoj dokumentuje následující tabulka, zveřejněná na webových stránkách společnosti.

V roce 2017 byla dle šetření Českého statistického úřadu průměrná cena bez DPH pro vodné 37,20 Kč/m³ a průměrná cena pro stočné představuje po zpřesnění metodiky výpočtu 32,80 Kč/m³, celkem 70 Kč.

Před účinností novely zákona č. 76/2006 Sb., tedy do roku 2006, byly informace o průměrné výši ceny pro vodné a stočné stanovovány na základě údajů, které na požádání MZe zasílali vybraní provozovatelé vodovodů a kanalizací. Novelou zákona byla vlastníkům, popřípadě provozovatelům, pokud byli vlastníkem zmocnění, v souladu s ustanovením § 36 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (Zákon o vodovodech a kanalizacích), stanovena povinnost každoročně, nejpozději do 30. 4. následujícího kalendářního roku, zaslat na MZe úplné informace o porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné a dosažené skutečnosti v předchozím kalendářním roce.⁹⁴

⁹⁴ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-274>, Zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb.

Údaje o cenách s DPH získává MZe šetřením, průměry jsou získávány váženým průměrem. Z tohoto důvodu jsou uvedeny pouze údaje zjištěné šetřením ČSÚ, jako podíl tržeb od odběratelů a množství dodané pitné vody a odvedených odpadních vod (od roku 2013 nově včetně zpoplatněných srážkových vod).

Souhrnné údaje ČSÚ za ČR nejsou získány jako vážený průměr a nelze je tedy srovnávat s údaji z podkladů MZe. Podle šetření ČSÚ byla nejvyšší průměrná cena pro vodné zjištěna v kraji Ústeckém, kde dosáhla hodnoty 43,4 Kč/m³. V poměru s celorepublikovým průměrem tak byla vyšší o 16,7 %.

Nejvyšší průměrná cena pro stočné byla v kraji Libereckém, která při výši 42,2 Kč/m³ byla o 28,7 % vyšší než celorepublikový průměr. Naopak nejnižší průměrná cena pro vodné (32,5 Kč/m³) byla v kraji Olomouckém a nejnižší průměrná cena pro stočné (27,0 Kč/m³) v kraji Plzeňském.

V Praze byla uskutečněna největší privatizace vodního hospodářství v České republice. Vše začalo na Ministerstvu financí. Rozhodnutím MF ČR vznikly dvě akciové společnosti – Pražské vodovody a kanalizace a.s., největší vodárenská společnost v ČR, a Pražská vodohospodářská společnost a.s., která se stala vlastníkem vodohospodářské infrastruktury v Hlavním městě Praha. Zakladatelem a zároveň jediným akcionářem byl Fond národního majetku. Na základě rozhodnutí Ministerstva financí České republiky podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, bylo rozhodnuto o privatizaci všech 100 % akcií PVK. Prodej 66 % akcií byl ve veřejné soutěži, zbylých 34 % byl neúplatným převodem na Hlavní město Praha. Za 66 % akcií PVK zaplatila Veolia Česká republika, a.s. částku 6 099 651 830 Kč. V červnu 2002 již Hlavní město Praha vlastnilo zbývajících 34 %. Čtyři měsíce na to zastupitelstvo MHP odsouhlasilo prodej zbývajícího podílu v PVK. Bez výběrového řízení a za extrémně krátké doby prodalo HMP 34 % akcií PVK Francouzům. Na 34 % akcií PVK byly vyhotoveny tři znalecké posudky, nejvyšší cena byla stanovena na částku 880 000 000 Kč, smlouva s PVS měla trvání do roku 2013. Dne 2. 10. 2002, ve středu večer, předložila Rada Hlavního města Prahy zastupitelům návrh k prodeji 34 % akcií PVK. Dne 3. 10. 2002, ve čtvrtek ráno, zastupitelé odsouhlasili prodej akcií Francouzům za částku 880 000 000 Kč. Ve zprávě nebyl uveden jediný argument proti prodeji akcií a nebylo v ní ani uvedeno, resp. bylo zatajeno, že prodej akcií bude doprovázet prodloužení nájemní smlouvy s PVS o **15 let**, což byl zásadní fakt, který znamenal, že Vivendi Water bude jako 100% vlastník společnosti PVK provozovat vodovody a kanalizace pro Hlavní město Praha až do roku 2028!

Veřejný sektor přišel podle Transparency International privatizací vodáren do roku 2009 o zisky ve výši až devíti miliard korun!⁹⁵

⁹⁵ Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009

Zřejmě žádná jiná komodita nezdražila od začátku 90. let v Česku tak výrazně jako voda „z kohoutku“. V roce 2015 stoupla podle Sdružení oborů vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK) její cena ve srovnání s loňskem v průměru o dalších sedm až osm procent a pohybovala se v průměru už kolem 80 korun za metr krychlový.

Za posledních 23 let tak zdražila voda stonásobně. Jak již bylo uvedeno, ještě v roce 1990 se totiž platilo za kubík vody pouhých 80 haléřů.

Zatímco ceny kohoutkové vody se prudce zvedly, její spotřeba postupně klesá, což je výsledkem jednak zdokonalování příslušných technologií, jednak odpovědnějším přístupem konečných spotřebitelů, kteří s vodou začali šetřit.

Pokud tento trend bude dále pokračovat, denní spotřeba na hlavu bude proti roku 1990, kdy činila 170 litrů, brzy poloviční. V roce 2015 připadala v průměru na každého Čecha spotřeba 94 litrů vody za den. Lidé se tak snaží snížením spotřeby vody šetřit rodinné rozpočty, bohužel ale marně.

Cena vody v první polovině devadesátých let stoupla asi patnáctinásobně. Po roce 1994, kdy stát přestal dotovat výdaje vodárenských společností na výrobu, distribuci a čištění vody, v růstu pokračovala.

Nyní ji podle vodárenských firem ovlivňují hlavně investice do výstavby nových kapacit, případně opravy stávajících vodovodních a kanalizačních řadů. Do rostoucích koncových cen vody se promítlo i postupné zvyšování snížené sazby DPH z 5 % v roce 2007 až na 15 % v roce 2014.

Vývoj cen vody reguluje do určité míry stát. Při stanovování cen za vodné a stočné pro domácnosti musí vodárenské společnosti totiž vycházet z Cenového výměru ministerstva financí. Do cen vodného a stočného však potom mohou zahrnout i své investice a náklady spojené s distribucí vody a připočítat si k tomu „přiměřený“ zisk.

V roce 1995, kdy stát vodu již nedotoval, činilo například vodné a stočné v Praze 15 korun za kubík. Průměrná mzda v České republice byla v té době podle Českého statistického úřadu 8 307 Kč.

Tempo zdražování vody vynikne i při srovnání s inflací. Zatímco mezi lety 1995 až 2012 se spotřebitelské ceny přibližně zdvojnásobily, voda zdražila pětinašobně, tedy dvaapůlkrát rychleji než průměr ostatních cen.

Jen pro srovnání: benzín stál v roce 1990 asi 16 Kč za litr a v roce 2011 se podle statistiků zvýšil na zhruba dvojnásobek. V reálných cenách tak jeho cena o dost klesla. S placením účtů za vodu společně se složenkami za další energie má tak problém stále více českých domácností. Jen od roku 2007 vzrostla průměrná cena vody v Česku o více než třetinu. Mezi cenami v jednotlivých regionech jsou rozdíly i v desítkách korun za krychlový metr. Výběr dodavatele vody však lidé, kteří nemají vlastní studnu, na rozdíl od elektřiny či plynu nemohou nijak ovlivnit. Současné nastavení smluv se soukromými provozovateli navíc městům a obcím komplikuje přístup k dotacím z EU.

Byla vytvořena tabulka pro 14 krajů (včetně Prahy), kde za rok 2017 je uveden **podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů**. Bylo zjištěno, že zásobování obyvatel z vodovodů je nejrozšířenější v celé České republice. Např. Praha a Karlovarský kraj má 100% zásobení vodou z vodovodů.

Podíl ztrát z vyrobené vody se pohybuje kolem 16 %, a i přes stálé snižování ztrát vody cestou k odběrateli to je velký problém. Vodohospodářské soustavy, potrubí a vedení vod nejsou úplně „v nejlepší kondici“. Je zřejmé, že nulových ztrát nelze nikdy dosáhnout.

Statistické údaje vodovodů a kanalizací v ČR za rok 2017 ⁹⁶

Období 2017	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Voda vyrobená celkem (tis. m ³)	Voda vyrobená určená k realizaci (tis. m ³)	Voda fakturovaná (tis. m ³)		Podíl ztrát z vody vyrobené určené k realizaci (%)
				celkem	z toho domácnostem	
Česká republika	94,7	603 750	596 522	481 973	324 477	16,4
Hlavní město Praha	100,0	103 784	97 381	81 257	51 270	15,1
Středočeský kraj	86,4	58 784	62 897	51 556	36 141	15,3
Jihočeský kraj	90,7	34 319	32 653	26 163	17 892	17,8
Plzeňský kraj	85,0	31 604	31 623	25 016	15 921	18,4
Karlovarský kraj	100,0	19 319	17 515	14 555	9 240	14,4
Ústecký kraj	97,8	49 981	51 499	36 763	26 245	24,9
Liberecký kraj	92,4	25 828	25 762	18 456	12 897	22,4
Královéhradecký k.	94,5	30 540	30 922	23 241	15 228	21,1
Pardubický kraj	97,7	27 358	27 484	22 273	14 391	16,0
Kraj Vysočina	96,1	23 941	25 921	21 422	14 119	15,5
Jihomoravský kraj	95,3	63 642	63 363	55 281	38 108	10,7
Olomoucký kraj	93,3	28 817	31 056	25 750	18 006	13,9
Zlínský kraj	97,5	29 953	29 852	23 507	15 760	17,8
Moravskoslezský k.	99,9	75 880	68 595	56 732	39 258	13,6

Tabulka č. 7: Územní srovnání odběrů vody z vodovodů, rok 2017, vlastní

⁹⁶ <https://www.czso.cz/csu/czso/vodovody-kanalizace-a-vodni-toky-2017>

7.2 Vlastní výpočty – dedukce

Zatímco všechny tři druhy privatizací v České republice v době privatizační eufórie proběhly na Moravě, jednalo se o privatizace SmVak Ostrava, VaK Zlín a VaKro Kroměříž, a všechny tři dopadly pro města a obyvatele katastrofálně, velká privatizace vodohospodářského systému Pražské vodovody a kanalizace v Praze (PVK) nebyla příliš zviditelňována na veřejnosti.

Bylo to z jednoho prostého důvodu. Pražané, prostřednictvím svých volených politických zástupců v roce 2002, sami „věnovali“ pražskou vodu do rukou francouzské vodohospodářské společnosti Veolia Česká republika, a.s. (dříve VIVENDI WATER ČESKÁ REPUBLIKA, s.r.o.). Stará politická garnitura se k této privatizaci nechtěla nikdy vrátet a teprve noví politici z „nových“ politických stran (ANO, Piráti) po šestnácti letech s hrůzou zjistili, co se vlastně stalo, ale hlavně, jaké jsou důsledky privatizace vody v Praze. Dalším důvodem bylo, že tato privatizace je nevratným procesem a v podstatě nejde napravit, aniž by to nestálo „velký balík peněz“. V neposlední řadě šlo také zřejmě o podvod jistých zúčastněných osob na této privatizaci.

Na základě zjištěných a vyhodnocených informací, zejména k obchodním firmám Veolia Česká republika, a.s., Pražské vodohospodářské společnosti a.s., a Pražské vodovody a kanalizace, a.s., ve které vlastní Magistrát hl.m. Prahy od roku 2019 49 %, **byly provedeny vlastní propočty, dedukce a zjištění, co Prahu a její občany v „blízké“ budoucnosti čeká.**

PRAHA PVK a.s.	Období	Cena vody za m ³ (v Kč, včetně DPH)		
		Vodné	Stočné	Celkem
Domácnosti	31.12.1990	0,60	0,20	0,80
	1.1.1991 - 1.8.1992	1,50	1,50	3,00
	1.9.1992 - 14.5.1993	5,00	4,00	9,00
	15.5.1993-31.1.1994	7,10	5,40	12,50
	1.2.1994 - 31.1.1995	8,40	6,60	15,00
	1.2.1995 - 31.1.1996	9,20	7,10	16,30
	1.2.1996-31.12.1996	10,61	7,96	18,57
	1.1.1997 -31.12.1997	12,18	9,49	21,67
Ostatní	- 31.12.1990	3,70	2,35	6,05
	1.1.1991 - 30. 6.1992	4,50	3,50	8,00
	1.7.1992 - 30.12.1992	6,00	4,50	10,50
	1.1.1993 - 31.1.1993	6,30	4,73	11,03
	1.2.1993 - 14.5.1993	8,40	6,00	14,40
	15.5.1993 - 31.1.1994	9,60	6,00	15,60
	1.2.1994 - 31.1.1995	12,20	7,60	19,80
	1.2.1995 - 31.1.1996	13,35	8,23	21,58
	1.2.1996 - 31.12.1996	14,18	9,14	23,32
	1.1.1997 - 31.12.1997	14,18	10,30	24,48
Od roku 1998 sjednoceno	1.1.1998 - 31.1.1999	14,62	11,57	26,19
	1.2.1999 - 31.12.1999	16,81	13,14	29,95
	1.1.2000 - 31.12.2000	18,64	13,99	32,63
	1.1.2001 - 31.12.2001	19,77	15,33	35,10
	1.1.2002 - 31.12.2002	20,65	17,12	37,77
	1.1.2003 - 31.12.2003	20,72	17,85	38,57
	1.1.2004 - 31.12.2004	21,95	19,48	41,43
	1.1.2005 - 31.12.2005	22,79	19,96	42,75
	1.1.2006 - 31.12.2006	23,51	20,85	44,36
	1.1.2007 - 31.12.2007	26,74	22,93	49,67
	1.1.2008 - 31.1.2008	27,76	23,81	51,57
	1.2.2008 - 12.1.2009	28,54	24,47	53,01
	13.1.2009 - 31.12.2009	30,04	25,08	55,12
	1.1.2010 - 31.12.2010	30,63	25,88	56,51
	1.1.2011 - 31. 12.2011	34,39	26,00	60,39
	1.1.2012 - 31. 12.2012	38,05	28,30	66,35
	1. 1. 2013 - 31.12.2013	43,02	31,33	74,35
	1.1.2014 - 31.12.2014	43,84	32,0	75,84
	1.1.2015 - 31.12.2015	44,71	32,94	77,65
	1.1.2016 - 31.3.2016	44,14	34,86	79,00
1. 4. 2016 - 31. 12. 2016	46,75	38,43	85,18	
1. 1. 2017 - 31. 12. 2017	46,43	38,99	85,42	
Tabulka č. 8:	1. 1. 2018 - 31. 12. 2018	48,30	39,09	87,39
Ceny vody v ČR	1. 1. 2019 – 31. 12. 2019	48,96	40,70	89,66

97

⁹⁷ <https://www.pvk.cz/vse-o-vode/cena-vodneho-a-stocneho/vyvoj-vodneho-a-stocneho-v-praze/>

Vývoj cen vodného a stočného
(za m³, v Kč vč. DPH, od roku 2000 do 2019 v Praze)

VZESTUPNÁ TENDENCE

Rok	Extra navýšení	Cena vody Kč / m ³	Roční změna ceny		
			Zvýšení o Kč / 1 m ³	% změny k předchozímu roku	% změny k roku 2000 nárůstem
1999	Kč / m ³	Kč / m ³			
2000		32,63			100,00%
2001		35,10	2,47	7,57%	107,57%
2002		37,77	2,67	7,61%	115,75%
2003		38,57	0,80	2,12%	118,20%
2004		41,43	2,86	7,42%	126,97%
2005		42,75	1,32	3,19%	131,01%
2006		44,36	1,61	3,77%	135,95%
2007		49,67	5,31	11,97%	152,22%
2008		51,57	1,90	3,83%	158,04%
2009		53,01	1,44	2,79%	162,46%
2010		56,51	3,50	6,60%	173,18%
2011		60,39	3,88	6,87%	185,08%
2012		66,35	5,96	9,87%	203,34%
2013		74,35	8,00	12,06%	227,86%
2014		75,84	1,49	2,00%	232,42%
2015		77,65	1,81	2,39%	237,97%
2016		85,18	7,53	9,70%	261,05%
2017		85,42	0,24	0,28%	261,78%
2018		87,39	1,97	2,31%	267,82%
2019		89,66	2,27	2,60%	274,78%
			57,03		
			3,00		

(CENY VODY JSOU REGULOVÁNY MF a MZE ČR)

Tabulka č. 9, vlastní

DEDUKCE 1 – VZESTUPNÁ TENDENCE

Vývoj cen vodného a stočného v letech 2020 až 2030 v Praze pro běžného občana (domácnost), cena za 1 m³, v Kč vč. DPH, bez uplatnění odpočtu 15 % DPH.

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA 1

Rok	Extra navýšení	Cena vody	Roční změna ceny		
			Zvýšení o Kč / 1 m ³	% změny k předchozímu roku	% změny k roku 2000 nárůstem
1999	Kč / m ³	Kč / m ³			
2000		32,63			100,00%
2001		35,10	2,47	7,57%	107,57%
2002		37,77	2,67	7,61%	115,75%
2003		38,57	0,80	2,12%	118,20%
2004		41,43	2,86	7,42%	126,97%
2005		42,75	1,32	3,19%	131,01%
2006		44,36	1,61	3,77%	135,95%
2007		49,67	5,31	11,97%	152,22%
2008		51,57	1,90	3,83%	158,04%
2009		53,01	1,44	2,79%	162,46%
2010		56,51	3,50	6,60%	173,18%
2011		60,39	3,88	6,87%	185,08%
2012		66,35	5,96	9,87%	203,34%
2013		74,35	8,00	12,06%	227,86%
2014		75,84	1,49	2,00%	232,42%
2015		77,65	1,81	2,39%	237,97%
2016		85,18	7,53	9,70%	261,05%
2017		85,42	0,24	0,28%	261,78%
2018		87,39	1,97	2,31%	267,82%
2019		89,66	2,27	2,60%	274,78%
			57,03		
			3,00		
2020	1,18	90,84	1,18	1,32%	278,39%
2021	1,30	92,14	1,30	1,44%	282,39%
2022	1,44	93,58	1,44	1,56%	286,81%
2023	1,59	95,18	1,59	1,70%	291,68%
2024	1,76	96,94	1,76	1,85%	297,08%
2025	1,94	98,88	1,94	2,01%	303,03%
2026	2,15	101,03	2,15	2,17%	309,62%
2027	2,37	103,40	2,37	2,35%	316,89%
2028	2,62	106,02	2,62	2,54%	324,93%
2029	2,90	108,92	2,90	2,73%	333,81%
2030	3,20	112,13	3,20	2,94%	343,63%
			22,47		
			2,04		

Tabulka č. 10, vlastní

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA 1

První způsob predikce byl klasickým lineárním regresním modelem a trendovou funkcí pokračoval v linii zdražování pražské vody, ke které postupně a neustále docházelo od doby privatizace vodohospodářské soustavy v Praze v roce 2002, až do roku 2019. Za toto období zdražila voda o více 274,78 %.⁹⁸

V první variantě predikce byla cena vody zvýšena v průměru o 2 Kč za 1 m³. Jde o nejnižší možné navýšení ceny pražské vody na 1 m³. Dle autora práce jde o nejmírnější a nejšetrnější zvýšení ceny vody v dalších letech v Praze. S největší pravděpodobností bude zvýšení ceny vody vyšší, i přesto, že se v roce 2022 budou konat komunální volby a politici budou „opatrní“.

Obrázek č. 17, graf

⁹⁸Navara, Mirko, „Pravděpodobnost a matematická statistika“, ISBN: 978-80-01-03795-9, Nakladatelství ČVUT, Praha, 2007, Autorská odpovědnost: České vysoké učení technické v Praze, Elektrotechnická fakulta, obsahuje ilustrace, grafy, vzorce, rovnice, tabulky, bibliografické reference, seznam obrázků (schémat), seznam tabulek, přehled značek a rejstřík, předmět: matematická statistika, statistické metody, teorie pravděpodobnosti, rozložení pravděpodobností, distribuční funkce náhodné veličiny, stochastické procesy, náhodné veličiny, rozdělení, entropie (statistika), statistické tabulky.

DEDUKCE 2 – VZESTUPNÁ TENDENCE

Vývoj cen vodného a stočného v letech 2020 až 2030 v Praze pro běžného občana (domácnost), cena za 1 m³, v Kč vč. DPH, bez uplatnění odpočtu 15 % DPH.

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA II

Rok	Extra navýšení	Cena vody	Roční změna ceny		
			Zvýšení o Kč / 1 m ³	% změny k předchozímu roku	% změny k roku 2000 nárůstem
1999	Kč / m ³	Kč / m ³			
2000		32,63			100,00%
2001		35,10	2,47	7,57%	107,57%
2002		37,77	2,67	7,61%	115,75%
2003		38,57	0,80	2,12%	118,20%
2004		41,43	2,86	7,42%	126,97%
2005		42,75	1,32	3,19%	131,01%
2006		44,36	1,61	3,77%	135,95%
2007		49,67	5,31	11,97%	152,22%
2008		51,57	1,90	3,83%	158,04%
2009		53,01	1,44	2,79%	162,46%
2010		56,51	3,50	6,60%	173,18%
2011		60,39	3,88	6,87%	185,08%
2012		66,35	5,96	9,87%	203,34%
2013		74,35	8,00	12,06%	227,86%
2014		75,84	1,49	2,00%	232,42%
2015		77,65	1,81	2,39%	237,97%
2016		85,18	7,53	9,70%	261,05%
2017		85,42	0,24	0,28%	261,78%
2018		87,39	1,97	2,31%	267,82%
2019		89,66	2,27	2,60%	274,78%
			57,03		
			3,00		
2020	2,40	92,06	2,40	2,68%	282,13%
2021	2,65	94,71	2,65	2,88%	290,26%
2022	2,93	97,64	2,93	3,09%	299,24%
2023	3,24	100,88	3,24	3,32%	309,17%
2024	3,58	104,46	3,58	3,55%	320,13%
2025	3,95	108,41	3,95	3,79%	332,25%
2026	4,37	112,78	4,37	4,03%	345,64%
2027	4,83	117,61	4,83	4,28%	360,43%
2028	5,33	122,94	5,33	4,54%	376,78%
2029	5,89	128,84	5,89	4,79%	394,85%
2030	6,51	135,35	6,51	5,06%	414,81%
			45,69		
			4,15		

Tabulka č. 11, vlastní

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA 2

Druhá predikce ceny vody byla predikována jako nejpravděpodobnější. Byla vypočítána trendovou funkcí nejčastěji používanou v oblasti analýzy a prognózy časových řad. V letech 2000 až 2019 byl průměrný vzrůst ceny vody o 3 %, avšak v letech 2010 až 2019 již byl vzrůst ceny vody větší, a to o 3,66 %. Druhá varianta byla predikována s průměrem vzrůstu cen v období od 2020 do 2030 o 4,15 %. Tímto propočtem dosáhne cena pražské vody hodnoty 100,- Kč za 1 m³ (vodné i stočné) v roce 2023! Právě v letech 2023 až 2025, pokud nastane recese na ekonomickém poli, bude tato cena velkým problémem pro společnost, resp. pro konečného odběratele. Jinými slovy, cena vody se z nenápadné veličiny stane „přes noc“ ostře sledovaným problémem ve společnosti. V roce 2030 by cena vody měla dosáhnout hranice 135 Kč za 1 m³.

Obrázek č. 18, graf

DEDUKCE 3 – VZESTUPNÁ TENDENCE

Vývoj cen vodného a stočného v letech 2020 až 2030 v Praze pro běžného občana (domácnost), cena za 1 m³, v Kč vč. DPH, bez uplatnění odpočtu 15 % DPH.

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA III (HITCHCOCK)

Rok	Extra navýšení	Cena vody	Roční změna ceny		
			Zvýšení o Kč / 1 m ³	% změny k předchozímu roku	% změny k roku 2000 nárůstem
1999	Kč / m ³	Kč / m ³			
2000		32,63			100,00%
2001		35,10	2,47	7,57%	107,57%
2002		37,77	2,67	7,61%	115,75%
2003		38,57	0,80	2,12%	118,20%
2004		41,43	2,86	7,42%	126,97%
2005		42,75	1,32	3,19%	131,01%
2006		44,36	1,61	3,77%	135,95%
2007		49,67	5,31	11,97%	152,22%
2008		51,57	1,90	3,83%	158,04%
2009		53,01	1,44	2,79%	162,46%
2010		56,51	3,50	6,60%	173,18%
2011		60,39	3,88	6,87%	185,08%
2012		66,35	5,96	9,87%	203,34%
2013		74,35	8,00	12,06%	227,86%
2014		75,84	1,49	2,00%	232,42%
2015		77,65	1,81	2,39%	237,97%
2016		85,18	7,53	9,70%	261,05%
2017		85,42	0,24	0,28%	261,78%
2018		87,39	1,97	2,31%	267,82%
2019		89,66	2,27	2,60%	274,78%
			57,03		
			3,00		
2020	10,40	100,06	10,40	11,60%	306,65%
2021	11,49	111,55	11,49	11,49%	341,87%
2022	12,70	124,25	12,70	11,38%	380,79%
2023	14,03	138,28	14,03	11,29%	423,79%
2024	15,51	153,79	15,51	11,21%	471,31%
2025	17,13	170,92	17,13	11,14%	523,82%
2026	18,93	189,85	18,93	11,08%	581,84%
2027	20,92	210,77	20,92	11,02%	645,95%
2028	23,12	233,89	23,12	10,97%	716,80%
2029	25,54	259,44	25,54	10,92%	795,08%
2030	28,23	287,66	28,23	10,88%	881,59%
			198,00		
			18,00		

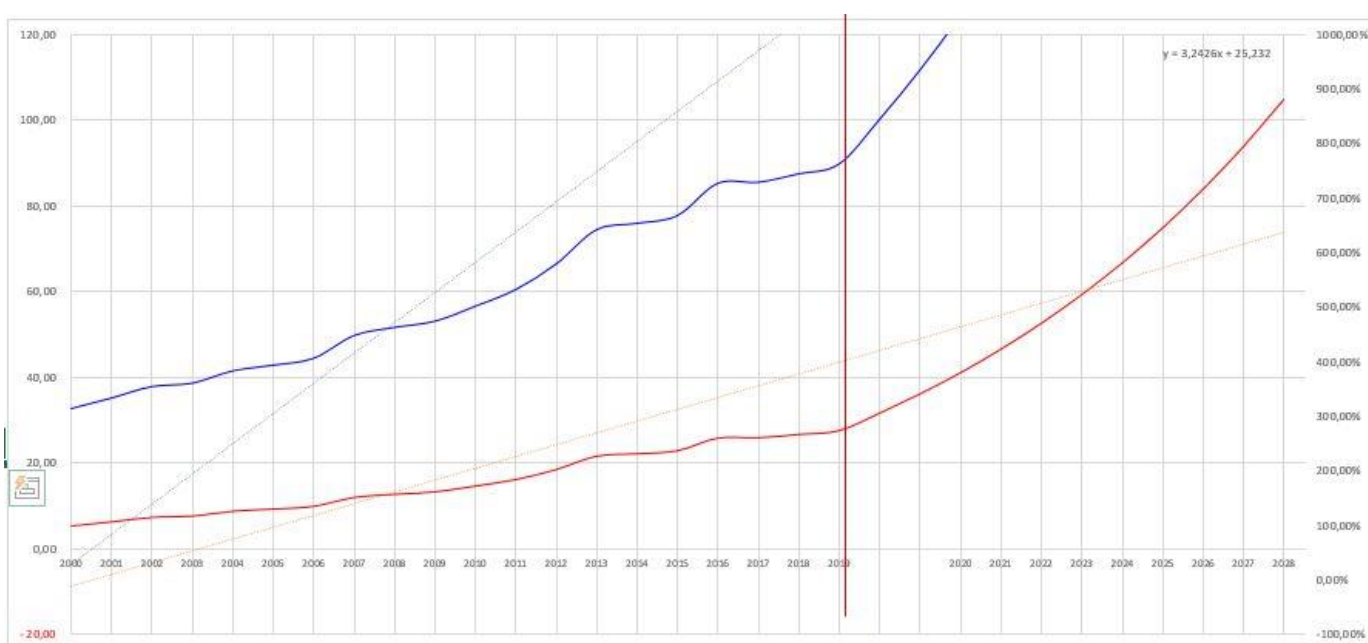
Tabulka č. 12, vlastní

PREDIKCE CENY PRAŽSKÉ VODY VARIANTA 3 (HITCHCOCK)

Třetí a poslední predikce je nejméně pravděpodobná. Zde byl použit výpočet „brutálního“ vzrůstu ceny vody na hranici 300 Kč za 1 m³ v roce 2030. Tato prognóza vychází z možného stavu vývoje cen v České republice odborníka „na vodu“, pana Ing. Radka NOVOTNÉHO, kdy se cena vody může vyšplhat až na hranici 300 Kč až 800 Kč za 1 m³. V této predikci se lze ptát, „proč by 1 kubík vody měl v roce 2030 stát 300 Kč, 500 Kč nebo až 800 Kč?“, odpověď zní „proč ne?“.

Jen pro zajímavost, v roce 2019 má (měla) Frýdlantská vodárenská společnost, a.s., cenu vodného a stočného ve výši 115 Kč za 1 m³! Tedy rozdíl oproti Praze 25,34 Kč!

V prvních dvou predikcích je počítáno, že se nestane v České republice, nebo ve světě, nic mimořádného, nic neobvyklého, že vše bude stejné nebo podobné, jako v minulých letech.

Obrázek č. 19, graf

Predikce cen jsou autorem diplomové práce založeny nejen na pravděpodobnosti a matematické statistice, ale i na zkušenosti, co udělají obchodníci, zejména pracující s komoditami nezbytnými pro každého občana (potraviny, oblečení, energie, voda atd.), když se všeobecně téměř skokově pozvedne životní úroveň navýšením platů, důchodů, sociálních položek apod., nebo naopak, půjde dolů, např. s příchozí ekonomickou recesí.

Všechny ceny jdou nahoru a je-li jediným limitujícím faktorem trh, pak je problémem:

- jaký byl dosavadní vývoj ceny?
- o jaký jde region ze sociálního hlediska?

- správný odhad, o kolik může jít cena nahoru?
- jaký bude vhodný postup, zda skokový, postupný, a jak postupný?
- jaké bude zdůvodnění?

Nastane-li do 3 až 5 let další světová krize a recese, bude stav ceny vody v Praze katastrofální, nejen však vinou zvýšené ceny za vodu a její nedostatek, ale i vinou snížené kupní síly obyvatelstva a vzniknuvší nezaměstnanosti!

Všechny varianty dedukují vzestupnou tendenci ceny vody. Do ceny vody nejsou zahrnuty a započítány mimořádná investice a stavby v Praze, např. vybudování nové Ústřední čističky odpadních vod na pražském Císařském ostrově ve výši 6,1 miliardy korun, rekonstrukce ČOV Želivka za 1,2 miliardy korun a další.

PVK zajišťuje vodu pro 1,267 milionu obyvatel, tj. cca 599 000 domácností. Např. celkovou investiční částku ve výši 6,1 miliard korun lze účetně odepisovat 2 % ročně, po dobu 50 let, tedy částkou 122 00 000 Kč ročně.

Životní podmínky pražských domácností v roce 2018

Z výsledků šetření „Životní podmínky 2018“ vyplývá, že hl. m. Praha i nadále udržuje svou pozici ekonomicky nejvýdělečnějšího kraje v ČR. Čisté příjmy pražských domácností převyšují průměr ČR o celou pětinu. Míra nezaměstnanosti je u členů pražských domácností nejnižší ze všech krajů, a podíl pracujících členů je zde nejvyšší. Ekonomickou spokojenost Pražanů narušují zejména vysoké náklady na bydlení. Výše nájmu a úhrad za bydlení zde dosahuje dvojnásobku celorepublikového průměru. Oproti ostatním krajům, bydlí Pražané nejčastěji v jednočlenných domácnostech. Největší potíže a nespokojenost, oproti domácnostem v jiných krajích, pocítovali pražské domácnosti právě v souvislosti se svým bydlením.

Na základě členství v Evropské unii provedl Český statistický úřad další ročník výběrového šetření EU-SILC o příjmech a životních podmínkách domácností pod názvem „Životní podmínky 2018“. Hlavním cílem tohoto šetření je dlouhodobě získávat srovnatelná data o sociální situaci domácností, která jsou díky jednotné metodice porovnatelná i s dalšími zeměmi EU.⁹⁹

Šetření se uskutečnilo ve všech krajích ČR. V jeho průběhu navštívili pověřeni tazatelé v celé republice přibližně 10,9 tis. domácností s přibližně 79% vyšetřeností; v hl. m. Praha to bylo 1,4 tis. domácností s vyšetřeností téměř 70 %. Většina údajů se zjišťovala podle aktuálního stavu v době dotazování, tj. na jaře 2018, pouze ekonomická aktivita, údaje o peněžních a naturálních příjmech byly zjišťovány za rok 2017.

⁹⁹ <https://www.nase-voda.cz/vodne-stocne-2019-prehled-cen-jednotlivych-spolecnosti/>
5.12.2019, 13.25 hodin, ČSÚ (ČSÚ) Makroekonomika | 09.05.2019 10:13:31

Charakteristika domácností

Počet domácností v hl. m. Praze za rok 2018 dosáhl takřka 599 tis. Praha tak má nejvíce evidovaných domácností ze všech krajů. Průměrný počet členů v těchto domácnostech byl naopak ze všech krajů nejnižší (2,09). Pro srovnání, celorepublikový průměr byl 2,36 osob v domácnosti, a nejpočetnějšími domácnostmi byly ty ve Středočeském a Zlínském kraji, shodně 2,53 osob na domácnost.

Na každou průměrnou pražskou domácnost připadalo 1,06 pracujících, 0,45 vyživovaných dětí, 0,03 nezaměstnaných a 0,44 nepracujících důchodců. V mezikrajském srovnání, tak vycházela Praha nejlépe v průměrném počtu nezaměstnaných členů domácností.

Nejčetnějšími domácnostmi podle počtu členů byly v Praze ty jednočlenné (38,7 %), s 62 % podílem žen. Dále dvoučlenné domácnosti (31,2 %). Tříčlenných a čtyřčlenných domácností bylo už jen 15,3 %, respektive 12,2 %. Ve všech ostatních krajích byly nejčastějšími dvoučlenné, následované jednočlennými domácnostmi.¹⁰⁰

¹⁰⁰ <https://www.kurzy.cz/zpravy/493161-zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018/>

Liberalizace cen

V roce 1990 se rozhodlo, jako o jednom z nejdůležitějších předpokladů pro nastolení tržní ekonomiky, o liberalizaci cen spočívající v opuštění modelu centrálně-byrokraticky určovaných cen jednotných na celém území republiky (pouze zhruba 10 % tehdejšího okruhu na maloobchodním trhu bylo v režimu tzv. cen sjednávaných dohodou) a v přechodu k cenám smluvním, výlučně dohadovaným mezi účastníky trhu. Tento proces neznamenal absolutní rezignaci státu v působení na oblast cen, ale zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, vymezil velmi přísně možnosti, kdy stát může do cen formou cenové regulace zasahovat. Došlo k zásadnímu zvratu v poměru volných tržních cen a cen ovlivňovaných státem, kdy zpočátku se cenové zásahy dotýkaly zhruba 15 % HDP, tento ukazatel má trvale klesající tendenci a odhaduje se nyní zhruba kolem 5 % HDP.

Cenová regulace se postupně zužovala pouze na síťová odvětví, kde existuje tzv. přirozený monopol, a dále na segmenty zboží a služeb, kde existuje nevyvážený vztah mezi nabídkou a poptávkou na trhu a kde existuje reálné nebezpečí zneužití výhodnějšího hospodářského postavení zejména prodávajícího při současné potřebě ochránit slabšího účastníka trhu, konečného zákazníka.¹⁰²

Cenová regulace je uplatňována dále v omezeném okruhu případů, kdy jsou na nákup zboží vynakládány prostředky z veřejných rozpočtů a kdy existuje veřejný zájem na zajištění rovnovážného postavení na trhu (zdravotnictví, nemovitosti a jejich pronájmy ve veřejném zájmu apod.).

Samostatnou kapitolou, kde je nutno realizovat zásahy státu do oblasti cen, jsou případy, kdy toto vyžadují komunitární předpisy, zvláště pak tehdy, kdy do daného odvětví jsou směřovány dotační programy z prostředků EU. To je např. oblast dodávek mléka a mléčných výrobků pro školáky, kde je v současné době uplatňována regulace formou úředně stanovených cen.

Posledním zákonným důvodem je uplatnění cenové regulace v těch případech, kdy je to potřebné pro účely výběru spotřební daně. Z tohoto důvodu jsou například stanovovány pevné ceny cigaret. Při takto omezeném rozsahu cenové regulace platí, že ceny i v neregulovaných odvětvích jsou podrobeny trvalému monitoringu a signály o nepřiměřených výkyvech cen jsou předmětem analýz a následného posuzování odůvodněnosti uplatnění cenové regulace.

Nelze v žádném případě opomenout ani prvek tzv. nepřímé regulace cen zakotvený v § 2 odst. 3 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, který znemožňuje zneužití výhodnějšího hospodářského postavení prodávajícího nebo kupujícího k tomu, aby vyžádal vyšší

¹⁰² Haas, Wilson, Deborah, *Managed Care and Monopoly Power* : „The Antitrust Challenge“, Harvard University Press 2003, ISBN number: 9780674010529, ISBN number: 9780674038110

(nebo kupující nižší) cenu než cenu obvyklou. Tímto způsobem je postižitelné spekulativní jednání na trhu i v těch segmentech, které nepodléhají žádné formě cenové regulace.¹⁰³

V České republice jsou takto nastaveny podmínky pro uplatnění plnohodnotných tržních vztahů při zajištění podmínek pro podnikatele a při existující potřebné ochraně konečných zákazníků.

Ochrana trhu, cenová stabilita a konkurence

K udržování cenové hladiny a tím míry inflace v ekonomicky přijatelných mezích kromě monetární politiky ČNB, ochrany hospodářské soutěže prováděné ÚOHS a fiskální politiky vlády rovněž přispívá i Ministerstvo financí podporou soutěžního prostředí na jednotlivých trzích.

Ministerstvo financí posuzuje právní předpisy a návrhy jejich změn i návrhy opatření vlády, zejména z oblasti podnikání, hospodářské soutěže, státních podpor, ochrany spotřebitele a zadávání veřejných zakázek. Tyto právní předpisy posuzuje ve vzájemném kontextu z hlediska jejich důsledků pro tržní prostředí. Usiluje o to, aby podporovaly konkurenční prostředí v daném oboru, aby nepřispívaly k monopolním tendencím a aby nevytvářely podmínky pro uzavírání nepřípustných dohod o určení cen. Předkládá návrhy právních předpisů a dalších opatření s cílem liberalizace trhu.

Cenová kontrola MF v oblasti vodárenství

Na základě usnesení vlády č. 86 ze dne 9. 2. 2015 bylo rozhodnuto vytvořit na Ministerstvu financí specializovaný cenový kontrolní útvar se zaměřením na dodržování pravidel věcného usměrňování cen u vody pitné a vody odpadní (včetně vody předané a převzaté). V rámci odboru 16 - Cenová politika bylo vytvořeno oddělení Cenová kontrola v oboru vodovodů a kanalizací jako cenový kontrolní orgán MF oprávněný k provádění cenové kontroly dle § 2 odst. 1 zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů. Tento kontrolní orgán zahájil svou činnost ve 3. čtvrtletí roku 2016. Kontroly jsou zaměřené na dodržování věcně usměrňovaných cen ve smyslu § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách a vedení cenové evidence dle § 11 zákona o cenách při kalkulaci a uplatňování cen pitné vody dodávané odběratelům a pitné vody dodávané do vodovodní sítě pro veřejnou potřebu jiné osobě, než je odběratel („voda předaná“), dále cen odpadní vody odvedené kanalizací nečištěné a odpadní vody odvedené kanalizací čištěné a odpadní vody převzaté do kanalizace od jiného vodohospodářského subjektu („převzatá voda odpadní“).

¹⁰³ [https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/69898/1/2,450/2009Sb.,VYHLÁŠKA ze dne 11. prosince 2009, kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů](https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/69898/1/2,450/2009Sb.,VYHLÁŠKA%20ze%20dne%2011.%20prosince%202009,%20kterou%20se%20provádí%20zákon%20č.%20526/1990Sb.,o%20cenách,%20ve%20znění%20pozdějších%20předpisů)

Perspektivy cenové regulace

Základní směry dalšího postupu:

- v závislosti na otevírání trhu a vzniku plnohodnotné hospodářské soutěže postupně omezovat rozsah státních zásahů,
 - zužovat seznam výrobků a služeb podléhajících regulaci formou úředně stanovených cen a u těchto přecházet na tržně konformnější formu regulace v podobě věcného usměrňování cen,
 - regulaci cen uplatňovat tak, aby byla naplňována zásada umožnit plné promítnutí oprávněných nákladů a potřebného zisku do realizačních cen.¹⁰⁴
-

¹⁰⁴ <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/cenova-regulace-a-kontrola/zakladni-informace>
MF CR, 5.12.2019, 15.00 hodin

8 Diskuze

V oblasti cenové politiky vodohospodářství a přesněji zásobování obyvatelstva pitnou vodou, existuje poměrně živá diskuze, včetně té mediální, a to především o cenách a také o výši zisků, které „odtékají“ do zahraniční k mateřským společnostem vlastníků. Je to poměrně logické, neboť náklady na zajištění pitné vody tvoří poměrně významnou část rodinných rozpočtů, a tudíž je to téma zajímavé i pro mediální sféru.

Hodnocení cenové oblasti se v průběhu let měnilo a to od „pochvalných“ článků, vysvětlujících přínosy vstupu zahraničních investorů, kteří mají příslušné know how, zkušenosti, a především dostatečný kapitál, až po dnešní výrazně kritické hodnocení jejich role. Není to přitom pouze kritika ze strany nevládních organizací či občanských sdružení, ale v poslední době i ze strany vlády a například Magistrátu hlavního města Prahy. Přesto se objevují i materiály snažící se vysvětlit a legitimovat činnost (včetně cenové politiky) velkých dodavatelů vody. Některé z těchto argumentů jsou uvedeny níže, včetně protiargumentů ze strany oponentů či kritiků.

Skutečností však je, že argumenty obhájců současného stavu jsou v podstatě stejné. Poukazují na profesionalitu firem jako je Veolia a oprávněnou kritiku bagatelizují. Níže uvedené příklady jsou charakteristické pro tuto jejich taktiku a objevují se ve většině vystoupení jak představitelů zahraničních firem, tak i profesních sdružení typu SOVAKU, které z pochopitelných důvodů opět obhajují zájmy těchto firem, které takové organizace financují a v nichž mají své zástupce.

Z tohoto důvodu jsou v této části uvedeny hlavní signifikantní příklady diskutabilních otázek (jako je otázka technické kvality technické infrastruktury, otázky vyvádění zisků vodárenských společností do zahraničí, otázka znemožnění čerpání dotací apod.) a počet argumentačních diskusí je omezen, aby nedošlo ke zbytečnému opakování stejných argumentů a tím i nárůstu samotné práce z kvantitativního hlediska.

A) Kvalitativní stav rozvodné infrastruktury.

Technický (tedy kvalitativní) stav rozvodné infrastruktury je mnohdy ve špatném stavu. Jedním z důkazů jsou například údaje o ztrátách vody. I když podle údajů informačního portálu Naše voda, dochází v posledních letech ke snižování ztrát, je toto množství stále poměrně velké. Každý rok se z popraskaných či netěsných potrubí v celé České republice ztrácí celkem 90 milionů kubíků pitné vody, která se většinou vsákne do země. To zhruba odpovídá množství, které pojme desátá největší tuzemská nádrž – Novomlýnská na Břeclavsku. Je to zhruba šestina veškeré vyrobené vody v zemi. Podle údajů SOVAK v období let 1994 až 2015 došlo k systematickému poklesu ztrát vody v trubní síti, a to o téměř 190 mil. m³ (z 286 mil. m³ za rok na 99 mil. m³ za rok), klesla za uvedené období procentuální ztráta z distribuované pitné vody z 28,9 % na 16,8 %.

V řadě českých měst je potrubí staré okolo 80 let. Je zřejmé, že náprava bude stát nesmírně velké investice.

Přirozeným cílem všech vodárenských společností je dlouhodobé snižování ztrát v trubní síti v maximální možné míře. Z poklesu ztrát vody je patrný pozitivní vývoj, který by ovšem nebyl možný bez pravidelných investic do vodohospodářské infrastruktury a využívání nejmodernějších technologií a postupů. Pro splnění cíle Evropské komise do roku 2030 snížit ztráty vody v trubní síti na 10 % na celorepublikové úrovni však bude nutné ještě vynaložit velké množství prostředků do oprav a obnovy vodohospodářské infrastruktury a přijmout řadu technických a provozních opatření.

Argumenty ředitele a člena představenstva Sdružení oboru vodovodů a kanalizací České republiky (SOVAK ČR) Oldřicha Vlasáka, které zazněly na mezinárodní výstavě Vodovody – kanalizace, uskutečněné ve dnech 23. – 25. 5. 2017 v Praze:

„Obor vodovodů a kanalizací je ve velmi dobrém stavu, i když vyžaduje velké investice. I když v minulých letech zaznívalo, že české vodohospodářství potřebuje investic jednou tolik, je pravdou, že v tomto ohledu máme ještě určité rezervy a situace se za poslední dva roky výrazněji nezměnila, přestože objem finančních prostředků směřujících na výstavbu i obnovu vodohospodářské infrastruktury rok od roku stoupá. V roce 2015 se v rámci vodného a stočného vygenerovalo přes 12,5 mld. Kč, které směřovaly na obnovu a opravy vodohospodářské infrastruktury a nájemné, které provozovatelé této infrastruktury zaplatili jejím vlastníkům, které je opět určeno především k investicím do jimi vlastněné infrastruktury. Vzhledem k celkové hodnotě vodohospodářské infrastruktury v ČR, která přesahuje částku 1 bilionu korun a doporučeným hodnotám tempa obnovy by se pro udržení stávajícího stavu infrastruktury mělo ročně investovat cca 2 – 2,5 %, tedy 20 až 25 mld. Kč.“¹⁰⁵

Vs. Autor DP: Ing. František BARÁK je uznávaným odborníkem na „vodu“ a vodárenský průmysl. Na jeho profilu jsou kvalitní přehledy a analýzy k cenám, spotřebám vodného, stočného a další ekonomické ukazatele. S Ing. Barákem se lze ztotožnit.

B) Vyvádění většiny zisků do zahraničí

Jen za minulý rok oteklo do zahraničí přes 2 miliardy Kč formou dividend z tuzemských vodárenských společností. Podstata problému spočívá v oddělení vlastnictví vodovodů od jejího provozování. Zatímco soukromé společnosti inkasují tučné zisky z provozování vodního businessu, tak naopak městské společnosti, které investují značné prostředky do údržby vodovodů a kanalizací, končí mnohdy dokonce ve ztrátě.

¹⁰⁵ https://www.bids.cz/files/20090126-77-01_Frantisek%20Barak%20_%20SOVAK.pdf

Vodní hospodářství v Paříži téměř 25 let provozovaly soukromé společnosti Veolia a Suez, až nakonec vedení této metropole došla trpělivost a v roce 2009 dostaly obě společnosti výpověď smlouvy a ty byly ukončeny. Provoz vodovodů přešel zpátky do veřejného vlastnictví a za tuto zkušenost těžce zaplatili francouzští občané. Tato zkušenost jako by nebyla dostatečným varováním pro ČR a teprve v posledních 2 letech města a obce zpátky získávají správu nad vodním managementem. Například Plzeň vykoupila od Veolie správu v městské vodárně za 700 milionů Kč a ke zpětnému odkupu přistoupila například města a obce Libereckého a Ústeckého kraje. Nelze zde pominout ani neblahou situaci z Prahy, kdy NFPK již v minulosti podpořil analýzu podezřelého prodeje akcií Pražských vodovodů a kanalizací a podepsání řady nevýhodných smluv. Nelze se tudíž divit, že někteří pražští zastupitelé se pokusili iniciovat zbavení se závislosti na Veolii, a to například při příležitosti otravy (kontaminace) vody v Praze 6.

U tohoto tématu lze nepochybně ocenit působení již zmiňovaného Ing. Radka Novotného, který aktivity společnosti Veolia zásadní mírou ztížil. Poskupoval několik akcií v nejrůznějších vodárenských společnostech skrz naskrz Českou republikou, zažaloval platnost valných hromad, kde padla rozhodnutí o podepsání podivných smluv, a podal trestní oznámení. Své žaloby dotáhl až k Ústavnímu soudu, který mu v minulém roce vyhověl a definitivně zrušil například rozhodnutí Valné hromady společnosti Vodárny a kanalizace Zlín, a.s. Zrušit klíčové jednání valné hromady se Radku Novotnému povedlo rovněž u pardubické městské vodárenské společnosti již v roce 2007. Podobným způsobem jako ve Zlíně probíhá snaha pana Novotného v případě vodovodů Mělníku, Kladně. Navíc zabránil koncernům protiprávně ovládnout městské vodárny, případně z nich vyvést zisky od roku 2002 např. v Náchodě, Přerově, Kroměříži. Kdy za posledních 15 let tyto snahy probíhaly opakovaně. Zrušit klíčové protiprávní jednání valné hromady pomohla letos konzultace Radka Novotného s jiným žalobcem u prostějovské městské vodárenské společnosti. Radek Novotný pak musel čelit osobnímu napadení či zhářskému útoku na svém automobilu se škodou 600 tisíc Kč. Policejní protokoly dokládají oba útoky vůči Radku Novotnému, ovšem neprokazují jejich souvislost s jeho aktivitami. To již necht' si zhodnotí každý sám.

Společnost Veolia neváhá podávat četné žaloby – buďto na konkrétní aktivní občany (například na Radka Novotného) anebo i na zástupce médií (například na mediální skupinu Mafra). Znelíbila se jí rovněž reportáž České televize pojmenovaná „Megapodvod s vodou“. Veolia se totiž domnívá, že je poškozeno její „dobré jméno“. Závěr je ovšem jediný – voda musí zůstat v rukou státu. Její privatizace je zcela neakceptovatelná a již teď stála české občany nemalé prostředky.

Argumenty GŘ PVK Ing. Petra Mrkose, které zazněly například v článku na webovém portálu Parlamentní listy.

Obor vodovodů a kanalizací byl mezi sektory s nejvyšším odlivem kapitálu zařazen neprávem. Autoři studie totiž počítali jen s finančními prostředky, které jednotliví

provozovatelé investovali do oprav jimi provozované infrastruktury, která v roce 2015 činila téměř 3,5 mld. Kč. Zcela stranou byla ponechána skutečnost, že kromě této částky rovněž vlastníkům této infrastruktury jednotliví provozovatelé odvedli na nájemném částku přesahující 7,5 mld. Kč, která je primárně reinvestována. V žádném případě tak nelze tvrdit, že vodárenství patří k oborům s nejvyšší nerovnováhou mezi reinvesticemi a ziskem.

Ročně hlavní město, resp. jejich Pražská vodohospodářská společnost investuje kolem dvou miliard korun do rekonstrukcí a obnovy. Tyto peníze od nás získá ve formě nájemného. V letošním roce jsme zaplatili 2, 202 mld., k tomu vynakládáme dalších 830 milionů korun na plánované a havarijní opravy a 200 milionů pak na údržbu. Jde sice o velké peníze, ale je zde obrovský dluh z minulých let. Za socialismu se spíše budovalo a málo prostředků se věnovalo na obnovu stávající infrastruktury. Tím vznikl poměrně velký dluh, který dneska Německo nebo Francie vůbec nemají. My jsme generace, která to bude muset řešit. Pokud se o majetek nebudeme starat lépe, než se to dělo za minulého režimu, budou mnohem častější havárie vodovodu spojené s přerušением dodávky vody.

Patří cena vody v Praze k těm dražším?

Určitě ne. Aktuální cena vody v Praze se řadí k těm průměrným. Odráží provozní náklady na výrobu a distribuci pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod, ale nedosahuje úplně takové úrovně, aby pokryla potřebné investiční výdaje na obnovu a další rozvoj vodohospodářské infrastruktury. Je třeba si uvědomit, že ve spotřebním koši Pražanů dnes vodné a stočné dělá podle Českého statistického úřadu jen 1,3 procenta. Na příklad alkohol a cigarety představují tři procenta. Ministerstvo životního prostředí stanovuje pro každý rok tak zvanou sociálně únosnou cenu. Pro Prahu je to letos 0,148 Kč/litr včetně DPH. Skutečná cena vody v Praze je 0,085 Kč/litr.

Často je slyšet, že voda je sociální komodita a že stát by měl její cenu hlídat a regulovat.

Stát velmi přísně cenu vodného a stočného reguluje. Cena vodného a stočného je cena věcně usměrňovaná a vztahují se na ni pravidla Zákona o cenách. Jsme povinni každý rok prokazovat cenové kontrole náklady, které uplatňujeme do ceny a kontrolovaný je samozřejmě i zisk. Poradce předsedy vlády, pan doktor Špidla, vede pracovní skupinu, jejímž cílem je vytvořit novou koncepci regulace a centralizovat stávající regulátory do velkého regulačního úřadu po vzoru Německa. Domnívám se, že to je cesta správným směrem, která může v budoucnu systém regulace dále zefektivnit.

Co se týče zatížení ceny vodného a stočného platbami státu a státním institucím, tak to je v ČR na poměrně vysoké úrovni. Podle posledních studií se z vodného a stočného odvádí skoro 40 % státu. V tom je započítána daň z přidané hodnoty, odvody za zaměstnance, poplatky za odběry povrchové a podzemní vody nebo poplatky za

vypouštění vyčištěné odpadní vody. Právě poplatky za surovou či podzemní vodu spolu s poplatky za vypouštění vyčištěné vody patří v ČR k nejvyšším v Evropě.

Jak velké jsou zisky a dividendy vodárenských společností?

Jistě soukromé společnosti jsou založeny proto, aby vytvářely zisk. To je jeden z hlavních hnacích motorů dnešního světa. Zisk ve vodárenství je ale přísně regulován a kontrolován Ministerstvem financí a odvíjí se od objemu investovaného kapitálu. Ty vodárenské společnosti, které vytváří zisk, vyplácejí samozřejmě dividendy. **Objem dividend všech společností českého vodárenství dosáhl v roce 2014 zhruba dvou miliard korun. Celkový objem všech dividend, které v tomto roce odtekly z ČR do zahraničí, byl přitom 214 miliard korun. Vodárenství tedy tvoří méně než procento.**

Co se týká PVK nemůže být řeč o tom, že vyvádí zisky do zahraničí. Zatím se splácí jen prvotní investice, kterou v ČR Veolia zrealizovala. Český stát v roce 2001 vyhlásil soutěž na prodej akcií PVK (vlastnil ho FNM), za které Veolia dala 6,2 miliardy korun. K té se dnes všichni stavějí tak, jako by neexistovala. Stát inkasované peníze rozpustil v rozpočtu na dálnice a podporu bydlení. Kdyby tyto peníze dostala Praha, mohla se za šest miliard rozjet velkorysá systémová obnova sítí a dnes by byly sítě ve výrazně lepším stavu.

Řada lidí zastává názor, že když městská vodárna nevytváří zisk, tak to dělá lépe a peníze jsou lépe využity. To je obrovský omyl. Existují dobře řízené městské společnosti a existují špatně řízené městské společnosti. Podstatou problému ovšem je, že městská společnost nebude nikdy vystavena tlaku konkurenční nabídky a nikdy se v podstatě nezjistí, jestli vynakládá náklady efektivně a jestli by to třeba nešlo dělat lépe. Zcela zde chybí trh a srovnání. Soukromí provozovatelé musí své smlouvy po nějaké době znovu soutěžit a snadno se tak zjistí, jestli to konkurence neumí lépe. Cena bez zisku v žádném případě neznámá, že je nižší.¹⁰⁶

Vs. Autor DP: S panem Ing. Petrem MRKOSEM se nelze zcela ztotožnit, samozřejmě obhajuje Francouze, je loajální ke svému zaměstnavateli, ale čísla hovoří jasně. To, že francouzská Veolia „skončila“, nebo byla vypovězena v roce 2009 v Paříži hovoří za všechno. Při privatizaci české vody v roce 2002 hrály svoji roli jiné ukazatele, než např. špatná pověst Veolie Group v celém světě, jak dokumentoval unikátně Ing. Radek NOVOTNÝ. Jen 6 let po privatizaci by Magistrát hl.m. Prahy měl zpátky peníze, které by vydělal na „vodě“ v PVK, ale hlavně by měl dále svoje akcie a hospodařil by si sám a pro své občany.

¹⁰⁶ <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Petr-Mrkos-Mestska-spolecnost-nebude-nikdy-vystavena-tlaku-konkurencni-nabidky-467062>

C) Znemožnění čerpání dotací

V poslední době se objevují i zavádějící tvrzení o nepopulárnosti dotací a jejich neúčinnosti, resp. nevýhodnosti. Pravda je ale taková, že řada průmyslových odvětví výrazně posiluje a upevňuje svou pozici na trhu právě pomocí dotací, a to jak národních, tak dotací Evropské unie. Ale i kdyby bylo toto tvrzení částečně pravdivé, tak by platilo pro dobu současnou. Je však nutné si uvědomit, že možností dotačních programů mohly města a obce (jako bývalí vlastníci vodáren) využívat více než jednu dekádu, většinou i více než 15 let a za tuto dobu, kdy jim nastavená vlastnická struktura čerpání neumožňovala, přišly řádově o stovky milionů korun.

Argumentace předsedy Sdružení vodovodů a kanalizací (SOVAK), ing. Františka Baráka.

V anketě serveru Vodárenství se mj. opět potvrdilo, že jak malé obce, tak velká města považují podmínky pro čerpání evropských dotací pro obnovu a rozvoj vodárenského majetku za administrativně příliš komplikované. V čem by se měl tento proces zefektivnit a zjednodušit?

Cestu k racionalizaci bude muset absolvovat celý proces administrace přípravy a realizace projektů financovaných z OPŽP. Budoucí finanční a technické poradenství pro Státní fond životního prostředí (SFŽP) a Ministerstvo životního prostředí (MŽP) se musí orientovat efektivněji než, jaká existuje zaběhlá praxe. Musí vzniknout flexibilnější postup pro posuzování projektů se zcela individuálními vlastnicko-provozními vztahy. MŽP a SFŽP by měly také razantněji obhajovat české zájmy při jednání s orgány Evropské komise (zejména DG Regio). V některých případech dokonce SFŽP žadatelům ukládá přísnější podmínky, než bylo s komisí dojednáno. Je zřejmé, že nároky MŽP/SFŽP často přesahují požadavky vyplývající ze závazků dohodnutých mezi ČR a Evropskou komisí v tzv. Podmínkách přijatelnosti pro OPŽP v roce 2007. Například požadavky na rozsah a úpravy provozních smluv, na finanční modely pro smíšené společnosti a servisní model provozování, dále způsob posuzování podstatných změn smluv i požadavky k návrhu koncesních smluv. Rozhodně by celý systém dotací neměl být monopolizován jediným konzultantem, který doporučuje nesplnitelné nástroje a zbytečné parametry a balí je do šálu veřejného zájmu. Přitom si účelově buduje nepostradatelnost.

Vy sám tvrdíte, že dotace už přestávají být populární. Očekáváte, že kromě jednodušší administrativy a smysluplnějších podmínek pro přiznání evropské podpory se změní i samotná její forma?

Chci upozornit na jednu zásadní věc – majetek vybudovaný s přispěním evropských dotací nelze odepisovat, takže zdroje na jeho obnovu budou vlastníci vytvářet pouze z čistého zisku. Tam, kde se žadatelé bezbolestně dostali k evropským dotacím, byla jistě odvedena dobrá práce. Kolik času, energie, peněz však bylo zbytečně promarněno tam, kam evropské dotace nedošly, nedokážu odhadnout. Ovšem tato částka v korunách bude rozhodně devítimístná.

Domnívám se, že při financování obnovy vodárenského majetku, a v budoucnu snad i jeho dalšího rozvoje, musí vlastníci tohoto majetku spoléhat především na sebe. Hlavním zdrojem financování bude cena vodného a stočného. Tam, kde je majetek vybydlený, bude muset nastat skokový nárůst ceny vody pro zajištění zdrojů. Další zvyšování její ceny se však ustálí při řádné obnově po několika letech.

Samozřejmě při financování obnovy mohou pomoci obecní rozpočty, předplacené nájemné provozovatelů, měkké půjčky. Po roce 2013 nelze s evropskými dotacemi do českého vodárenství, kromě mimořádných událostí, počítat. K omezení dojde i u státních dotací.

Není však nevratná dotace, byť i podmíněna kofinancováním a složitou administrativou, přece jen výhodnější než třeba zvýhodněný úvěr?

Je jasné, že rychle, jednoduše a účelně získaná dotace je optimální cestou. Bude-li však proces získání dotace trvat tři roky, určitě se mezitím podstatně zvýší cena projektu. Bude-li stát práce vnucených konzultantů a právních poradců a revizorů více než 20 % objemu projektu a zdraží-li se v této době rovněž významně cena peněz potřebných na kofinancování, pak se jednoznačně dobrý hospodář rozhodne pro zvýhodněný úvěr. Dílo za něj vybudované bude náležitě odepisovat. Bude žít bez strachu, že v případě nedostatků projektu bude muset dotaci vrátit.

Zákon č. 274/2001Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích) byl od své účinnosti 1. 1. 2002 devětkrát novelizován. Nyní se chystá jeho další novela. Je z pohledu SOVAK nezbytná a co by případně měla nově ustanovit či změnit?

Zákon č. 274/2001 Sb. byl v roce 2002 historicky prvním zákonem pro obor vodovodů a kanalizací a přinesl některé zásadní změny. Praxe však ukazuje, že ne vždy jasné formulace zákona přinášejí vážné problémy končící až rozhodnutím soudu. Proto novelu zákona vítáme a věříme, že se tak podaří odstranit některé zásadní problémy v obnově vodovodních a kanalizačních přípojek, v řešení oddílných kanalizací, měření odpadních vod vypouštěných do kanalizace z vlastních zdrojů atd. V souladu s požadavkem Rámcové vodní směrnice v článku 9, znečišťovatel platí chceme prosadit zrušení dosavadních výjimek z povinnosti platit za odvádění srážkových vod kanalizací. Týká se to především vlastníků dálnic, silnic, místních komunikací, celostátních a regionálních drah i třeba zoologických zahrad. Je zajímavé, že právě státní a obecní vlastníci dálnic, silnic a železnic mají největší finanční požadavky na věcná břemena spojená s vodárenskými a kanalizačními sítěmi, přitom se nákladově na čištění srážkových vod odtékajících z jejich sítí do našich kanalizačních systému dosud nepodílejí.¹⁰⁷

¹⁰⁷ https://www.bids.cz/files/20090126-77-01_Frantisek%20Barak%20_%20SOVAK.pdf

A jaký je názor SOVAK na návrh Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství na období let 2011-2015? Neměly by mít takové koncepce větší časový záběr než jen na jednu pětiletku?

Během pěti let se žádná koncepce ve vodohospodářství realizovat nedá. Koncepce musí být nejméně na čtyřicet let s pětiletou operativou. Plánování v oblasti vod zastřešuje problematiku všech oborů vodního hospodářství, obor vodovodů a kanalizací je jenom jeho součástí.

Výše vodného a stočného, jakkoliv jde o věcně usměrňované ceny, rok od roku roste. S vyšší DPH půjde nahoru ještě rychleji. Nemůže to nahrávat tomu, že vlastníci infrastruktury, zejména obce a menší města, budou zdrženlivější k investicím do vodovodů a kanalizací? A to ve snaze mírnit růst vodného a stočného, do něhož by se jinak tyto investice určitě výrazně promítly?

České vodárenství musí být během několika let samo-financovatelné, to znamená bez dotací. Zdroje na provozování, to je na výrobu a dodávku pitné vody a její odkanalizování a vyčištění, na opravy, obnovu a v budoucnu i na další rozvoj, musí generovat z ceny vodného a stočného. Jiné cesty není. Všichni považujeme vodu za samozřejmost, ale jen málokdo z nás vnímá, že náklady spojené s budováním a obnovou sítí a technologií jsou ohromné, přičemž většina z nich nezávisí na množství vyrobené nebo vyčištěné vody. Samotná cena vody potřebná pro výrobu pitné vody je levná, činí zhruba 7 korun za m³. Jenže podstatnou část ceny vodného a stočného představují náklady na obnovu a rozvoj vodovodních a kanalizačních sítí.

Přítom všem musím zdůraznit, že většina spotřebitelů cenu vody nezná, jenom si stěžuje na její nárůst. Komfortní spotřeba vody je zhruba 100 litrů na člověka za den. To je dnes v průměru 6-7 Kč denně, na venkově, kde není stočné, pouze polovina. Člověk by se neměl vzdávat pohodlí mít kdykoliv kvalitní pitnou vodu k dispozici. Ovšem musí zároveň počítat s tím, že za pohodlí musí zaplatit.

Budou-li malé obce a města, především ty, které mají sítě na prahu životnosti, nadále za vodné a stočné vybírat nízké částky, nedovolující vodárenský majetek obnovovat, mohou taková sídla poměrně velmi brzy zažít havarijní situace. Zdrženlivost při vytváření zdrojů do vodárenství bude velmi draze zaplácena.

České vodárenství musí být během několika let samo-financovatelné. Zdroje se k tomu musí generovat z ceny vodného a stočného.¹⁰⁸

Vs. Autor DP: S odborníkem, panem Ing. Františkem BARÁKEM, lze souhlasit s většinou jeho názorů. Odpisy jsou jasné, uznatelné náklady a případné dotace také.

¹⁰⁸ https://www.bids.cz/files/20090126-77-01_Frantisek%20Barak%20_%20SOVAK.pdf

D) Otázka reinvestic

Podstatný problém je v tom, že dostačující příjmy vodovodních společností nejsou reinvestovány, ale jsou odváděny do zahraničí. Na to poukazuje v poslední době i vláda České republiky.

Argumentace ředitele a člena představenstva Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR) Ing. Oldřich VLASÁK o dostatečné investiční činnosti ve vztahu k technické infrastruktuře, která zazněla na již zmiňované konferenci Vodovody – kanalizace v květnu 2017.

Je pravdou, že v tomto ohledu máme ještě určité rezervy a situace se za poslední dva roky výrazněji nezměnila, přestože objem finančních prostředků směřujících na výstavbu i obnovu vodohospodářské infrastruktury rok od roku stoupá.

Podle Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací při ministerstvu zemědělství má v současné době pouze cca 25 % vlastníků nastavenou výši plateb za vodné a stočné na takové úrovni, které jim umožňují plnit plán finanční obnovy. Jinými slovy to znamená, že zbývajících 75 % vlastníků infrastruktury má obnovu podfinancovanou, protože nemá nastavenou výši plateb za vodné a stočné v takové výši, která by jim umožňovala plně vytvářet dostatečné prostředky na obnovu jím vlastněné infrastruktury.¹⁰⁹

Vs. Autor DP: S panem Ing. Oldřichem VLASÁKEM lze souhlasit s nutností reinvestic do vodního hospodářství, na druhou stranu, nikdy nebude prioritou opravit a rekonstruovat všechny vodovodní řady a další technologii, pokud budou zisky vyváděny do zahraničí.

E) Otázka údajné zátěže měst a obcí související s vlastnictvím vodárenských společností

Příjem alikvótní části úhrady za prodej majoritního podílu ve VaKro, který byl v případě města Holešova na úrovni několika málo milionů, byl v přímém rozporu s částkou 300 milionů korun, které původní majitelé VaKro mohli dostat v podobě státní dotace. Společnost VaKro totiž žádala o **dotace z fondů EU**, konkrétně z OPŽP, ve výši cca 400 mil. Kč. Ministerstvo životního prostředí koncem roku 2008 zaslalo VaKro stanovisko k přijaté akcionářské dohodě, kde uvádí, že není splněna podmínka, že obce vykonávají rozhodující vliv na řízení a provozování VaKro. Z vyjádření vyplývá, že VaKro přichází o možnost čerpat dotace z EU.

¹⁰⁹ <https://www.sovak.cz/cs/tiskove-konference>

Argumenty, zaznívající v době schvalování privatizací ze strany některých představitelů měst a obcí: Prodejem vodohospodářských společností se města a obce zbavily velké zátěže v podobě složitě fungujících společností a jejich odsouhlasenou privatizací získali významné finanční prostředky, využitelné pro další rozvoj měst a obcí – argument, který zazníval na jednáních zastupitelstev na přelomu tisíciletí. (příklad – Zápis z jednání Zastupitelstva města Holešova ze dne 9. 10. 2008)

Vs. Autor DP: Argument prodávat vodohospodářské společnosti kvůli složitě fungujícím společnostem a získání významných finančních prostředků je krátkozraký. Negativní jevy tohoto názoru se projeví již za několik let.

9 Závěr a přínos diplomové práce

Výsledky provedené analýzy ukazují na to, že přijaté formy privatizace přinesly více negativních jevů než pozitivních, což se projevuje i v současné době mimo jiné v podobě nepřiměřených cen vody.

ZÁKLADNÍM TVRZENÍM A ZÁVĚREM TÉTO DIPLOMOVÉ PRÁCE JE TO, ŽE PROVOZOVÁNÍ VÝROBY VODY BY SE MĚLO VRÁTIT DO RUKOU STÁTU! JE TO VLASTNĚ CELÉ PARADOXNÍ, VODA JE V RUKOU STÁTU A PATŘÍ VŠEM, INFRASTRUKTURA JE V RUKOU STÁTU (KRAJŮ, MĚST, OBCÍ), ALE PROVOZOVÁNÍ VÝROBY VODY, A PRODEJ VODY, JE V RUKOU ZAHRANIČNÍCH FIREM, KTERÝM ODBĚRATELÉ, OBČANÉ I FIRMY, DRAZE PLATÍ ZA SPOTŘEBU VODY!

Problém bude, kde vzít finanční prostředky na případný zpětný odkup vodohospodářské soustavy. Je zřejmé, že tyto kroky v nedávné historii jsou nevratné a ekonomické dopady nelze zvrátit. Tato diplomová práce by však mohla alespoň v minimální míře upozornit na chyby minulosti a možná, v případě jejího dalšího využití, nastínit správnější cestu v nápravě stavu, který přináší jak českému státu, tak jeho obyvatelům významné finanční ztráty.

Otázkou zůstává, kde se stala chyba, proč se politici tak jednoduše „zbavili“ „něčeho“, co evidentně mělo zůstat v rukou státu, krajů, měst, obcí a územních samospráv?

Hlavní zájem ve vlastní práci a praktické části byl cílen do pražské velké privatizace v roce 2002. I přesto, že je 17 let po privatizaci, dopady jsou dodnes velmi negativní, a to zejména pro odběratele vody, pro obyvatele Prahy. Voda zůstává jedním z největších nákladů osob, domácností a firem, a není téměř žádná vyhlídka na lepší časy.

Pro vítěze privatizace pražské vody v roce 2002, pro francouzskou firmu Veolia Česká republika, a.s. jsou naopak časy velmi příznivé, a budou nejméně až do roku 2028, kdy

této vodárenské společnosti končí smlouva s HMP a odprodá svých posledních 51 % akcií. Po celou dobu zmíněných 17 let se čistý zisk Veolia Česká republika, a.s. pohyboval od 350 do 600 milionů korun ročně po zdanění. Od roku 2014 se ustálil čistý roční zisk kolem 500 milionů Kč nebo vyšší. V přibližně stejné výši je zisk v dividendách následně vyváděn každý rok do Francie.

Kdyby si pražská firma PVK, a.s. ponechala zbývajících 34 % svých akcií, již za 6 let, do roku 2008 by měla zpátky zisky, které odpovídaly tehdy zaplacené částce za akcie ve výši 880 milionů Kč. Samozřejmě, navíc by měla ve svém vlastnictví 34 % akcií a tím i další budoucí zisky.

Francouzský gigant Veolia Group se chová tržně, navenek s vizitkou dobrého hospodáře. Nikomu nedaruje ani korunu a nekompromisně si jde za svými cíli, za svými zisky. Zisky ve formě dividend ve stamilionových částkách korun (v Eurech) „vyvádí“ ven, do mateřské firmy VEOLIA CENTRAL & EASTERN EUROPE S.A.

V diplomové práci byly provedeny odhady a dedukce cen vody, které alespoň přiblížily ceny pražské vody v období let 2020 až 2030. Ceny vody byly predikovány ve třech variantách, kde nejpravděpodobnější je druhá varianta. Podle této predikce se bude cena v Praze v roce 2023 pohybovat kolem částky 100 Kč za 1 m³ a v roce 2030 kolem částky 135 Kč za 1 m³. To ovšem v případě, že se nestane nic mimořádného a nepředvídatelného, a recese nebude dosahovat té nejhorší eskalace.

Na základě provedené analýzy různých forem privatizace lze dovodit dle autora práce následující závěry, které z provedené analýzy vyplývají. Z pohledu veřejného sektoru, tedy státu, měst a obcí, ale i běžného občana, znamenala privatizace vodáren následující problémy:

- 1) Ztrátu dosavadních zdrojů financování rozvoje infrastruktury, tj. výnosů a zisků dosahovaných při prodeji vody.**
- 2) Ztrátu přímé kontroly a rozhodování ve všech zásadních věcech týkajících se prodeje vody a často i výrazně vyšší růst cen vodného a stočného oproti vodárnám, jež zůstaly ve vlastnictví obcí.**
- 3) Ztrátu nároku na dotace od státu a EU pro vodárnu a tím nutnost financovat investice z rozpočtů obcí či svazků obcí.**
- 4) Ztrátu schopnosti samostatně rozhodovat o rozvoji vodárenské infrastruktury v regionu, včetně rozhodování o prioritách výstavby vodárenské infrastruktury v průmyslových zónách.**
- 5) Pro běžného koncového spotřebitele, občana, domácnost, nemožnost ovlivnit žádným způsobem cenu vody, mimo vlastního snížení odběru vody, což však nemusí vést vždy ke snížení ceny fakturované vody.**

Lze konstatovat, že od roku 1990 do roku 2019 stoupla cena vody stonásobně, cca z 1 Kč na cca 100 Kč. Žádná jiná komodita, služby nebo zboží, nestouply tímto růstem. Na druhou stranu, mzdy a výdělky obyvatel sice stoupaly, samozřejmě i životní úroveň obyvatelstva, ale žádné mzdy se nezvýšili takovým razantním způsobem. Nejvýše stoupaly základní platy poslanců, a to z částky 7 000 Kč v roce 1990 na částku 82 400 Kč (bez příplatků) v roce 2019.

10 Přehled literatury a informačních zdrojů

- 1) Arnell, N. W. „Climate Change and Global Water Resources“, Global Environmental Change, 14/2004, str. 31-52
- 2) Bragg, Paul C. „Šokující pravda o vodě“, Olomouc: Fontána, 1998
- 3) Bragg, Paul C. „Water: The Shocking Truth that Can Save Your Life!“, Health Science, 1998
- 4) Bureš, Jan; Charvát, Jakub; Just, Petr; Štefek, Martin, „Česká demokracie po roce 1989“
- 5) Drnek, Kryštof, historik PVK a.s., www.ovodarenstvi.cz/clanky
- 6) Electronic format EU, Product Code: KS-BJ-19-011, ISSN: 1831-3221, Theme: General and regional statistics
- 7) Eurostat, „Is your country expensive?“
- 8) Eurostatistics — Data for short-term economic analysis — 2019 edition — 11/2019,
- 9) G. C. Routledge, 2003, Monopoly and Restrictive Practices, ISBN number: 9780415313452
- 10) Goldin, Ian, „Is the Planet Full?“, Oxford University Press, 2014
- 11) Goldin, Ian, „Je planeta Země plná?“ Ian Goldin Nakladatelství Libri, Praha 2016
- 12) Harvard University Press 2003, ISBN number: 9780674010529, ISBN number: 9780674038110
- 13) Hrkal, Zbyněk, „O lidech a vodě“, Česká geologická služba, Praha 2014
- 14) http://eagri.cz/public/web/file/515155/Integrace_koncepcnich_kroku_oboru_VaK_v_CR_naplnovanim_strategie_MZe_s_vyhledem_do_roku_2030.pdf
- 15) <http://smm-miroslav.cz/admin/files/file/sovak/sovak-2012-statisticke-udaje-vodovodu-a-kanalizaci-v-cr-za-rok-2011.pdf>

- 16) <http://www.ovodarenstvi.cz/clanky/ceske-vodarenstvi-ocima-odbornika>
Františka Baráka
- 17) <http://www.ovodarenstvi.cz/clanky/jaka-je-vase-vodni-stopa>, staženo
14.4.2019
- 18) <http://www.praha.eu/jnp/cz/index.html>
- 19) http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/index.html
- 20) <http://www.vodarenstvi.cz/2017/01/08/cena-kterou-kazdy-plati-za-vodu-je-castym-tematem-medii-i-verejne-diskuze-obvykle-se-porovnavaji-jednotlive-regiony-nasi-zeme-a-zastupci-vodarenskych-spolecnosti-obvykle-vysvetluji-proc-jsou-v-jej/>
- 21) <https://cs.wikipedia.org/wiki/Veolia>, 16. 4. 2019
- 22) <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2098856-praha-chce-ziskat-sto-procent-prazskych-vodovodu-a-kanalizaci>, 25. 4. 2017, ČTK Autor: Mlejnková Alexandra
- 23) <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2599394-praha-spustila-novou-linku-cisticky-za-sest-miliard-mestu-bez-ni-hrozily-milionove>
- 24) <https://domaci.ihned.cz/c1-66617240-ministerstvo-financi-odhaduje-vyssi-rust-ekonomiky-hdp-podle-nej-stoupne-o-2-5-procenta>, hlavní ekonom Ing. Jakub Seidler
- 25) <https://ec.europa.eu/eurostat>
- 26) <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/WDN-20180824-1>
- 27) [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=Pra%C5%BEsk%C3%A9+vodo&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WIT H&jenPlatne=PLATNE](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24firma=&nazev=Pra%C5%BEsk%C3%A9+vodo&ico=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=STARTS_WIT H&jenPlatne=PLATNE)
- 28) https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
- 29) https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf, Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky? Praha, červenec 2009

- 30) https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,
- 31) <https://publi.cz/books/201/12.html>, Sjednocení, průnik a doplněk pravděpodobnosti
- 32) https://wikisofia.cz/wiki/5._Deskripce,_explanace_a_predikce
- 33) <https://www.audiolibrix.com/cs/Podcast/Listen/32507/interview-ct24-richard-brabec-29-8-2018>
- 34) https://www.bids.cz/files/20090126-77-01_Frantisek%20Barak%20_%20SOVAK.pdf
- 35) <https://www.epravo.cz/top/clanky/zlate-akcie-s-kontrolnimi-pravy-107601.html>, 1. 6. 2018
- 36) <https://www.kurzy.cz/zpravy/493161-zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018/>
- 37) <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/cenova-regulace-a-kontrola/vyvoj-cenove-regulace-v-jednotlivych-odv/pitna-voda-a-odpadni-odvedena-voda-vodne-28754>
- 38) <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/69898/1/2>, 450/2009 Sb., VYHLÁŠKA ze dne 11. prosince 2009, kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů
- 39) <https://www.pvk.cz/vse-o-vode/cena-vodneho-a-stocneho/vyvoj-vodneho-a-stocneho-v-praze/>
- 40) <https://www.pvk.cz/vse-o-vode/pitna-voda/>
- 41) <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0011916406012501>,
- 42) <https://www.sovak.cz/cs/tiskove-konference>
- 43) <https://www.veolia.com/en/veolia-group/profile>, 16. 4. 2019;
- 44) <https://www.veolia.cz/cs/o-nas/veolia-ceska-republika>, 16. 4. 2019;

- 45) Hugon, Philippe, „La politique de l'eau“ : de la concurrence à la coordination Vers une nouvelle forme de gouvernance de l'eau en Afrique et en Amérique latine, Zdroj : Revue internationale et stratégique 2007/2 (N°66), pages 65 à 78
- 46) Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030, Ministerstvo zemědělství, Praha, 2016
- 47) Interview Richarda Brabce redakci Novinek, 29. 8. 2018, rozhovor redaktora Daniela Takáče, ISBN number: 9781136510861
- 48) Kryštof, Drnek, historik PVK a.s., www.ovodarenstvi.cz/clanky
- 49) Křivánek, Jiří; Němec, Jan; Kopp, Jan, „Vodní díla v České republice“, Consult, Praha, 2017
- 50) Kvalitní voda v Evropě (směrnice EU o vodě), Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32000L0060>
- 51) Meehl a kolektiv, „Climate Change 2007 The Physical Science Basis, Cambridge University Press, str. 747-846
- 52) Ministerstvo financí České republiky, <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik/2019>
- 53) Ministerstvo spravedlnosti, OR, <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=75308>
- 54) Ministerstvo zemědělství, Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030“, MZ ČR, Praha 2016
- 55) <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-resortu-ministerstva-1.html>
- 56) Navara, Mirko, „Pravděpodobnost a matematická statistika“, ISBN: 978-80-01-03795-9
- 57) Novotný, Radek, Ing., „Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?“
- 58) https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2019/01/TIC_vodarenstvi_cz.pdf,

- 59) Plevač, Robert, „Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní Plevač, Robert, „Privatizace vodního hospodářství v České republice v kontextu přechodu na tržní hospodářství v 90. letech, její průběh a dopady na českou ekonomiku a koncového spotřebitele.“ Diplomová práce, ČZU, FŽP, PEF, 2019-2020
- 60) Polák a kolektiv, Milan, „Po stopách pražského vodárenství“, Milpo Media, Praha, 2015
- 61) Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, Vládní návrh zákona o zrušení zemědělsko-technické
- 62) kanceláře zemědělské rady pro Čechy
http://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t1864_00.htm
- 63) Praha, Grada Publishing, 2012, Collection: Statistical books
- 64) Rektořík, Jaroslav a kolektiv, „Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru“, Ekopress, s.r.o., Odborné nakladatelství, Praha, 2002
- 65) Spiegler, K. S., „Principles of Desalination“, EAN 9780323161831, Paris, Academic Press, 2012
- 66) Syrůček, Milan, „Voda, jak jí neznáme“, Epoque, Praha, 2011
- 67) Themistocles, A. Dracos, Hydrologie, Eine Einf hrung F r Ingenieure, ISBN: 3709185874, Springer Verlag GmbH, 2012
- 68) Transparency International, ISBN 978-80-87123-08-9, Praha, 2009
- 69) Velký slovník, Encyklopedie DIDEROT, Praha 1999, str. 940
- 70) Veselý, F. X., Všeobecný slovník právní, Wolters Kluwer, ISBN 978-80-7357-456-7
- 71) Voutchkov, Nikolay, „Desalination Engineering: Operation and Maintenance“, ISBN 97800718042226, Virginia, McGraw – Hill Education, 2014
- 72) Vyhláška č. 448/2017 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů

- 73) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-448>
- 74) WATSON, Nigel. Globalization of water: sharing the planet's freshwater resources—By Arjen Y Hoekstra and Ashok K Chapagain. *Area*, 2011, 43.1: 116-117
- 75) www.cssd.cz<https://www.cssd.cz/aktualne/blogy/voda-je-nejdulezitejsi-pro-zemi-i-pro-cloveka/>
- 76) www.pirati.cz(<https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/vratte-vodu-mestum-a-krajum.html>)
- 77) Zacharníková Ing., Eva, „Národní hospodářství, Praha, Educo, 2016
- 78) Zeman, Karel, „Národohospodářské efekty privatizačního procesu v České republice“, Vysoká škola ekonomická v Praze, DOI: 10.18267/j.polek.1049
-